

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EĞİTİM PAYDAŞLARININ
SINIF ÖĞRETMENLERİNE İLİŞKİN
BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ**

**HÜLYA ÇELİK
15706025**

**TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğretim Üyesi DAVUT HOTAMAN**

**İSTANBUL
2019**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EĞİTİM PAYDAŞLARININ
SINIF ÖĞRETMENLERİNE İLİŞKİN
BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ**

**HÜLYA ÇELİK
15706025**

**TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğretim Üyesi DAVUT HOTAMAN**

**İSTANBUL
2019**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM PAYDAŞLARININ
SINIF ÖĞRETMENLERİNE İLİŞKİN
BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

HÜLYA ÇELİK
15706025

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 01/07/2019

Tezin Savunulduğu Tarih: 20/06/2019

Tez Oybirliği ile Başarılı Bulunmuştur.

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Dr. Öğretim Üyesi Davut HOTOMAN.....	
Jüri Üyeleri	: Doç. Dr. Bülent ALCI.....	
Jüri Üyeleri	: Doç. Dr. Coşkun KÜÇÜKTEPE.....	

İSTANBUL
HAZİRAN 2019

ÖZ

OKUL SİSTEMİNDE SINIF ÖĞRETMENLERİNE DAİR BEKLENTİLERİN İNCELENMESİ

Hülya ÇELİK

Haziran, 2019

Bu çalışmanın temel amacı, ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerine dair beklentilerin incelenmesidir. Araştırmada okul yöneticileri, veli ve öğrenciler, sınıf öğretmenlerinden beklentilerini dile getirmiş; sınıf öğretmenleri ise hem kendilerine dair mesleki beklentilerini, hem de neleri karşılamakta güçlük yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma nitel yöntemlerden fenomenoloji ile desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında, İstanbul ilinde, birbirinden farklı 7 ilçede bulunan okullarda görev yapan ve bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 17 okul idarecisi, 60 öğretmen ile yine aynı okullara bağlı 405 veli ve 446 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Çalışılan okullardan 4'ü resmi, 3'ü özel okuldur. Sınıf öğretmenlerine dair beklentilerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla açık uçlu anket kullanılmış, elde edilen veriler, nitel içerik analizi ile çözümlenerek temalaştırılmıştır. Temalar, frekans hesaplanarak tablolaştırılmıştır. Araştırmaya katılan okul idarecileri, veli, öğrenci ve sınıf öğretmenlerinin, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, Akademik Başarı, Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği Kurma, Öğrenciye Sevgi ve İlgi Gösterme, Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi, Sınıf Yönetimi – Disiplin temalarını ortak bir dille ifade ettikleri görülmüştür. Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde sınıf öğretmenlerine dair en yüksek beklentinin Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme beklentisi olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, öğretmen yeterlikleri, öğretmen nitelikleri, okul, beklenti.

ABSTRACT

**Investigation of Educational Stakeholders' Expectations
From Primary School Teachers
Hülya ÇELİK
June, 2019**

Primary aim of this thesis is investigating expectations from primary school teachers. Research consists of stakeholders in school system such as, school administrators, parents, students and primary school teachers. School administrators, parents and students were asked what they expect from primary school teachers as well as what teachers expect from themselves and which expectations are proving hard to match from their view. Research has been designed with mixed method. Research was substantiated with phenomenology design at qualitative method. Study group in this research is comprise of 17 school administrators, 60 teachers, 405 parents and 446 students who volunteered and are in 7 different districts in Istanbul during 2016-2017 school year. 7 schools took part in this research 4 of which are public schools. Research is done with open-ended survey forms and data from this forms is analysed with using qualitative analysis method as thematic analysys. Themes were tabulated with calculating their frequency. School administrators, parents and students defined their expectations from school teachers. School teachers explained their expectations are similar to that of other stakeholders' however, they shared their views on the subject why they cannot match the expectations. Stakeholders in this research concurred on the subjects of positive role model characteristic, academic success, stakeholder communitation and cooperation, class management – discipline. After analysing the data from research, the most important expectation from a primary school teacher is understood to be Positive Role Model Characteristic.

Key Words: Primary school teacher, teacher qualifications, teacher competencies, school, expectation.

ÖN SÖZ

İlk tercihim olan sınıf öğretmenliği mesleğine büyük umutlar ile başlamıştım. Aklımda ve gönlümde yalnızca öğrencilerim vardı. Mesleğin ilerleyen yıllarında idarecilerimin, velilerimin ve meslektaşlarımın da hayatımda ne kadar büyük bir yer kapladığını anladım. Bir öğretmen olarak öğrencilerim kadar, velilerim, idarecilerim ve meslektaşlarım da okul içerisindeki paydaşımdır. İşte bu, üniversitede bize anlatılmayan belki de tek, ama en önemli şeydi.

Zaman içerisinde aklımda soru işaretleri belirmeye başladı. Öğrencilerimin hayatında ne kadar etkiliyim? Onların yaşamında neleri değiştirebilirim? Öğrencilerime ne zaman karışmamalıyım? Hayatı onlara nasıl sunmalıyım? Ne zaman eğlenirler? Nasıl daha iyi öğrenirler? Sesim yükseldiğinde ne tepki verirler? Düşüncelerimi ve onlar için büyüttüğüm iyiniyetli hedeflerimi nasıl gerçekleştirebilirim?

Zihnimi meşgul eden, bir öğretmen olarak önümü bulanıklaştıran en büyük sorunum olan “Bana dair beklentiler neler?” problemine, bugün on yıl kıdemli bir sınıf öğretmeni, bir yüksekisans öğrencisi, bir eş ve bir anne olarak cevap verebiliyorum. Yaptığım bu çalışmanın, daha iyi bir öğretmen, daha iyi bir meslektaş ve daha iyi bir anne olmamı sağladığına inanıyorum.

Her sorunumda endişelenip her mutluluğumda coşkuyla dolan canım annem Hatice CİVİL’e, mesleğimi ve kendimi her sorguladığımda sabrını benden esirgemeyen eşim Cem ÇELİK’e, bir evladın ne büyük sevgi ve emeklerle büyüdüğüne şahit olduğum tatlı oğlumuz Mustafa Kemal ÇELİK’e, yüksekisans sürecinde bana anlayış gösteren sevgili müdürüm Ezgi TAŞTEKİN AĞUŞ’a, her adımlarını kendime örnek aldığım tecrübeli meslektaşlarım Nevin BAŞER ve Perihan KARAMAN’a, her zaman yanımda olup destek veren danışman hocam Davut HOTOMAN’a...

“Sen benim emeklerimi boşa çıkarmayacaksın.” deyip alnımdan öptüğünde hayatımı değiştirdiğine inandığım biricik sınıf öğretmenim Nezihe AKDOĞAN’a ve birbirinden eşsiz öğrencilerimin her birine binlerce kez teşekkür ederim.

İstanbul; Haziran, 2019

Hülya ÇELİK

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Sınıf Öğretmenliğinin Nitelikleri	3
1.3 Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	6
1.4 Sınıf Öğretmenliğinin Yasal Yükümlülükleri.....	12
1.4 Sınıf Öğretmenleri ve Paydaşları Arasındaki İlişki	15
1.5 İlgili Araştırmalar.....	22
1.6 Araştırmanın Önemi.....	25
1.7 Problem Cümlesi.....	26
1.8 Alt Problemler.....	27
1.9 Araştırmanın Sayıltırları.....	27
1.10 Araştırmanın Sınırlılıkları	27
1.11 Tanımlar	27
2. YÖNTEM	28
2.1 Araştırmanın Modeli	28
2.2 Araştırmanın Çalışma Grubu	29
2.3 Veri Toplama Araçları	29
2.4 Verilerin Toplanması	30
2.5 Verilerin Analizi.....	30
3. BULGULAR	31
3.1. Okul Yöneticileri İle İlgili Bulgular.....	31
3.2 Veliler İle İlgili Bulgular.....	36
3.3 Öğrenciler İle İlgili Bulgular.....	48
3.4 Sınıf Öğretmenleri İle İlgili Bulgular.....	57

3.4.1 Sınıf Öğretmenlerine Göre, Okul İdarecilerinin, Velilerinin ve Öğrencilerinin Kendilerinden Beklenti Temaları.....	57
3.4.2 Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerine Dair Mesleki Beklenti Temaları ve Bu Beklentilere İlişkin Görüşleri	61
3.4.3 Sınıf Öğretmenlerinin Karşulamakta Güçlük Yaşadıkları Beklenti Temaları ve Bu Beklentilere İlişkin Görüşleri	64
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	70
4.1 Sonuç.....	70
4.2 Öneriler	74
KAYNAKÇA	76
EKLER	81
Ek 1. Anket Araştırma İzni	81
Ek 2. Anket ve Araştırma İzin Talebi	82
Ek 3. Veli İzin Yazısı	83
Ek 4. Veli Anket Formu Ön Yüzü	84
Ek 5. Veli Anket Formu Arka Yüzü	85
Ek 6. Öğrenci Anket Formu Ön Yüzü	86
Ek 7. Öğrenci Anket Formu Arka Yüzü	87
Ek 8. Okul İdarecisi Anket Formu Ön Yüzü	88
Ek 9. Okul İdarecisi Anket Formu Arka Yüzü	89
Ek 10. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 1. Sayfası	90
Ek 11. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 2. Sayfası	91
Ek 12. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 3. Sayfası	92
Ek 13. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 4. Sayfası	93
Ek 14. Bilimsel Etik Sayfası	94
ÖZ GEÇMİŞ	95

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1:	Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri	7
Tablo 2:	Mesleki Bilgi Yeterlik Alanı Kapsam ve İçeriği	8
Tablo 3:	Mesleki Beceri Yeterlik Alanı Kapsam ve İçeriği.....	9
Tablo 4:	Tutum ve Değerler Yeterlik Alanı Kapsam ve İçeriği.....	10
Tablo 5:	Araştırmaya Katılan Okul İdarecilerinin Demografik Özellikleri.....	31
Tablo 6:	Araştırmaya Katılan Okul İdarecilerinin Beklenti Temaları	32
Tablo 7:	Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özellikleri	37
Tablo 8:	Araştırmaya Katılan Velilerin Beklenti Temaları.....	38
Tablo 9:	Veli Beklentilerinden Olumlu Rol Model Özelliklerinin Kodları.....	39
Tablo 10:	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri	48
Tablo 11:	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Beklenti Temaları.....	49
Tablo 12:	Öğrencilerin Beklentilerinden Olumlu Rol Model Özelliklerinin Kodları	50
Tablo 13:	Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	58
Tablo 14:	Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul İdarecilerinin Kendilerinden Beklenti Temaları	59
Tablo 15:	Sınıf Öğretmenlerine Göre Velilerinin Kendilerinden Beklenti Temaları	59
Tablo 16:	Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğrencilerinin Kendilerinden Beklenti Temaları	60
Tablo 17:	Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerine Dair Mesleki Beklenti Temaları	61
Tablo 18:	Sınıf Öğretmenlerinin Karşılama Güçlük Yaşadıkları Beklenti Temaları	65

KISALTMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

1. GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, ilgili araştırmalar, araştırmanın önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Gelişen her yeni yüzyıl, toplumsal yapıları ve beraberinde, var olan kurumları değiştirerek ilerlemiştir. Batılı ülkelerde sanayi sektörünün ihtiyaç ve beklentileri odağında modern okullar ortaya çıkmıştır. Öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki ilişkisinin gerçekteleği okul olgusu sosyal araştırmacıların ilgisini daima üzerinde tutmaktadır.

Felsefe tarihinde adı geçen pek çok kişi eğitim üzerine görüşlerini belirtmiştir ki, bu yorumlar eğitim felsefesi adı altında anılmaktadır. Kant (2009, s. 33) çocukların okula öncelikle itaat etmeyi öğrenmek amacıyla gönderilmeleri gerektiğini öne sürmüştür. Russel farklı bir bakış açısıyla okullardaki baş eğdirme konusundaki direncin militalist görüş yaymak amaçlı olduğunu, bu doğrultuda yetişen çocuğun ilerleyen yaşlarında savaşa yatkınlaşacağını belirtmiştir (Gottschalk, 1984, s. 78). Tolstoy, okulda müdahale olmamasının çocuğu istediği öğretime yakınlaştıracağını ve istemediğinden de kaçınabileceğini söyleyerek bilişsel ve duyuşsal yönlerde reşitliğe vurgu yapmıştır (Karataş, 2012, s. 7). Dewey (2011, s. 76) yaptırımlarla iç disiplin oluşmayacağını, sessizliğin suni bir gösterge olduğunu söylemiş; çocuğun gerçekte doğasını odak noktası kabul etmiştir. Rousseau (2009, s.76) Emile'de, bir ders her ne kadar öğrenci için faydalı dahi olsa öğrenci kendini hazır hissetmiyorsa öğretilimin yapılmaması gerektiğini söylemiştir. Rousseau'ya göre öğrenci merkezdedir ve öğretmen kendi öğrencisi ile ilgili inisiyatif hakkına sahiptir. Topçu (2016, s.71) öğretmenlerin toplumsal rolünü ön plana çıkararak devletlerin olumlu ve olumsuz yönde değişiminin sorumluluğunu öğretmenlerin omuzlarına bırakmıştır. İvan Illich (2015, s. 47) ise okul sisteminin katılımcılarından hak iddia eder yapısını öne sürmüştür ki böyle olması öğretmeni, terapistlikten bekçiliğe kadar çok farklı rollere sokmaktadır. Yıldız (2014, s. 13) sınava hazırlayıcı teknisyen öğretmenin

tipolojisini ortaya koymuş ve bu yeni modelin özelliklerinin öğrencilerinin sınav başarısından başka herhangi bir toplumsal sorumluluğu bulunmayan, yalnızca akademik bilgi aktarıcısı, mekanikleşmiş bir kişi olarak betimlemiştir; bu düzene göre öğrenci ve öğretmen değil, sistemin kendisi merkezdedir. Öğretmenliği yalnızca bilgi aktarmak olarak görmek, öğrenme üzerinde tekele sahip olunduğu yanlışlamasına yol açabilmektedir; fakat okullardaki durum artık böyle olmamalıdır (Schlechty, 2005, s. 150).

Ülkeler küreselleşen dünyanın gelişim ritmine ve çağa ayak uydurmak, çağın ilerisini görebilmek amaçlı eğitim programlarını güncelleştirmekte, öz görev (misyon) ve vizyonlarını düzenlemektedirler. Program geliştirme çabaları eğitim süreçlerinin gerekli bir aşaması olarak görülüp sıklıkla düzenlemeler yapılmaktadır. Pek çok ülke eğitim programlarına, reformların kapısını açacak anahtar gözüyle bakmaktadır (Demirel, 1992, s. 31). Eğitimsel amaçların daha özgür düşünülebilmesi, programlardaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin öğrencilerin ruhlarındaki ilgi ve ihtiyaçlara göre belirlenmesi okulların bireyler üzerindeki etkisini daha kalıcı hale getirecektir (Dewey, 2012, s. 37, 38). Tasarlanan ve uygulanan pek çok çalışmaya karşılık, devletlerin eğitim politikalarını yürütülen eğitim ve resmi uygulama mekânları olan okullar tepkilerin hedefinde olmayı sürdürmektedir. Programlar öğrenci olan bireye vurgu yaparken, öğretene bireyin, okul içinde kendini nerede gördüğü ile daha az ilgilenmektedir.

Öğretmenlik mesleği, pek çokları tarafından çocukların yetiştirilmesi, konuların öğretilmesi, devlete faydalı olma arzusu ile tercih edilmektedir. Buna karşın çocuklara sosyal bir yuva olacak okullarda çalışan öğretmenler çoğunlukla sıcak, ilgili ve başarılı olmalarına rağmen sistemin yetersizliklerinden dolayı hayal kırıklığına uğramış kişilerdir (Glasser, 1999, s. 21). Sınıftaki öğretmen rollerinin yanı sıra öğrencileri yeterliklerine göre gruplama ve yöneltme, öğretim programlarının planlanması ve düzenlenmesi, kaynakların belirlenmesi ve oluşturulması, kapsamlı ölçütler gerektiren sınav komisyonlarındaki faaliyetlere katılım, kurum ve kişilere dair bilgilerin kaydedilmesi ile birçok idari ve evrak işlerini yürütmek zorundadırlar. Tüm bu görev ve sorumluluklar “Ben bunun için öğretmen olmadım.” diyen memnuniyetsiz bireyleri beraberinde getirmektedir (Kyriacou, 2016, s. 48). Okul sistemi içerisinde, öğretmenlerin kendilerini hangi beklentilere muhattap gördükleri, mesleki doyum almalarını ve işlerini severek yapmalarını etkilemektedir.

1.2. Sınıf Öğretmenliğinin Nitelikleri

İnsanoğlunun en değerli varlığı olan evlatlarını emanet alan öğretmenler, tarihin en eski mesleklerinden birini ifa etmektedirler. Öğretmenlik, eğitim alanı içerisinde başarı ile verimliliği etkileyen en önemli değişkenlerden biridir (Alkan, 2014, s. 244). Öğretmenler, öğretmenliği, öğretmek öğrenirler. Bir öğretmenin sosyal bakış açısı ve deneyimleri, mesleki kitaplar arasında yazılı olmayan şeylerdir (Waller, 1967, s. 151).

Öğretmen sistemin dinamosu, bütün iyileşme ve kalkınma hamlelerinin baş aktörüdür. Öğretmeni yanına almayan hiçbir reform hareketinin başarı şansı yoktur. “Ulusları kurtaran yalnız ve ancak öğretmenlerdir.” derken Atatürk bu gerçeği dile getirmiştir. Günümüzde milletlerin gelişmişlik yarışında, bağımsızlık klasmanında öğretmenleriyle temsil edilip yarıştıklarını söylemek yanlış olmaz. Bismark “Bir millete, bir savaşı ancak ilkokul öğretmenleri kazandırabilir.” demesi anlamsız değildir. Nitekim De Gaulle’un “Bize II. Dünya Savaşını öğretmenler kaybettirdi.” demiş, öğretmenin ulusal ve evrensel değişimdeki rolünü Lenin “Bana yeteri kadar ve kalitede öğretmen verin, size yeni bir dünya yaratayım.” diyerek vurgulamıştır. William Stakel “İnsanlığın kaderi öğretimin ve öğretmenin elindedir.” demiş, fakat öğretmen ile son sözü Sokrates söylemiş olmalıdır, “Dünyada her şeye bir değer biçilebilir, ama öğretmenin eserine değer biçilemez. Çünkü onun eseri hem her şeydir, hem de hiçbir şeydir.” (Sönmez, 2003, s. 281)

Öğretmen değişen öğrenci ihtiyaçlarına göre göre arkadaş, dost, anne baba ve lider rolündedir (Başar, 1999, s. 117). Öğretmenler sahip oldukları statü gereği, yalnızca bilgi aktaran kişiler değillerdir; öyle olsalardı öğretim işini makineler de üstlenebilirdi. Öğretmenler bilişsel tutum, duygusal tepki ve bireysel alışkanlıkları ile öğrencilerini etkilemektedirler. Öğrenciler, öğretmenlerinin anlattıkları konudan çok, konuları nasıl yaklaştığından ve nasıl yorumladığından etkilenirler (Ünal ve Ada, 2004, s. 16). Öğretmenliğe yalnızca bilgi yönünden hazırlanan bir kişi hata etmiş demektir; öğretmenlerden beklenen ilk yetenek göreve yatkın olmasıdır. Öğretmenler kendi kendilerini inceleyip, kusurlarını görebilen, çocukla ilişkilerini engelleyecek yanlarını fark edebilen, bunları sistemli bir şekilde düzelten kişiler olmalıdırlar. Öğretmenler, kendilerini başkalarının gözünde görmeye alışmalıdırlar (Montessori, 1975, s. 144).

Aydın'a göre (2003, s. 6,7) ideal bir öğretmende bulunması gereken nitelikler şöyle sıralanabilir:

- Öğretmen, önyargılardan arınmış, eleştirilere açık ve saygılıdır,
- Duygu ve düşünsel yönlerden dengeli, tutarlı ve sağlıklıdır,
- Kendisi, yaşadığı toplum ve dünya ile barışıktır,
- Öğrenmeyi sürekli devam ettiren, paylaşılan ve hayata etkin katılımandır,
- Siyasal ve baskın örgüt aktivitelerinden uzaktır,
- İnsanı, tabiatı ve hayatı sever,
- İnsan ilişkilerinde başarılıdır, bilim ve sanat etkinliklerine duyarlıdır,
- İşbirliğine yatkın, üretici, motive edici ve bilgili kişidir,
- Düşünüş ve gözlemlerinde nesneldir, esnek ve akılcıdır,
- Demokratik ve insan haklarına saygılıdır.

Verimlilik ve insan boyutlarına verdikleri öneme göre, öğretmenlerin beş farklı başlıkla adlandırılabilceğini belirten Blake ve Mouton (Akt. Bacanlı, 2013, s. 306, 307) şu sınıflandırmayı yapmışlardır:

- İş öğretmeni; işe yatkınlığı güçlü, öğrencilere karşı ilgisi düşüktür,
- Mahalle kahvesi öğretmeni; öğrenciye karşı ilgisi güçlü, işe yatkınlığı düşüktür,
- Fakirleşmiş öğretmen; hem işine hem de öğrencilere karşı ilgisi düşüktür,
- Sınıf öğretmeni; hem işe, hem de öğrencilerine karşı ilgisi güçlüdür,
- Yavaşlamış sarkaç; hem işe, hem de öğrenciye yaklaşımı ılımlı olan, fakat sınıfı karşısında gücünü kaybetmiş öğretmen tipidir.

Sınıf içerisinde birincil önemle öğretici rolünü üstlenen öğretmenlerin hal ve davranışları, öğrencilerinin öğrenmeleri üzerinde yüksek önem taşımaktadır. Öğrenciler, öğretmenlerinin tüm davranışlarını öğretim durumları ile ilişkilendirir; dolayısıyla öğretmenlerin, dengeli bir kişiliğe sahip olması beklenmektedir (Celep, 2004, s. 158). Öğretmenlerin okuldaki rolleri ile ilgili alanyazında şu başlıklar belirtilmiştir: Liderlik, koçluk, mentörlük, rehberlik/sırdaşlık, eğiticilik/disiplincilik, yargıcılık, bilgi yayıcılık, danışmanlık/nasihatchilik, uzlaştıracılık, toplumsal yabancılık, çevre kalkınmasına katılım, çevre liderliği, ahlak savunuculuğu, kültürlülük, çocuk eğitim uzmanı (Gündüz, 2012, s. 229-231). Hotaman (2011, s. 129, 130) öğretmenlerin sahip olmaları gereken özellikleri şu başlıklar altında toplamıştır: İletişim becerisi yüksek, coşkulu ve sosyal, hoşgörülü ve sabırlı, açık

fikirli ve esnek, sevecen, anlayışlı ve esprili, yüksek başarı odaklı, iddialı ve çalışkan, cesaretlendirici, teşvik edici ve destekleyici, demokrat, yeniliklere ve değişime açık, entellektüel, yaratıcı bir kişilik sahibi olma. Farklı bir yaklaşımla (Schlechty, 2011, s. 147-153) geleneksel anlayışta üç öğretmen tipi vardır: klinikçi, bilgi aktarıcı ve oyuncu. Özellikle sınıf öğretmenlerinde görülen klinikçi yaklaşım öğrenme hedeflerinden önce davranışsal hedeflere yöneliktir. Bu tip öğretmenler sınıftaki tüm öğrencilerinin ihtiyaçlarına karşı duyarlıdırlar ve her birinin davranış gelişiminde, ayrı ayrı çaba harcamaktadırlar. Bilgi aktarıcı öğretmen, öğrencilerinin tek bilgi kaynağı olarak kendini görmekte ve skolastik uygulamalar gerçekleştirmektedir. Onların odak noktası öğrenme hedefleridir. Oyuncu öğretmenler ise orta kademe öğrencileri üzerinde daha etkili, eğlendirici, kişisel performansa yönelik hareket etmektedirler. Geleneksel anlayışta her öğretmen tipinin dayandığı temeller olmasına karşılık yeni yönelimlerde öğretmenlerin lider ve mucit olmaları beklenmektedir. Öğrencisine yönelik anlamlı, zorlayıcı ve tatmin edici etkinlikler icat eden ve motive etmek yerine çocuğun gerçek motivasyonunu belirleyen öğretmenler, hem okulu iyileştirecekler hem de öğrencileri için daha faydalı olacaklardır.

Öğretme sanatı ve bilimi, öğretmenin, öğrencilerin öğrenmesi gereken şeyleri öğrenecekleri çalışmalar icat etme yeteneğidir (Schlechty, 2011, s. 63)

Öğretmen nitelikleri, eğitim öğretim sürecinin başarıya ulaşmasında en önemli değişkenlerdendir. Öğretmen niteliklerinde, kişilik özelliklerinin etkisi yadsınamaz. Tatar'ın (2004, s. 1-16) gerçekleştirdiği alanyazın çalışmasına göre, öğretmenlerin taşıması gereken kişilik özellikleri istekli olma, sıcak ve eğlenceli olma, güvenilirlik, yüksek başarı beklentisi, teşvik ve destekleme becerisi, düzenli ve sistemli olma, esnek olma, var olan durumlara uyum sağlama, bilgili olma özellikleridir. Banks ve Thompson'a göre etkili öğretmenlerin sahip olmaları gereken nitelikler; sağlıklı olma, enerjik ve coşkulu olma, iyi iletişim kurma ve etkin dinlemeyi gerçekleştirme, zeki olma, bilgili ve konusuna hakim olma, yaratıcı ve çözüm odaklı olma, çevresine iyimserlikle yaklaşan bir yapı taşıma, özgüven sahibi olma, yardımsever olma, etkili bir lider olma, sabırlı ve hoşgörülü olma özellikleridir (Akt. Karakelle, 2005, s.2). Öğretmenlerin özgüven sahibi olmaları, öğrencilerine rol model olmalarında etkilidir. Özgüvene sahip öğretmenler, özgüvenli öğrenciler yetiştirirler; kendine güveni düşük öğretmenler, kendine güveni olmayan öğrenciler yetiştirirler (Pajares, 2005, s. 361). Havighursl ve Ncu-Garten öğretmen niteliklerini, öğrenci merkezli

roller olarak sınıflandırmışlardır. Bu roller öğrenmeyi sağlama, sınıf yönetimi, aile üyeliği, değerlendirme, güven verme, mesleksi ustalık ve topluluk liderliğidir (Akt. Sünbül, 1996, s. 599).

Öğretmenlerin, öğrencilerinin sosyal davranışları öğrenmeleri için onlara rehberlik etmeleri gereklidir. Öğretmenler, öğrencilerin kendilerini gözlemleyerek, hareketlerini davranış dağarcıklarına kattıklarını, rol model olduklarını fark etmelidirler (Erden ve Akman, 2009, s. 121). Öğretmenlerin, öğrencilerde karakter gelişimi sağlamaları için sahip olmaları gereken özellikler Ryan ve Bohlin (1999) tarafından şu şekilde özetlenmiştir:

- Öğretmenler iyi bir karaktere sahip olmalı ve öğrencilerinde iyi bir karakter geliştirmeye modellik etmelidirler,
- Öğrencilerin iyi bir karaktere sahip olmasını, kendilerine öncelik edinmelidirler,
- Kendi ahlaki yapılarını net bir şekilde öğrencilerine açıklamalı; fakat onlara karşı zorlayıcı olmamalıdır,
- Öğretmenler, girdikleri sınıflarda bir değer yapısı oluşturmalı ve bu standartlara herkesin saygı duyduğu bir iklim yaratmalıdır,

Öğrencinin hem akademik, hem sosyal yönden gelişip, karakterinin sağlıklı yönde evrilmesi öğretmen nitelikleri ile ilgilidir. Öğretmenlerin, öğrencilerinin ilgi, ihtiyaç ve yönelimlerini dikkate alması gerekir; çocukların haksızlık veya düşüncesizlik karşısındaki tavırları ürkek davranma, yalan söyleme, ters yaklaşım, sebepsiz ağlama, uykusuzluk ve korku üretme olur (Montessori, 1975, s. 146).

1.3. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Bir meslek olarak öğretmenliğin nasıl daha iyi yerine getirileceği, eğitim sistemi içerisinde herkesi ilgilendirmektedir. Öğretmenlerin, öğreten kişi olarak sorumluluklarını bilmesinde ve bunlara uygun davranmasında, var olan standartlar etkilidir (Gordon, 1996). Öğretmenlik mesleğinin tanımı ve yasal çerçevesi, 1973 tarihli 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre "Öğretmenlik; devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili öğretim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir." ifadesiyle belirlenmiştir. Dolayısıyla devletin öğretmenlerinden beklentisi "Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifade etmekle yükümlüdürler." olarak açıklanmıştır.

1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu'nda öğretmenlerin niteliklerine ve seçimlerine dair 45. Maddesinde “Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.” denmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Bu sebeple öğretmenler ile ilgili yeterlikler de yine MEB tarafından açıklanmıştır.

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından 2017 yılında güncel hali yayımlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” belgesinde öğretmenlerden beklentilerin açık bir dille ifade edildiği görülmektedir. Kişiye özgü görecelik yerine, öğretmenlerin sahip olmaları beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin belirlenmesi zorunluluğundan doğan bu belgede, öğretmenlerde aranan nitelikler “yeterlik” sözcüğü altında tablolaştırılmıştır. (MEB, 2017, s. 2).

Tablo 1: Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri (MEB, 2017, s.8)

A Mesleki Bilgi	B Mesleki Beceri	C Tutum ve Değerler
A1. Alan Bilgisi	B1. Eğitim Öğretimi Planlama	C1. Milli, Manevi ve Evrensel Değerler
Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kurumsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.	Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.	Milli, manevi ve evrensel değerleri gözetir.
A2. Alan Eğitimi Bilgisi	B2. Öğrenme Ortamları Oluşturma	C2. Öğrenciye Yaklaşım
Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir.	Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.	Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.
A3. Mevzuat Bilgisi	B3. Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme	C3. İletişim ve İşbirliği
Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.	Öğretme ve öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütür.	Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve işbirliği kurar.
	B4. Ölçme ve Değerlendirme	C4. Kişisel ve Mesleki Gelişim
	Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.	Öz değerlendirme yaparak, kişisel ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalara katılır.

Her öğretmenlik alanı için farklı bir özel alan yeterliği belirlemek yerine, genel yeterliklere alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisi başlıkları eklenmiş, tek ve bütünsel bir metin oluşturulmuştur. Mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler şeklinde üç yeterlik alanı olarak belirlenmiştir. Bu üç başlık altında 11 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 65 gösterge bulunmaktadır.

Tablo 2: Mesleki Bilgi Yeterlik Alanı Kapsam ve İçeriği (MEB, 2017, s.13)

A YETERLİK ALANI: MESLEKİ BİLGİ	
KAPSAM: Bu yeterlik alanı, öğretmenin öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olması gereken alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi ve mevzuat bilgisi yeterliklerini kapsamaktadır.	
YETERLİKLER	YETERLİK GÖSTERGELERİ
A1. ALAN BİLGİSİ Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kurumsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.	A1.1. Alanı ile ilgili konu ve kazanımları analiz eder.
	A1.2. Alanındaki temel kuram ve yaklaşımların alanına yansımalarını yorumlar.
	A1.3. Alanı ile ilgili temel bilgi ve veri kaynaklarını sınıflandırır.
	A1.4. Alanına ilişkin temel araştırma yöntem ve tekniklerini sınıflandırır.
	A1.5. Milli ve manevi değerlerin alanına yansımalarını yorumlar.
A2. ALAN EĞİTİMİ BİLGİSİ Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hakimdir.	A2.1. Alanının öğretim programını tüm öğeleriyle açıklar.
	A2.2. Alanının öğretim programını, ilgili diğer öğretim programları ile ilişkilendirir.
	A2.3. Öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerine ilişkin bilgisini öğretim süreçleri ile ilişkilendirir.
	A2.4. Alanın öğretimde kullanılacak farklı strateji, yöntem ve teknikleri karşılaştırır.
	A2.5. Alanın öğretim süreçlerinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme yöntemlerini karşılaştırır.
	A2.6. Alanın öğretimde milli ve manevi değerlerden nasıl yararlanılacağına karar verir.
A3. MEVZUAT BİLGİSİ Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.	A3.1. Vatandaş olarak bireysel hak ve sorumluluklarını açıklar.
	A3.2. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının içeriğini açıklar.
	A3.3. Atatürk'ün eğitim sistemimize katkılarını değerlendirir.
	A3.4. Öğretmenlik mesleğini ilgilendiren mevzuatı açıklar.
	A3.5. Eğitim paydaşlarının hak ve sorumluluklarını ayırt eder.

Tablo 3: Mesleki Beceri Yeterlik Alanı Kapsam ve İçeriği (MEB, 2017, s.14,15)

B YETERLİK ALANI: MESLEKİ BECERİ	
KAPSAM: Bu yeterlik alanı, öğretmenin sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalarıyla ilgili eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme ile izleme ve değerlendirme yeterliklerini kapsamaktadır.	
YETERLİKLER	YETERLİK GÖSTERGELERİ
B1. EĞİTİM ÖĞRETİMİ PLANLAMA Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.	B1.1. Planlarını alanının öğretim programına uygun olarak hazırlar.
	B1.2. Öğretim sürecini çevresel şartları, maliyeti ve zamanı dikkate alarak planlar.
	B1.3. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve sosyokültürel özelliklerini dikkate alarak esnek öğretim planları hazırlar.
	B1.4. Öğretim sürecini planlarken milli ve manevi değerleri dikkate alır.
B2. ÖĞRENME ORTAMLARI OLUŞTURMA Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.	B2.1. Sağlıklı, güvenli ve estetik öğrenme ortamları düzenler.
	B2.2. Kazanımlara uygun öğretim materyalleri hazırlar.
	B2.3. Öğrenme ortamlarını öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve ihtiyaçlarını dikkate alarak düzenler.
	B2.4. Öğrenme ortamlarını dersin kazanımlarına göre düzenler.
	B2.5. Öğrencilerle etkili iletişim kurabileceği demokratik öğrenme ortamları hazırlar.
	B2.6. Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirici öğrenme ortamları oluşturur.
	B2.7. Öğrencilerin milli ve manevi değerleri içselleştirmesine katkıda bulunacak öğrenme ortamları oluşturur.
B3. ÖĞRETME VE ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME Öğretme ve öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütür.	B3.1. Alanının eğitim ve öğretimi için gerekli olan becerileri sergiler.
	B3.2. Öğretme ve öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanır.
	B3.3. Öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını sağlar.
	B3.4. Derslerini öğrencilerin günlük yaşamlarıyla ilişkilendirir.
	B3.5. Öğretme ve öğrenme sürecini yürütürken, özel gereksinimleri olan öğrencileri dikkate alır.
	B3.6. Uygulamalarında, çalıştığı çevrenin doğal, kültürel ve sosyoekonomik özelliklerini dikkate alır.
	B3.7. Öğrencilerin derslerde analitik düşüncelerine yönelik etkinlikler hazırlar.
	B3.8. Eğitim öğretim faaliyetlerinde ilgili kişi, kurum, kuruluş ve meslektaşları ile işbirliği yapar.

Tablo 3'ün devamı

	B3.9. Öğretme ve öğrenme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
	B3.10. Öğretme ve öğrenme sürecinde uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanarak etkili öğrenmeyi gerçekleştirir.
	B3.11. Öğretme ve öğrenme sürecinde uygun araç, gereç ve materyalleri kullanır.
	B3.12. Sınıfta istenmeyen davranış ve durumlarla etkin ve yapıcı bir şekilde baş eder.
B4. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.	B4.1. Alanına ve öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını hazırlar ve kullanır.
	B4.2. Ölçme ve değerlendirmede süreç ve sonuç odaklı yöntemler kullanır.
	B4.3. Ölçme ve değerlendirmeyi objektif ve adil olarak yapar.
	B4.4. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilere ve diğer paydaşlara doğru ve yapıcı geribildirimler verir.
	B4.5. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme ve öğrenme süreçlerini yeniden düzenler.

Tablo 4: Tutum ve Değerler Yeterlik Alanı Kapsam ve İçeriği (MEB, 2017, s.16)

C YETERLİK ALANI: TUTUM VE DEĞERLER	
KAPSAM: Bu yeterlik alanı, öğretmenlik mesleği genel tutum ve değerlerini içeren, öğrenciye yaklaşım, milli, manevi, evrensel değerler, iletişim ve işbirliği ile kişisel ve mesleki gelişim yeterliklerini kapsamaktadır.	
YETERLİKLER	YETERLİK GÖSTERGELERİ
C1. MİLLİ, MANEVİ VE EVRENSEL DEĞERLER Milli, manevi ve evrensel değerleri gözetir.	B1.1. Çocuk ve insan haklarını gözetir.
	B1.2. Bireysel ve küresel farklılıklara saygılıdır.
	B1.3. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere açık bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur.
	B1.4. Doğal çevre ile trihsel ve kültürel mirasın korunmasına duyarlıdır.
C2. ÖĞRENCİYE YAKLAŞIM Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.	B2.1. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer verir.
	B2.2. Her öğrencinin öğrenebileceğini savunur.
	B2.3. Öğrencilerin kişisel gelişimini ve geleceğini planlamalarında rehberlik yapar.

Tablo 4'ün devamı

	B2.4. Tutum ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur.
C3. İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ	B3.1. Türkçe'yi kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanır.
Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve işbirliği kurar.	B3.2. Etkili iletişim yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir.
	B3.3. İnsan ilişkilerinde empati ve hoşgörüyü esas alır.
	B3.4. Meslektaşlarıyla bilgi ve deneyim paylaşımına açıktır.
	B3.5. Eğitim öğretim faaliyetlerinde ailelerle işbirliği yapar.
	B3.6. Okul gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılır.
	C4. KİŞİSEL VE MESLEKİ GELİŞİM
Öz değerlendirme yaparak, kişisel ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalara katılır.	B4.2. Paydaşlardan gelen görüş ve önerilerden de yararlanarak öz değerlendirme yapar.
	B4.3. Kişisel ve mesleki yönden kendisini geliştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunur.
	B4.4. Kişisel bakımına ve sağlığına özen gösterir.
	B4.5. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılır.
	C4.6. Mesleki etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur.
	C4.7. Türkiye ve dünya gündemini takip eder.

Beceriler incelendiğinde, ifade edilen her yeterliğin, her öğretmende eşit seviyede olamayacağı öngörülebilir. Bazı öğretmenler eğitim – öğretim sürecini planlama, bazı öğretmenler materyal geliştirme, bazılarıysa ölçme – değerlendirme alanlarında daha etkilidirler. Öğretmenlerin güçlü oldukları bilgi ve becerilerini, meslektaşlarıyla paylaşmaları gerekmektedir (Seferoğlu, 2004, s. 43, 44). Öğretmenlerin okul süreçlerinde gerçekleştirdikleri işler ile beklentiler zamanla artmakta ve sahip oldukları yeterlikler her zaman kendilerine yetmemektedir. Tek bir kişi olarak tüm beklentilerin üstesinden gelinmesi mümkün değil iken, öğretmen grupları ekipçe daha verimli olabilirler (Bakioğlu, 1998, s. 2).

Mesleki Bilgi ve Mesleki Beceri yeterlik alanları, öğretmenlerin paylaşımları ile geliştirilebilecek alanlar iken Tutum ve Değerler yeterlik alanı, öğretmenlerin kişilik özellikleri ile ilgilidir. Küçükahmet'e (2003, s. 68) göre "Tutumlar, öğretmenlerin

öğrencileri etkileyen en öncemli kişilik özelliklerinden birisidir ve özellikle mesleğe, öğrenciye ve okul çalışmalarına yönelik tutumlar, öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde etki etmektedir.” İdeal öğretmen ve mesleki yeterlik algılarının değerlendirilmesi ile ilgili yapılan bir araştırmada, sınıf öğretmeni adayları, kendilerinde bulunduğunu düşündükleri en güçlü alanın, kişilik özellikleri alanı olduğunu dile getirmişlerdir. Bu durum, öğretmen adaylarına göre öğretmenin sahip olduğu kişilik özelliklerinin, mesleki bilgilere dair yeterliklerden daha öncelikli olduğunu göstermektedir (Ulusoy, 2013, s. 337, 338).

Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında yapılan bir çalışmaya göre öğretmen adaylarının, alanda görev yapan öğretmenlere göre, kendilerini daha yeterli gördükleri saptanmıştır (Özer ve Gelen, 2008, s. 52, 53). Meslekte kıdem sahibi öğretmenlerin, kendilerini mesleki yeterlikler konusunda zayıf bulmalarında deneyimleri etkilidir. Yapılan diğer araştırmalara göre, öğretmenlerin meslek hayatlarında karşılaştıkları sorunlar, kendilerine dair düşünüş ve algılayışlarını değiştirmektedir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005, Seferoğlu, 2004).

1.4. Sınıf Öğretmenliğinin Yasal Yükümlülükleri

Sınıf öğretmenliğinin yasal yükümlülükleri ile ilgili yapılan literatür taramada Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayımlanan belgelerden yararlanılmıştır. Sınıf öğretmeni kavramının yanı sıra, ilköğretim kurumlarında öğretmenlik yapan kişiler, olarak belirtilen kavramlar da aynı şekilde kaydedilmiştir. Yapılan tarama ile Milli Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Özel Okullar Yönetmeliği, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği belgelerine ulaşılmıştır.

Milli Eğitim Temel Kanunu’nda öğretmenlik “Devletin, eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir.” olarak belirtilmiştir. Öğretmenlik mesleğini gerçekleştirecek kişilerin Türk Milli Eğitiminin amaç ve esaslarına yakışır şekilde hareket etmesi gereklidir. MEB Temel Kanun uyarınca bir kişinin öğretmenlik mesleğini edinmesinde genel kültür, özel alan bilgisi ve pedagojik formasyon alacağı lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde eğitim görmesi gereklidir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973, Madde 43).

Zümre öğretmenler kurulu aynı sınıfı okutan öğretmenler ve varsa alan öğretmenleri tarafından oluşturulur. Zümre öğretmenleri tarafından belirlenen öğretmenlerden biri bu zümreye başkanlık eder. Zümre öğretmenler kurulu öğretim yılı başında, ilk dönem sonunda ve eğitim-öğretim yılı sonunda olmak üzere en az üç defa, devamında ihtiyaca göre toplanır. Zümre öğretmenler kurulunda gerçekleştirilecek programlar, ders planlarının düzenlenmesi, öğretim yöntem ve teknikleri, değerlendirme teknik ve ölçekleri, okulun sahip olduğu araç gereç ve fiziki imkânlarla göre bir çalışma planları oluşturulur. Zümre öğretmenleri arasında işbirliği sağlanması esastır. Ders yılı sonunda, alınan kararların izleme-değerlendirme raporu hazırlanıp, okul idaresine teslim edilir (Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014, Madde 35).

Okul öncesi ve ilköğretim kurumu öğretmenleri kendilerine verilen sınıf ve şubelerdeki eğitim ve öğretim faaliyetlerinden sorumlu olan kişilerdir. Eğitim ve öğretim programlarına esas alarak ders ve ders dışındaki işleyişleri planlamak ve mevzuatta dile getirilen tüm işleri yapmakla yükümlüdürler. İlkokulda sınıf öğretmenleri, faklı bir mazeret bildirip bunu idarecilerine kabul ettirmedikleri sürece, okuttukları sınıfı bir üst sınıfta da okuturlar. Sömetsr araları ve diğer tatillerde izinli sayılırlar; hastalık ve geçerli mazeretleri dışında izin verilmez. Öğretmenler eğitim, öğretim ve yönetim alanlarından faklı bir işle görevlendirilemezler. Komisyon üyesi veya gözcü olarak görevli oldukları sınav işlerinde, her türlü resmi törenlerde, mahalli kurtuluş günlerinde ve milli bayramlarda görev yerlerinde bulunmak zorundadırlar (MEB Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014, Madde 43).

Nöbet süresi ilk dersin başlamasından 30 dakika önce ve son dersin bitiminden 30 dakika sonrası olarak belirlenmiştir. Okulların durumuna göre öğretmenler kurulunda esasları üzerinde durulup, sürede kısaltma yapılabilir. Öğretmen sayısının yeterli olması durumunda görev süresi kadınlarda 20 hizmet yılını, erkeklerde 25 hizmet yılını doldurmuş öğretmenler ile hamile öğretmenlerin son üç ayı ve doğum sonrasındaki bir yıl nöbet görevi verilmez. Özürsüz olarak tebliğ edilen saat ve gününde nöbet yerine gelmemiş öğretmen hakkında işlem yapılır (MEB Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014, Madde 44).

Sınıf öğretmenleri ilkokullarda şube rehber öğretmen olarak görev alır (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde 448,1). İlköğretim kurumlarında her sınıfın bir

öğrenci başkanı olmak durumundadır, bu seçim ders yılı başında, sınıf öğretmeninin rehberliğinde sınıf öğrencileri arasından belirlenir (MEB Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014, Madde 76).

Özel öğretim kurumlarındaki öğretmenler, aynı seviyede bulunan diğer resmi okullardaki öğretmenlerin sorumlu oldukları görevlerle yükümlüdürler. Yönetmeliklerde geçen görevleri ve okul müdürlerinin vereceği diğer görevleri yerine getirirler (Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, 2012, Madde 33).

Özel öğretim kurumları eğitim personelini yetiştirmek için kendi çalışmalarını yerine getirir. Ayrıca Bakanlıkça açılan hizmet içi faaliyetlerden de yararlanmalarını sağlar. Bakanlıktan izin almış diğer hizmet içi eğitimler satın alınıp eğitim personeli bunlardan istifade ettirilebilir (MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, 2012, Madde 36).

Özel Öğretim kurumlarındaki eğitim personeli, diğer çalışanlar ile öğrenci ve kursiyeler kılık kıyafetlerinde temizliğe ve sadeliğe önem vermelidirler (MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, 2012, Madde 64).

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için okullarda BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı) geliştirme ekipleri kurulur. Okul müdürü veya görevli bir müdür yardımcısı başkanlığında oluşturulan bu ekipte rehber öğretmen, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersine giren alan öğretmenleri, velisi ve öğrencinin kendisi bulunmaktadır. Bu ekibin çalışma yöntem ve bağlı olunan temel kararlar okul yönetimince tebliğ edilir (Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018, Madde 47).

Öğretmenler kendilerine verilen sınıf ve şubelerdeki öğretim programlarını mevzuat dahilinde gerçekleştirmekle yükümlüdürler. Öğretmenler aynı zamanda BEP hazırlanmasında, geliştirilmesinde, uygulanmasında ve değerlendirilmesinden de sorumludurlar. Özel eğitim öğrencilerinin aile eğitim çalışmalarına katılır ve iletişimde rol oynarlar. Özel eğitim öğrencilerinin varsa kullandıkları cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin önlemlerden sorumludurlar. Sınıf öğretmenliğinin esas olduğu okullarda, alan öğretmenlerinin derslerine katılarak öğrencilerine destek vermek durumundadırlar. Özel eğitim öğrencileri ile ilgili rapor ve belge işlerini düzenlerler, eğitsel performanslarını takip ederek başka bir okula

yönlendirilmelerinde BEP geliştirme ekibiyle işbirliği içinde hareket ederler. Danışman rehber öğretmen ve diğer öğretmenler ile işbirliği içinde çalışıp, okul müdürünün bu görev alanı ile ilgili diğer yönlendirmelerini yerine getirirler (MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 20118, Madde 57).

Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim kademesindeki okullar var olan tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme öğrenci grupları için il veya ilçe milli eğitim müdürlüklerince destek eğitim odası açılabilir. Destek eğitim odasında çalışmak üzere özel eğitim öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, diğer alan öğretmenleri okul müdürlüğünün yönlendirmesiyle il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerince görevlendirilirler. Destek eğitim odalarında okutulacak dersler ve ders saatleri BEP geliştirme ekiplerince belirlenir. Özel eğitim öğrencilerinin dahil oldukları öğretim programları ve seviyelerine göre planlamalar yapılır. Burada görevli öğretmenlerin çalışma programları okul müdürlüğünce hazırlanır (MEB, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018, Madde 25).

1.5. Sınıf Öğretmenleri ve Paydaşları Arasındaki İlişki

Okul sistemi içerisinde sınıf öğretmenleri hem MEB tarafından kendilerine atfedilen görevleri yerine getirmek, hem okul idarecilerinden gelen talepleri karşılamak, hem velileri ile etkili bir iletişim halinde olmak, hem de en büyük paydaşları olan öğrencilerinin sınıf içi ve sınıf dışındaki süreçlerini planlayıp, kontrol altında tutmak durumundadırlar. Sınıf öğretmenlerinin etkileşim içinde oldukları kişiler, yaş ve mevki bakımından oldukça değişken gruplardır. Bu durum da sınıf öğretmenlerinin, içinde buldukları an ve mekânlara uyum yetilerinin güçlü olması gerektiğini gösterir. Öğretmen mesleğinin değer yapısını, toplumun aslolan değerleri biçimlendirir. Okullarda idareciler, öğretmenlerin kendileri ile anne babaların beklenti ve düşünceleri, bu değer yapısının oluşmasında etkilidir (Çelikten ve diğerleri, 2005, s. 209).

Sınıf öğretmenleri MEB'e kanunlar yoluyla bağlıdır. Özel veya resmi okulda çalışmaları fark etmeksizin, MEB tarafından ortaya konan tüm kanun, yönetmelik ve mevzuatlardan sorumludurlar. Öğretmenler, verilen sınıf veya derslerde, MEB tarafından belirlenen programlara göre ders işlemek; ilgili tüm etkinlik, deney ve

gezileri gerçekleştirmek; eğitim – öğretim ve yönetim işlerinde okul idaresinin verebileceği tüm görevleri yapmak; kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatlarda belirtilen ödevleri yerine getirmekle yükümlüdürler (Bircan ve Sefunç, 2004, s. 225). Nitekim, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri belgesinin Mesleki Bilgi yeterlik alanının Mevzuat Bilgisi yeterliğinin açıklamasında “Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.” ifadesi kullanılmıştır (MEB, 2017, s. 13).

Devletin eğitim öğretim programları ile ulaşmayı amaçladığı ilerlemeleri, okullarda öğretmenler gerçekleştirmektedir. Sınıf öğretmenlerinin devlet programları ve yönetmeliklerini takip etmeleri ile öğrenci ve velileri ile yaşadığı ilişkinin niteliği okul idarecilerinin yetki alanına girmektedir. Çünkü bir örgüt olarak okuldan sorumlu olan en yetkili kişiler okulu yönetenlerdir. Eğitim yöneticileri müdür, müdür yardımcısı olarak resmi bir şekilde belirlenmiştir. Okul idarecilerinin resmi yükümlülüklerinin yanı sıra sahip olmaları gereken nitelikler şöyledir (Kowalski ve Reitzug, 1993, s. 25):

- Okul idarecileri, belli bir uzmanlık bilgi ve becerilerine sahip olmalıdır.
- Uygulamalarında aktif ve etkili olabilmek için, alanda belirlenmiş standartlara uygun olmalıdırlar.
- Okul idareciliği hizmet ve sorumluluğunu yerine getirmek için öncelikle gerekli lisans ve sertifika alanlarını tamamlamış olmak gerekir.
- Okul idarecileri etkin hizmet gerçekleştirebilmek amacıyla yaşam boyu öğrenme misyonu taşımalıdırlar.
- Okul ile ilgili araştırmaları organize edip sürdürebilecek bilimsel bir yaklaşıma sahip olmalıdırlar.

Okul idarecilerinin yapması gereken görevler yönetmelikte 85 madde halinde sıralanmıştır; bunların birçoğu doğrudan veya dolaylı olarak iletişim ile ilgilidir. Bunlardan biri “Okul müdürü, iletişim ağını kurar, formal ve informal iletişimi sağlar.” şeklindedir. Bu bağlamda okul müdürlerinin iletişim becerilerinin etkililiği, okulun toplumsal misyonuna ulaşmasında büyük bir değişkendir (Akt. Çınar, 2015). İdarecilerin, okul içerisinde olumlu işleyişlerin öncüsü olması beklenir iken bazı örneklerde durumun farklı gerçekleştiği görülmüştür. “İşyerinde Psikoşiddet, Motivasyon ve Huzur: Öğretmenler Çok Şey mi Bekliyor? Psikoşiddet Mağduru Öğretmenler Üzerine” başlıklı çalışmada, öğretmenlerin işyeri huzuru ve motivasyon

düzeylerine ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Öğretmenler veli, öğrenci, meslektaş ve hizmetliler kaynaklı psikoşiddet yaşadıklarını dile getirmiş, en yüksek oranda maruz kaldıkları psikoşiddetin ise okul idarecileri kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir (Yaman, Vidinlioğlu ve Çitemel, 2010, s.1145).

Sınıf öğretmenlerinin en büyük eğitim paydaşı öğrencileridir. Nitelikler göz önünde bulundurulduğunda öğretmenler gibi, öğrencilerin de farklı tiplerde sınıflandırılmaları mümkündür. Good ve Brophy (1986, s. 355-357) öğrencileri özelliklerine göre şu başlıklar altında sıralamışlardır:

- Başarılı öğrenciler; derslerinde başarılı, akademik gelişimleri açısından başarılı, sorumluluk sahibi, hem öğretmenleri hem de arkadaşları tarafından sevilen öğrencilerdir.
- Sosyal öğrenciler; derslerinden çok çevreleri ile ilgilidirler. Akademik başarı sağlayacak potansiyelleri olduğu halde, arkadaşlarıyla vakit geçirmekten çalışmazlar. Öğretmenlerine disiplin problemi oluşturabilirler.
- Bağımlı öğrenciler; öğretmenlerinden ilgi, destek ve güdüleme bekleyen öğrencilerdir. Akademik gelişimleri, akranlarına göre geridedir ve akranları tarafından tercih edilmezler.
- Yabancılaşmış öğrenciler; öğretmenler tarafından zor kabul edilen öğrencilerdir. Sisteme baş kaldırmaya, okulu terk etmeye eğilimlidir.
- Gölge öğrenciler; öğretmenler ve diğer öğrenciler tarafından iyi tanınmayan, kendilerini ortaya koymayan öğrencilerdir. Etkinliklere katılır, fakat fikir beyan etmezler.

İlköğretim yaşına gelmiş bir öğrenci, sınıf öğretmenin hangi özelliklere sahip olmasını, kendi gelişimini de ortaya koyarak hangi ihtiyaçları taşıdığını, nasıl bir sınıf öğretmeni istediğini ifade edecek görüşler oluşturabilir (Gökçe, 2002, s. 113). Öğretmenler öğrencileri için modern hayatın temsilcisidir. Öğrencilerin gözündeki bu değer inlerleyen yıllarda da korunması öğretmenlerin performansına bağlıdır. Çünkü öğrenciler ilerleyen zaman içerisinde giderek daha seçici ve eleştirel bir yapı geliştirirler. Öğretmenin, idealize ettiği öğretmen modeline ne kadar benzediğini sorgular. Bu sebeple öğretmenlerin, mesleklerine yönelik saygınlığı ve rol model olma özelliğini muhafaza etmeleri gerekir (Aydın, 2003, s.5,6).

Öğretmen, öğrencilere her davranış ve yönelimiyle örnek bir model olmalıdır. Küçük yaşlardan itibaren çocuklar, konuşmasından giyimine kadar öğretmenlerini örnek almaya meyillilerdir. Bu durum öğretmen için yorucu bir süreç olarak görülse dahi, davranış değişikliğinin temelinde etkili bir yol olarak, sürekli dikkat edilmelidir (Başar, 1999, s. 63). Etkili bir öğretmen sabırlı ve dayanıklıdır, hislerini kontrol edebilir, kendi kişisel sorunlarını çalıştığı kuruma taşımaz. Tüm inanç ve fikirlere karşı hoşgörülü ve uzlaştırıcıdır. Kendi kılık kıyafetine özen gösterir. Öğrencileri motive ederek yüksek başarı beklentisi dâhilinde hareket eder. Öğrencilerine gülyüzlü davranır. Sevecen, anlayışlı ve esprilidir (Çelikten ve diğerleri, 2005, s. 216-217). Çelikten ve Can'ın "İdeal Öğretmen" konulu araştırmalarında bir öğretmenin güler yüzlü, hoşgörülü, sevecen, güvenilir, dürüst, objektif, sırdaş ve dost olması öğretmenlerden beklenen olumlu rol model özellikleridir (Çelikten ve Can, 2003). Öğretmenlerin rol modelliği hakkındaki öğretmen görüşleri konu başlıklı bir çalışmada, öğretmenlerin kendilerini öğrenciler gözünde rol model olarak gördükleri belirlenmiştir. Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin %82,1'i kendilerini rol model olarak gördüklerini söylemişler ve en çok kişisel tutum ve davranışlar bakımından örnek alındıklarını ifade etmişlerdir (Demir ve Köse, 2016, s.47-53). Yanı sıra rol model olma durumu, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri çalışması, Tutum ve Değerler yeterlik alanının, Öğrenciye Yaklaşım yeterliğinde "Tutum ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur." şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2017, s.16). Sınıf öğretmenlerinin değer aktarımındaki rolü üzerinde yapılan farklı bir araştırmada öğrencilerin sergiledikleri değerlerin, genel olarak sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları değerler ile örtüştüğü ortaya konmuştur. Sorumluluk, açık fikirlilik, kendine ve çevresine saygı gösterme, özgüven, kurallara uyma, temiz olma, azim, disiplin, dürüst ve düzenlilik, empati, liderlik, açıksözlülük, yaratıcılık, bağımsızlık, eleştiriye açık ve alçakgönüllük özellikleri velilere göre öğrencilerin, öğretmenlerinden edindikleri özelliklerdir (Çelik, 2013, s. 115). Çünkü öğretmenin karakterini meydana getiren tüm özelliklerin her biri öğrencileri üzerinde de güçlü bir etkiye sahiptir (Küçükahmet, 1983).

Sınıf öğretmenleri, öğretim programlarındaki konuları, öğrencilerine kazandırmak durumundadırlar. Akademik gelişim, ilkokulda sınıf öğretmenlerinin sağlaması gereken önemli bir olgudur. İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin etkililiği hakkındaki araştırmada, öğretmenler sınıf içindeki öğretim faaliyetlerinde

öğrencileri tarafından başarılı bulunmuşlardır. Öğrenciler, başarılı bir öğretmenin konuları iyi ve anlaşılır bir şekilde anlatması ile anlaşılmayan konuların tekrar etmesi üzerinde durmuşlardır (Gökçe, 2002, s. 115-117). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi hakkındaki farklı bir başka araştırmada veli, öğrenci ve öğretmenlere göre akademik başarısızlıkta, ilk sıradaki sebep ailelerin eğitime olan ilgisizlikleridir. Bu durumun sebebi olarak veliler aile içinde yaşanan huzursuzlukları, sosyo-ekonomik durumları, ders tekrarına yardımcı olamamaları, anne ve babanın disiplin altına alamaması gibi bileşenleri belirtmişlerdir. Aynı araştırmada öğrencilerin isteksizliği ve güdü eksikliği akademik başarısızlıktaki ikinci nedendir (Altun, 2009, s. 570). TED (2009, s. 131) tarafından yapılan “Öğretmen Yeterlikleri” konulu araştırmada velilere yöneltilen “Çocuğunuzun başarı ya da başarısızlığında en önemli etken nedir?” sorusuna velilerin %26,8’i düzenli ders çalışması, derslerini iyi dinlemesi ve ödevlerini zamanında yapması yanıtlarını vermişlerdir. Aynı soruya %16,5 oranında öğretmen etkisi, öğretmenin motive etmesi yanıtı verilirken, veliler %6,8 oranında ailenin etkisi, motive etmesi durumunu dile getirmişlerdir.

Gardner (2010, s. 15) 25 yıllık çalışmalarının sonucunda eğitim ile ilgili vurgulayabileceği iki şey olduğunu söylemiştir. Bunlardan birincisi bireysel eğitimidir; her çocuğun bireysel özelliklerinin, ilgi ve yeteneklerinin keşfi ile ona uygun yönlendirme yapmak. İkincisi ise her çocuğun öğrenme stiline farklı olduğunun bilincinde olup, öğrenme durumlarını onlara göre düzenlemektir. Öğrenme, öğrencinin taşıması gereken bir sorumluluk ve onun zihninde gerçekleşecek bir olgudur. Öğrenciler, verilen konuları öğrenemiyorlarsa ortada bir sorun olduğunu kabul etmek gerekir. Öğretmenlerin öğrenci katılımını sağlayacakları, ihtiyaç duydukları becerileri geliştirmeye yönelik çalışmalar tasarlamaları gerekir (Schlechy, 2011, s.60). Öğretmenlerin esneklik sınırları, MEB tarafından 1989 İlkokul Programında değinilmiş önemli bir kavramdır. Öğretmenin esneklik sınırlarını belirlemeye şu esaslar kaynak gösterilmiştir: Her öğrenci gücünün yettiğince yetiştirilmelidir. Öğrencinin bireysel farklılıkları gözetilerek ona yaklaşılmalı, ona gelişebileceği yere kadar destek olunmalıdır. Öğrencide başarısızlık algısı yaratılması, onu okula ve öğrenmeye karşı isteksiz kılar ve olumsuz davranışlara iter. Buna karşılık başarı güdüsü ile hareket edilmesi öğrenciyi yeni

başarı arayışına yönlendirir ve işdışı davranışları da önlemiş olur (Akt. Başar, 1999, s.46,115).

Derslerde, anlatılacak konulara hazırbulunuşluğu olmayan ve/veya öğretilen konuları kavrayamayan öğrencilerin göz önünde bulundurulması hareket edilmesi gerekliliğini vurgulanır. Konuları yetiştirme, müfredatı harfiyen takip etme, okul idaresi ile ters düşmemek amacıyla ders planını harfiyen yerine getirme yoluna giden öğretmen bilmelidir ki hazırbulunuşluk çağdaş eğitim-öğretim sürecinin önemli bir ögesidir (Çelikten ve diğerleri, 2005, s. 219-220). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri belgesindeki Mesleki Beceri yeterlik alanı, akademik başarı beklentisine yönelik maddeleri içermektedir. Eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme, ölçme ve değerlendirme yeterlikleri altındaki yeterlik göstergeleri, akademik başarı teması altında dile getirilen beklentileri kapsamaktadır. Yanı sıra Tutum ve Değerler yeterlik alanı, öğrenciye yaklaşım yeterliğinde öğretmenler için “Her öğrencinin öğrenebileceğini savunur.” ifadesinin kullanılması akademik gelişim olgusunun resmi tercümesidir (MEB, 2017, s.14-16)

Öğrenci açısından değerlendirildiğinde ev ve okulu arasında tam ve serbest bir bağlantı kurma şansı her zaman bulunmamaktadır. Evinde ve ailesinde edindiği bilgi ve deneyimleri okulda ortaya koymak isteyen çocuk için bunu karşılayamamak ilgi kaybına yol açmaktadır. Akabinde ise öğretmen çocuğun ilgi ve motivasyonunu tekrar uyandırmak için çeşitli yollara başvurmaktadır. Halbuki çocuk evde öğrendiğini okula, okulda öğrendiğini de eve taşıyabilmelidir (Dewey, 2012, s. 61-65). Öncelikle öğretmen ve veli arasında kurulacak bu ilişki, öğrencinin hayatının farklı parçaları arasında anlamlı bir bağ kurmasını sağlayacaktır. Öğrencilerin, öğretmenlerini tanımlama şekilleri sınıflandırıldığında başat iki tip ortaya çıkmaktadır: Demokratik-birleştirici öğretmen, otokratik-hükmedici öğretmen. Bunlardan ilki olan demokratik-birleştirici öğretmenin genel özellikleri girişken, sabırlı, sevecen, ılımlı, neşeli iken; otokratik-hükmedici öğretmenin genel özellikleri hırçın, sabırsız, egoist, sert ve kötümserdir (Küçükahmet, 2003, s. 3). Öğrencilerin sorumluluk sahibi, eğlenen, tartışan, sorgulayan, öğrenen kişiler olmasının yolu, canlı bir sınıf ortamı yaratmaktır. Sınıf ortamı canlandırmak da öğrencilerin bireysel ilgilerini, duygularını fark etmekten geçer. Öğrenciler fark edildiklerini hissettiklerinde bağlılık ve sevgi ilişkisi oluşmaktadır (Aydın, 2003, s. 17).

Glaser'e (1999, s. 31) göre öğrencilerin hayatında kritik yıllar 5 ila 10 yaş arasındır. Bu dönemde çocuğun karakterine yerleştireceği bir başarısızlık hissi yaşamaması gerekmektedir. Okul sürecinin bu beş yıllık sürecinde başarısızlık deneyimi yaşamış öğrencilerin motivasyonu yok olacak, sevgi ve özgüven yolunu kaybedecek, suçluluk ve vazgeçme yöntemlerine yönelecektir. Öğrencilerin bu sürecine bire bir dâhil olan sınıf öğretmenin üzerine düşen sorumluluk açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Fakat büyük sorumluluk taşıyor olmaları onları stresle daha sık karşı karşıya getirmektedir. Örneğin sınıf öğretmenleri öğrencilerinin uyumsuz davranışlarına karşı net bir tavır takınmaları gerektiğini bilirken, aynı öğrencilerin aileleri ile sıkıntı yaşadıklarını da bilmesi, öğretmeni çaresizliğe sürüklemektedir. Bir taraftan tüm öğrencilere karşı adaletli davranmak, diğer taraftan yine tüm öğrencilere karşı şefkatli olmak arasında kalan sınıf öğretmeni rol karmaşası ve belirsizlik içine düşmektedir (Kyriacou, 2016, s. 49).

Öğretmenlerin sıklıkla ifade ettikleri stres kaynaklarından ilk ikisi motivasyonu olmayan öğrencilere öğretmenlik yapma ve disiplin sağlamadır (Kyriacou, 2016, s. 34). Alanyazında "Disiplin" konulu araştırmalar, farklı disiplin modelleri olduğunu göstermektedir. Bunlar ise öğretmen tutumlarına göre şekillenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmen disiplin sağlama amacıyla dışsal yaptırım da kullanabilir, öğrenciyi merkeze alarak içsel disiplin oluşturmaya da çabalayabilir. Disiplin yaklaşımları, uygulayıcı öğretmenin, öğrencilerine nasıl liderlik edeceği ile ilgilidir (Tümekaya, 2005, s. 550). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri belgesinin, Mesleki Beceri yeterlik göstergelerinden biri "Sınıfta istenmeyen davranış ve durumlarla etkin ve yapıcı bir şekilde baş eder." ifadesini taşımaktadır (MEB, 2017, s. 14).

Sınıf öğretmenlerinin görev alanı içerisindeki çocuk ve aileler birbirlerinden karşılıklı etkilenmektedirler. Sınıf öğretmenin bu güçlü ilişki içerisinde doğru ve olumlu yönlendirmeleri yapması gerekmektedir. Locke'a göre (2004, s. 41) ise, insan doğayı kendine yarar hale getirebilmekteyken söz konusu kendi çocuğu olduğunda onu eğitmekten aciz kalmaktadır. Çocuklarına kötü huylar yükleyen aileler, bir yandan da onların iyi insanlar olmasını beklemektedirler.

Öğretmenler velilerin yönelimlerini, hassasiyetlerini ve sosyoekonomik yapılarını göz önünde bulundurmalıdır. İlkokul öğrencilerinin henüz 6-10 yaş aralığında olmalarından dolayı, etken veli annelerdir. Kadın nüfusunun kariyer yapma isteğinin

bir sonucu olarak ilk çocuk doğumları 50 yıl öncesine oranla daha ileriki yaşlara ertelenmiştir. Okullarda yüksek lisans ve doktora derecelerini tamamlamış annelerin çocukları ile henüz çocuk yaşta anne olmuş kadınların çocukları yan yana bulunmaktadır. Bu iki tip annenin eğitime dair beklentilerinin farklı olması doğal bir sonuçtur (Schlechty, 2011, s. 13).

Çocuğun eğitilmesi sürecinde ilk karşılaştığı örgüt ailesidir. Okul – aile işbirliğinin geliştirilmesi konulu çalışmada %89,7’lik oranda velilerin, %92,5’lik oranda da öğretmenlerin etkili iletişim ve işbirliğine vurgu yaptıkları görülmüştür (Gökçe, 2000, s. 206, 207). TED (2009, s. 109) tarafından yapılan “Öğretmen Yeterlikleri” konulu araştırmada “Öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimi ile ilgili konuların paylaşımı” hakkında sınıf öğretmenlerinin %47’sinin tüm velilerine periyodik olarak bilgi aktardığını, %34,2’sinin ise yalnızca çocuklarının durumuyla ilgilenen velilerle bilgi paylaştığını, %11,4’ünün paylaşmak istediğini fakat velilerin ilgilenmediğini, %0,9’u paylaşmadığını belirtmiştir. Öğrenci velileri ile iletişim kurmakta, zamanlama çok önemlidir. Geç kalınmış iletişim, amacına hizmet edemez. Ailelerle yapılacak görüşmeler iyi sonuçlara yol açacaktır (Başar, 1999, s. 22).

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri belgesinde Mesleki Bilgi yeterlik alanının, Mevzuat Bilgisi yeterlik göstergelerinden biri “Eğitim paydaşlarının hak ve sorumluluklarını ayırt eder.” iken Tutum ve Değerler yeterlik alanının Kişisel ve Mesleki Gelişim yeterliğinin göstergelerinden biri de “Paydaşlardan gelen görüş ve önerilerden de yararlanarak öz değerlendirme yapar.” ifadesidir (MEB, 2017, s. 14-16). Bu veriler ışığında yaşanan problem ve sıkıntılarda sınıf öğretmenlerinin, Tutum ve Değerler yeterlik alanının iletişim ve işbirliği yeterlik göstergelerinden biri olan “Etkili iletişim yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir.” göstergesine uyumlu davranması gerektiği anlaşılmaktadır ifadesidir (MEB, 2017, s. 14-16). Çünkü sakin ve sabırlı davranmak, öğretmenin en temel davranış biçimidir (Woods, 1990, s. 2).

1.6. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin beklentiler ve sınıf öğretmenlerinin okul sisteminde karşılaştıkları sorunlar ile ilgili araştırmalar ele alınmıştır. Sunulan

veriler, YÖK'ün Tez Merkezi'nde "sınıf öğretmeni, beklenti, ilköğretmeni" anahtar sözcükleri kullanılarak, 2000-2018 yılları arasında ortaya konan araştırmaların taranması ile elde edilmiştir.

İlköğretim 1. kademe öğrenci velilerinin beklentilerini ve bunların karşılanma durumunu araştıran Kaya (2012, s. 61-63), beklenti alanlarını ilgi ve iletişim, fiziki mekan, öğretmen beklentisi ve hizmet yeterliliği şeklinde boyutlara ayırmıştır. Tüm boyutlardaki beklenti düzeyleri velinin cinsiyetine, velinin eğitim seviyesine ve öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Resmi okul ve özel okul sonuçları karşılaştırıldığında, özel okul velilerinin tüm alanlarda daha yüksek beklentilere sahip oldukları görülmüştür. Beklentilerin karşılanma durumu incelendiğinde özel okul velilerinin beklentilerinin karşılanması, resmi okul velilerine göre daha yüksektir. Tüm velilerin en yüksek beklentisi öğretmenin sahip olduğu bilgiyi öğretme yeterliliği olarak belirlenmiş, yine en yüksek düzeyde karşılanan beklenti de öğretmenlerin öğretme yeterliliği olmuştur.

İlkokulda çocuğu olan velilerin beklentilerine yönelik yaptığı araştırmada Dülger (2015, s. 93-102) velilerin sınıf öğretmeninden en çok iyi bir iletişim ve çocukları anlayan kişilik özelliği beklentisi olduğunu ortaya koymuştur. Görüşme yaptığı velilerin %20'sinin sınıf öğretmenlerinin disiplinli olmasını istediklerini belirtmiştir. Velilerin öğretmenlerinden beklentileri çocuklarla ilgili olmasının yanı sıra disiplin sağlayarak çocukları demokratik bir toplum içinde nasıl davranacaklarına da alıştırmasıdır. Bu boyutta incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin öğrenciye yaklaşımları incelendiğinde eğitici ve rehberlik edici yönlerinin, veli beklentilerinde ağırlık taşıdığı söylenebilir. Akademik başarılar boyutunda veli beklentileri, öğrencide öğrenmeye ilgi ve merak oluşturulması, düzenli ders çalışma rutininin oluşturulması, öğrencinin var olan ilgi ve yetenek alanlarına dair yönlendirmeler yapmasıdır. Sınıf öğretmenlerinin kendileri ile olan iletişimlerinde samimi ve güleryüzlü olmasını isteyen velilerin yanı sıra saygı çerçevesinde mesafeli olmasını isteyen veliler de bulunmaktadır. Dülger'in araştırmasına katılan velilerin tamamı öğrencileri ile ilgili her şeyde bilgi almak ve sürekli iletişimde kalmak istediklerini vurgulamışlardır.

Akbyıkoğlu (2011, s. 77-81) velilerin öğretmenlerinden beklenti düzeylerinin karşılanmasını incelediği araştırmasında velilerin eğitim seviyesinin anlamlı bir farka yol açtığını görmüştür. Özellikle ilköğretim mezunu velilerin öğretmenlerinden

beklentilerinin karşılanma durumunun düşük olduğunu öne sürmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre velilerin aylık gelir durumu da öğretmenlerinden beklentilerinin karşılanmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Aylık geliri düşük olan veliler öğretmenlerinden beklentilerinin karşılanma durumunun da düşük olduğunu, aylık geliri 4100 ve üzeri olan veliler öğretmenlerinden beklentilerinin de yüksek düzeyde karşılandığını dile getirmişlerdir. Çocukların devam ettiği sınıfa göre de öğretmenden beklentilerin farklı olduğu ortaya çıkmış ve en yüksek beklenti karşılanma düzeyinin 1. sınıf velilerinde olduğu belirtilmiştir.

Şahin (2010, 75-77) ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrenci ve velileriyle yaptığı araştırmada öğrencilerin, öğretmenlerinden genel bir memnuniyet içinde olduklarını belirlemiştir. Uygulanan ankete göre öğrenciler sorunlarını öğretmenleriyle rahatlıkla paylaşabildiklerini ve öğretmenlerinin herkese eşit davrandığını söylemişlerdir. Yanı sıra velilerin de öğretmenlerinden beklentilerinin çoğunlukla karşılandığı görülmüştür. Veliler, öğretmenlerinin çocuklarıyla ilgilendiklerini, çocuklarının sınıfta yeterince söz hakkı aldıklarını, çocuklarıyla ilgili bilgileri öğretmenlerinden alabildiklerini dile getirmişlerdir. Buna rağmen öğrencilerinin okula olan ilgili ve ödevlerine olan bağlılıklarından memnun olmadıklarını, çocuklarının okula olan ilgilerindeki eksiklikleri belirterek okuldan memnuniyetlerinin düşük olduğunu söylemişlerdir.

Öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejileri hakkında yazılan bir doktora tezinde öğrencilerin, sınıf öğretmenlerinden fiziksel ceza görmeme beklentisi içinde olduklarını öne sürmüştür. Öğrenciler, sınıf öğretmenlerinden dayak atmama, rehberlik etme, ayaküstünde durma cezası vermeme, ilgili ve güler yüzlü olma, beden eğitimi derslerine çıkarmama cezası vermeme, arkadaşları içinde küçük düşürmeme, bağırarak sindirmeme, arkadaşça davranma ve adil olma gibi beklentiler içinde olduklarını ortaya koymuştur (Sadık, 2006, s. 390).

Sarı (2005, s. 123-126) ilköğretim öğretmenlerinin stres düzeylerine etkileyen etkenlerin cinsiyetlerine, öğretim gördükleri okul türlerine, çalıştıkları okul türüne, buldukları sosyo-ekonomik duruma göre değişkenlik gösterdiğini saptamıştır. Buna karşın öğretmenlerin medeni durumu, öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmedikleri ve kıdemlerine göre bir değişkenlik göstermemektedir. Okul içindeki etkenlerden öğrenci başarısının düşük olmasını, öğretmenlerin büyük oranda bir stres

kaynağı olarak algıladıklarını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul içinde stres olarak algıladıkları etkenlerden bazıları: yaptıkları çalışmalar karşılığında okul idarecileri tarafından motive edilmeyişleri, sorun yaşadıkları durumlarda okul idarecilerinden destek göremeyişleri, okul idarecilerinin bazı öğretmenlere karşı yanlı davranışları, sınıflarda sorunlu öğrencilerin bulunması ve öğrencilerden saygısızlık görülmesi, öğrencilerin derslere karşı ilgisizliği, öğrencilerin öğretilecek konulara dair temel bilgi eksiklerinin olması, müfredatın öğrencilerin bireysel farklılıklarına karşı etken olmaması. Sadece okul ortamında birbirinden farklı sebeperlere stres altında kalan öğretmenlerin idareciler, veliler ve diğer öğretmenler tarafından empati ile karşılanmasını öneren araştırmacı, bu şekilde toplum hayatının da daha iyiye gideceği inancını dile getirmiştir.

Sadık (2006, s. 216-221) öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bunlarla baş etme stratejilerini araştırdığı doktora tezinde çok yönlü bir şekilde duruma öğrenci, veli ve öğretmen boyutlarından açıklamalar getirmiştir. Sınıf öğretmenleri ile yaptığı görüşmelerde, öğretmenlerin ders akışını bozması ve öğrenmeyi etkilemesi dolayısıyla pek çok sorun söylenmiştir. Öğretmenlerin sıklık sırasına göre dile getirdikleri sorunlar öğrencilerin sessiz olmamaları, söz hakkı almadan kendilerini ifade etmeye çalışmaları, sınıfa zamanında gelmeleri ve derslere önceden hazırlanmamaları, derslere karşı ilgisizlik ve ders dışı durumlara fazlasıyla yönelme, arkadaşlarından şikâyetçi olmaları, öğretmenlerin verdikleri yönergelere karşı duyarsız olmaları, dikkat çekmeye çalışmaları, arkadaşlarını çalışırken ve diğer zamanlarda rahatsız etmeleri, eşyaları izinsiz kullanmaları, birbirlerine karşı fiziksel ve sözel şiddet kullanmaları olmuştur. Bu sorunlara ileven birbirlerine kötü davranma, yalan söyleme, sınav esnasında birbirinden faydalanma, iftiracı olma, kıskançlık, içine kapanıklılık, hırsızlık, değişen durumlara uyum sağlayamama durumları da eklenmiştir. Öğrenciler ve veliler tarafından da istenmeyen davranışlar olarak belirtilen bu durumlar tekrarlanma sıklığına göre değişkenlik göstermektedir.

1.7. Araştırmanın Önemi

Öğretmenden beklenen genel davranışlar görevlerini bilip yerine getirmesi, ders ve öğretimini etkin bir şekilde planlayabilmesi, öğrenci-öğretmen ilişkilerini sağlıklı bir

çerçevede yürütebilmesi, toplum içerisinde örnek davranışlar göstererek bir öğretmen bilinciyle sorumluluklarını yerine getiren kişi olmasıdır (Büyükkaragöz, 1998, s. 16).

Öğrencilerin olumlu benlik gelişimine katkı sağlayacak, başarılı bir akademik gelişime yöneltecek öğretmenler ile ilgili pek çok özellik belirtilmiştir. Özellikle ilkökul seviyesindeki öğrencilere öğretmenlik yapan sınıf öğretmenlerine dair pek çok nitelik ile açıklanmış beklentiler vardır. Buna karşılık Bloom (2012, s. 111, 112) 1950’li yıllar sonrasında yapılan öğretmen nitelikleri ile öğrenci/sınıf başarısı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmaları özetlediğinde, arada anlamlı bir tutarlılık olmadığını belirtmiştir. Öğretmen nitelikleri ile incelenen değişkenlerden öğretmen – öğrenci ilişkisi, okul öğrenmeleri, okul ve sınıf koşulları üzerinde kararlı bir ilişki bulunmamaktadır. Okul sisteminde idareciler, uygulamaları değiştirmemekle öğretmenleri ve velileri suçlamaktadırlar. Aynı şekilde ebeveynler de idareciler ve öğretmenleri, öğretmenler de idare ve velileri suçlamaktadırlar. Okul sistemi herkesin birbirini suçladığı bir kısır döngü halindedir (Glasser; 1999, s. 131).

Küresel Öğretmen Statüsü Endeksi’ne göre Türkiye’de çalışan öğretmenler, toplumda karşılaştıkları saygınlık bakımından dünya ülkeleri arasında üçüncü sıradadır. “Türkiye Mesleki İtibar Araştırması” başlıklı çalışmaya göre ise statüsü en yüksek olan dördüncü meslek öğretmenliktir (MEB, 2017, s. 2). TED (2009, s. 83-85) tarafından yapılan “Öğretmen Yeterlikleri” konulu araştırmada öğretmenlerin %28,9 en yüksek oran ile öğretmenlik mesleğini ideallerindeki meslek olduğu için seçtikleri, sınıf öğretmenlerinin %68,4’ünün öğretmen olmaktan memnuniyet duydukları, sınıf öğretmenlerinin %61,2’sinin yeniden meslek seçme imkânları olsa yine öğretmenlik mesleğini seçmek isteyecekleri, sınıf öğretmenlerinin %59,5’inin okul dışındaki çevrede öğretmenlere özel bir değer verildiğine inandıkları bulgularına ulaşılmıştır. Yine aynı araştırmaya göre sınıf öğretmenlerinin %55,9’u öğretmenlerin toplumsal liderlik ve kanaat önderliği şeklinde ifade edilen konularının sürdürüğüne inanmadıklarını belirtmişlerdir.

Bu çalışmanın önemi okul sisteminde sınıf öğretmenlerine dair beklentilerin neler olduğunu okul idarecileri, veliler ve öğrenciler tarafından belirleyerek, sınıf öğretmenlerinin bunları karşılamakta güçlük yaşadıkları durumları belirtmektir. Bu çalışmadan elde edilecek verilerin, üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim gören sınıf öğretmeni adayları ile alanda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin,

mesleki yeterlikleri ve kendilerinden beklentilerin neler olduğunu yasal ve öznel ifadelerle ortaya koymaktır.

1.8. Problem Cümlesi

Eğitim paydaşlarının sınıf öğretmenlerine ilişkin beklentileri nelerdir?

1.9. Alt Problemler

1. Okul idarecilerinin sınıf öğretmenlerine ilişkin beklentileri nelerdir?
2. Velilerin sınıf öğretmenlerine ilişkin beklentileri nelerdir?
3. Öğrencilerin sınıf öğretmenlerine ilişkin beklentileri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin kendilerine ilişkin mesleki beklentileri nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin karşılamakta güçlük yaşadıkları beklentiler nelerdir?

1.10. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırma katılımcıların “Sınıf öğretmenine dair beklentileriniz nelerdir?” ve sınıf öğretmenlerinin “Kendinizden beklentileriniz ve size dair beklentileri karşılamakta çektiğiniz güçlükler nelerdir?” sorularına içtenlikle ve objektif cevap verdikleri sayılına dayanmaktadır.

1.11. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılı, İstanbul ilindeki 7 ilçeden (Bağcılar, Bakırköy, Bahçeşehir, Beşiktaş, Göngören, Fatih, Kağıthane) seçilmiş 7 ilkokul bünyesindeki 17 yönetici, 446 öğrenci, 405 veli ve 60 sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.12. Tanımlar

Beklenti: İlkokul düzeyindeki veli, idareci ve öğrencilerin, sınıf öğretmenlerinden, görmeyi talep ettikleri, ulaşmayı hedefledikleri amaçlardır.

Sınıf Öğretmeni: Bu araştırmada adı geçen sınıf öğretmeni, ilkokul düzeyindeki öğrencilerin temel derslerine giren ve sonraki sınıflarında da devam eden öğretmendir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın; yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırmanın sürecinde izlenen yol ve verilerin analizinde kullanılan teknikler açıklanmaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Eğitim paydaşlarının sınıf öğretmenlerine ilişkin beklentilerinin incelenmesine yönelik bu araştırma, nitel yöntem ile tasarlanmıştır. Nitel araştırmalar, bireylerin deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, kendi genellemelerine nasıl ulaştıklarını ve yaşadıklarına ne tip anlamlar yüklediklerini ortaya koymaktır (Merriam, 2013, s. 5). Nitel araştırmalar, kişilerin kendilerini ve buldukları çevrelerini nasıl düzenledikleriyle, bunlara hangi sembol, ritüel, sosyal rol ve benzerleri nasıl anlamlandırdıklarıyla ilişkilidir (Berg ve Lune, 2015, s. 25).

Sınıf öğretmenlerine ilişkin beklentilerin incelenmesine ilişkin bu nitel çalışmada, fenomenoloji esas alınmıştır. Fenomenoloji duygusal anlam yüklenmiş ve bireyler üzerinde etkili olan insan deneyimlerini ortaya çıkarmaya uygun bir nitel araştırma türüdür. İlgili fenomen hakkında, önyargılardan arınıp, onun yapısının ve bileşen unsurlarının, gerçekte var oluş haliyle incelenmesidir (Merriam, 2013, s. 224-226). Fenomenoloji, diğer adıyla olgubilim deseni, günlük hayatta karşılaşılan olguları (fenomenleri) incelemeye ve anlamlandırmaya yönelik bakış geliştirmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 78-80). Fenomenolojik çalışmalar, birkaç kişi veya paydaş grupların, bir fenomen üzerindeki yaşantı ve deneyimlerini ortak bir anlam üzerinde tanımlamasıdır (Creswell, 2015).

Farklı insanların deneyimleri araç içine alınır, analiz edilir ve fenomenin gerçeğini tanımlamak için karşılaştırılır; örneğin, yalnızlığın, anne olmanın ya da belirli bir programın üyesi olmanın gerçeği. Kültürün varlığı ve önemine dair bir etnografikçinin varsayımı gibi, gerçeğin varsayımı sadece fenomenolojik araştırmanın özelliğini tanımlama haline gelir (Patton, 2002, s. 106).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleme kolay ulaşılabilir durum örneklemesine göre belirlenmiştir. Çalışma grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, İstanbul ilinde 7 farklı ilkokulda görev yapmakta olan 60 sınıf öğretmeni, 17 okul yöneticisi ile aynı okullarda bulunan 446 ilkokul öğrencisi ve 405 veliden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmeni, okul yöneticisi, öğrenci ve velilerin demografik özellikleri bulgular bölümündeki tablolarda detaylı bir şekilde verilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Okul idarecilerine, öğrencilere, velilere ve sınıf öğretmenlerine hangi tür beklentilere sahip olduklarını açıklamaları amacıyla, birbirinden farklı açık uçlu anket formları uygulanmıştır. Okul idarecileri, veliler ve öğrencilere uygulanan görüşme formlarında öncelikle demografik özelliklerini bildirmeleri, ardından “Sınıf öğretmenin beklentileriniz nelerdir? Sizin için önem sırasına göre belirtiniz.” açık uçlu sorusunu yanıtlamaları istenmiştir. İlkokulda öğrenim gören öğrencilerin çocuk olmaları dolayısıyla, velilerinden izin yazıları alınmıştır. Okul idarecisi, veli ve öğrenci görüşme formları bir açık uçlu soru, sınıf öğretmenine uygulanan görüşme formunda ise beş açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin görüşme formlarında, öncelikle okul idarecilerinin, velilerinin ve öğrencilerinin kendilerinden beklentilerinin neler olduğu sorulmuştur. Devamında sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair mesleki beklentileri ve karşılamakta zorlandıkları beklentileri açıklamaları istenmiştir.

Çalışmada kullanılan anket formlarının tümü araştırmacı tarafından hazırlanmış, Mimar Sinan Üniversitesi İstatistik Bölümü öğretim görevlisi olan bir uzmandan görüş alınmıştır. Kolay ulaşılabilir çalışma grubunda pilot uygulama yapılmış, ardından formların tamamı diğer okullarda uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan tüm formların kullanılmasında, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Bölümü Araştırma ve Anket İzin Komisyonu’ndan gerekli izinler alınmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma sürecinde gerçekleştirilen işlemler şu şekildedir:

- Okullarda öncelikle, gönüllülük esasına göre katılım gösteren okul idarecileri ve sınıf öğretmenlerine açık uçlu anket formları uygulanmıştır.
- Velilere, veli anket formları ve öğrencilerinin görüşlerinin toplanması amacıyla izin yazısı formları gönderilmiştir.
- İzin formlarının toplanmasının ardından, izinleri bulunan öğrencilere açık uçlu anket formları uygulanmıştır.
- Çalışma grubunun sayıca fazlalığı nedeniyle anket formları gönüllülerin kendileri tarafından doldurulmuş, araştırmacı tarafından bire bir görüşme gerçekleştirilmemiştir. Bu durumun dezavatajı araştırmacının derinlemesine sorular sormasının mümkün olmamasıdır. Yanı sıra katılımcılarla yüz yüze olunmadığında kendi fikirlerini daha rahat şekilde ifade edecekleri öngörülmektedir (Altun, 2009, s. 569).

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel verilerinin incelenmesinde, betimsel içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda içerik analizi, “kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin dikkatlice, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasına” dayalıdır (Akt. Berg ve Lune, 2015, s. 380). Katılımcıların görüşme formlarındaki yazılı cevapları, araştırmacı tarafından okunmuş ve birbirine benzeyen ifadeler temalar altında toplanmıştır. Tema, kategori, örüntü ve bulgu kavramları birbirlerinin yerine kullanılacak terimlerdir ve genel anlamda “araştırma sorusuna verilen yanıt” olarak tanımlanabilir. Temalar; birbirinden farklı birçok örneği, veri parçalarını kapsayan ve birbirleriyle ilişki kuran kavramsal öğelerdir (Merriam, 2015, s.170-175).Araştırmadan elde edilen veriler, frekanslarına göre tablolandırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, veri toplama araçlarıyla toplanan verilerin analizleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, araştırmanın alt problemlerinde verilen sıralama doğrultusunda sunulmuştur.

3.1. Okul Yöneticileri ile İlgili Bulgular

Birinci alt probleme veri toplamak amacıyla ilkokullarda çalışan yöneticilerden (müdür ve müdür yardımcıları) görüşleri alınmıştır.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri

<i>Demografik Özellikler</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Kadın	6	35,2
	Erkek	11	64,7
	Toplam	17	100
Çalışılan Okul Türü	Resmi Okul	9	52,9
	Özel Okul	8	47,05
	Toplam	17	100
Öğrenim Düzeyi	Lisans	10	58,8
	Lisansüstü	7	41,1
	Toplam	17	100
Yaş Aralığı	21-30	2	11,7
	31-35	2	11,7
	36-40	7	41,1
	41-45	1	5,8
	46-50	2	11,7
	51 ve üstü	3	17,6
	Toplam	17	100
Mesleki Kıdem	0-5	7	41,1
	5-10	2	11,7
	11-15	3	17,6
	16-20	3	17,6
	21-25	1	5,8
	25 üstü	1	5,8
	Toplam	17	100

Tablo 5'e göre görüş bildiren okul yöneticilerinin 6'sının kadın, 11'inin erkek, toplam 17 kişi oldukları görülmektedir. Okul yöneticilerinin 9'u resmi okullarda, 8'i özel okullarda çalışmaktadırlar. Bu kişilerin 10'unun lisans, 7'sinin lisansüstü öğrenimden geldikleri kaydedilmiştir. Okul yöneticilerinden, sınıf öğretmeni bulgularında görüleceği gibi, öğretmen okulundan gelen kimse olmadığı belirlenmiştir. Okul yöneticilerinin 2'si 21-30 yaş aralığında, 2'si 31-35 yaş aralığında, 7'si 36-40 yaş aralığında, 1'i 41-45 yaş aralığında, 2'si 46-50 yaş aralığında, 3'ü ise 51 yaş ve üstündedir. Mesleki kıdemlerinin 7'sinin 0-5 yıl, 2'sinin 5-10 yıl, 3'ünün 11-15 yıl, 3'ünün 16-20 yıl, 1'inin 21-25 yıl, 1'inin 25 yıl üstü, dolayısıyla toplam 17 kişi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Olumlu Öğrenci – Veli İletişimi	17
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	16
İş Ahlakına Sahip Olma	15
Akademik Başarı	10
Sosyal Aktivite Üretme	10
Yenilikçi ve Gelişime Açık Olma	7
Sınıf Yönetimi – Disiplin	7
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	6
Ekip İçi İletişim	4
İtaat	4
Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi	4

Tablo 6'da belirtilen bulgulara göre okul idarecilerinin sınıf öğretmenlerinden beklentileri frekans verileri sıralanmıştır. Okul yöneticilerinin tamamı Olumlu Öğrenci ve Veli İletişimi, 16'sı Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, 15'i İş Ahlakına Sahip Olma, 10'u Akademik Başarı, 10'u Sosyal Aktivite Üretme, 7'si Yenilikçi ve Gelişime Açık Olma, 7'si Sınıf Yönetimi ve Disiplin, 6'sı Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi, 4'ü Ekip İçi İletişim, 4'ü İtaat, 4'ü Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi beklentilerine sahiplerdir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerine ilişkin görüşleri Tablo 6'da verilen sıralama doğrultusunda aşağıda incelenmiştir:

Olumlu Öğrenci – Veli İletişimi beklentisi, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin tamamı tarafından ifade edilmiş bir beklenti temasıdır. Bu tema aynı zamanda, okul

sistemindeki tüm paydaşlar tarafından dile getirilmiş bir beklentidir. Okul idarecilerinin, Olumlu Öğrenci – Veli iletişimi temasına yönelik görüşleri şu şekildedir:

“İletişim becerilerini geliştirmeleri gerek. Öğrenci ve velileriyle doğru etkileşimde bulunmalılar.”

“Velilerle iletişim, bizlerle olan iletişim kadar önemlidir. Dikkat gerekir. Velilerin eğitim düzeyi artmıştır. Bunu dikkate almaları gerekir.”

“Veli iletişimi güçlü olmalı. Çocuklara karşı anlayışlı bir eğitimci olmalı.”

“Okul – öğrenci – veli üçgeninde sorun çözücü, iletişime açık ve lider pozisyonunda davranış sergilemesi.”

“Veli ve öğrenci diyalogunun tam olması. Öğrenci ve velisi ile ilgili bilgisinin ve ilgisinin tam olması.”

Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme beklentisi, araştırmaya katılan toplam 17 okul idarecisinin 16’sı tarafından belirtilmiştir. Bu beklenti, araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları tarafından dile getirilmiş ortak bir beklenti temasıdır. Tema ile ilgili okul idarecilerinin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Öğrencilere saygılı davranması.”

“Öğrencilerine kendisi model olmalıdır.”

“Sevecen olmalı, çocuklara sabırlı davranmalı.”

“Öğrencilere her anlamda iyi örnek olması.”

İş Ahlakına Sahip Olma beklentisi, araştırmaya katılan okul yöneticileri tarafından 15 frekansla belirtilmiştir.

“Mesleki sorumluluklarının farkında olması, mesleğini sevmesi ve işinin önemini bilmesi.”

“Giyim kuşam konusunda aşırıya kaçmadan, kendine dikkat etmelidir.”

“Öğretmene yakışır davranması.”

“Gereksiz rapor almaları, gereksiz izin talep etmeleri olmamalıdır. Yıllık izinlerinin süresi bellidir.”

“Nöbet yerini terk etmemesi.”

“İş disiplini olmalı.”

Akademik Başarı beklentisi, araştırmaya katılan okul idarecileri tarafından 10 frekansla dile getirilmiştir. Bu beklenti teması, araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları tarafından ortak şekilde ifade edilen bir temadır. Okul idarecilerinin bu tema altında toplanan görüşleri eğitim-öğretim durumları odaklıdır. Bu beklenti ile ilgili okul idarecilerinin görüşleri şunlardır:

“Öğrencilere akademik başarı hissinin tattırılması.”

“Eğitim ve öğretimi planlarken gelişim basamaklarını ön planda tutmalıdır.”

“Haftalık planlar yaparak öğrencilere hangi ders ve eğitimi vereceğini önceden belirlemelidir.”

Araştırmaya katılan okul idarecileri tarafından ifade edilen Sosyal Aktivite Üretme beklentisi, 10 frekanslık bir dilimi kapsamaktadır. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre Akademik Başarı teması ile Sosyal Aktivite Üretme teması eşit frekansa sahiptir. Buna rağmen açık uçlu anketlere yazdıkları sıralama dikkate alındığında, Akademik Başarı temasının daha öncelikli yazıldığı görülmüştür. Sosyal Aktivite Üretme teması ile ilgili belirtilen görüşler şu şekildedir:

“Okulun sosyal etkinlik ve faaliyetleri ile projelerine istekli katılım göstermesi, hatta yeni projeler üretmesi.”

“Okul toplumu içindeki tüm sosyal etkinlikleri destekleyip katılmaları.”

“Dersin sadece sınıfta olmadığını bilip, sınıf dışı aktivitelerle farklı sosyal, kültürel, bilim, sanat faaliyetlerine yer vermesi.”

Yenilikçi ve Gelişime Açık Olma beklentisi, araştırmaya katılan okul idarecileri tarafından 7 frekansla ifade edilmiştir. Bu tema aynı zamanda, sınıf öğretmenlerinin kendilerine ilişkin beklentilerinde de dile getirdikleri bir beklenti temasıdır. Yenilikçi ve Gelişime Açık Olma beklentisi ile ilgili okul idarecilerinin görüşleri şu şekilde belirtilmiştir:

“Yenilikçi, farklı ve günümüz kuşağına uygun fikirlere açık olması.”

“Kendi alanı ile ilgili sürekli kendini yenileme içinde olması.”

“Yenilikçi fikir ve uygulamalar konusunda kafa yorması, risk alması ve uygulamaya çalışması.”

“Kendini geliştirmeli. Entellektüel ve yenilikçi olmalı.”

“Yeni yaklaşımlar sergileyerek, öğrencilerin derse karşı olan ilgilerini arttırması.”

Sınıf Yönetimi – Disiplin teması, araştırmaya katılan okul yöneticilerinden 6 frekansa sahiptir. Sınıf Yönetimi – Disiplin teması tüm eğitim paydaşları tarafından ortak bir dille ifade edilmiştir. Bu tema dâhilindeki okul idarecilerinin görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Sınıf yönetimini başarı ile sağlamalıdır.”

“Disiplin kuralları önemlidir. Bu anlamda sınıf yönetiminde üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmelidir.”

“Sınıf hâkimiyetini sağlayıp öğrencilerin derse odaklanmalarına yardımcı olmak.”

“Sınıf hâkimiyetini sağlayıp gürültüyü engellemesi.”

Araştırmaya katılan okul idarecilerinin beklentilerinden bir diğeri Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi beklentisidir ve 6 frekanslık alanı kapsamaktadır. Bu tema araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları tarafından ifade edilmiş ortak bir beklentidir. Öğrencide olumlu karakter gelişimi teması, okul idarecilerinin görüşlerine göre şu şekilde belirtilmiştir:

“Vatanına, milletine bağı, bu değerlere sahip çıkan bir nesil yetiştirmesi.”

“Eğitim ve bilgi dışında, gelenek ve görenekleri en güzel şekilde öğrenciye aşılayan olması.”

“Çocukların ülkemizin değerlerine uygun ve Atatürk’ün kurmuş olduğı cumhuriyet nezdinde vatansever, çalışkan, bilime açık yetiştirilmesi.”

Ekip İçi İletişim teması, araştırmaya katılan okul idarecileri tarafından 4 frekanla ifade edilmiştir. Bu tema ile ilgili okul idarecilerinin görüşleri şunlardır:

“Diğerk meslektaşlarıyla işbirliğı içersinde çalışması, mesleki paylaşımlar içinde olması.”

“Ekip çalışmalarına yatkın, işbirliğı güçlü olmalıdır.”

“Öğretmenlerin kendi aralarında aile bütünlüğü içinde olmaları.”

Araştırmaya katılan okul idarecilerinin bir diğer beklentisi, 4 frekansla İtaat temasıdır. Tema ile ilgili okul idareci görüşleri şu şekildedir:

“Öncelikle yöneticilere yardım etmeleri, onların verdikleri idari görevleri eksiksiz yapmalarını bekleriz.”

“Yönetimsel çabalara destek olması, yönetimin işini başka bir uğraş olarak görmemesi.”

“İdarecileri olarak söylediklerimizin, kendi gelişimleri için birer adım olduğunu anlamaları gerekir. Nihayetinde biz de kendimize saygı ile yaklaşılmasını, sözümüzün tutulmasını isteriz.”

Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin 4 frekansla ifade ettikleri son beklenti temasıdır. Okul yöneticilerinin dile getirdikleri görüşleri şunlardır:

“Tüm teknoloji imkânlarından öğrencilerini faydalandırabilmeli.”

“Teknolojiye aşina olmalı, onu kullanabilmeli.”

“Teknolojiyi daha iyi takip etmeli.”

3.2. Veliler ile İlgili Bulgular

İkinci alt probleme dair veri elde etmek amacıyla, ilkokul düzeyinde öğrencisi bulunan 544 veliye açık uçlu anket formu uygulanmıştır. Gönderilen formlardan 48’i yazılmamış bir şekilde geri alınmıştır. 91 velinin ise sınıf öğretmenlerinden beklentilerinin olmadığı yönünde benzer ifadeler kullandıkları görülmüştür. Bu 91 açık uçlu anket formunun, tamamına yakınında sınıf öğretmeninden memnun olduğu ve teşekkür edildiği belirtilmiştir. Buna karşılık öğrencisi 4. sınıfta okuyan 2 velinin de birbirine benzer ifadelerle “Bu bizim son senemiz ve ikinci dönem oldu. Böyle bir soruyu geç kalınmış buluyorum.” dediklerine rastlanmıştır.

Velilere uygulanan 544 açık uçlu anket formunun 139’su araştırmanın bulgularında kaydedilmemiştir. Gönüllülük esasına göre görüş bildiren 405 veli üzerinden frekans belirlenmiştir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özellikleri

<i>Demografik Özellikler</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyetleri	Kadın	313	77,2
	Erkek	92	22,7
	Toplam	405	100
Öğrencilerini Gönderdikleri Okul Türü	Resmi Okul	336	82,9
	Özel Okul	69	17,03
	Toplam	405	100
Öğrenim Düzeyleri	İlkokul	61	15,5
	Ortaokul	41	10,4
	Lise	120	30,5
	Lisans	124	31,5
	Yüksek Lisans	40	10,1
	Doktora	7	1,7
	Toplam	393	100
Yaş Aralıkları	21-30	40	9,8
	31-35	99	24,4
	36-40	141	34,8
	41-45	86	21,2
	46-50	31	7,6
	51 ve üstü	8	1,9
	Toplam	405	100
Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi	1	47	11,6
	2	103	25,4
	3	137	33,8
	4	118	29,1
	Toplam	405	100

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan velilerin 313'ünün kadın, 92'sinin ise erkek olduğu görülmektedir. Velilerin öğrencilerinin devam ettiği okulların, 336'sının resmi okul, 69'unun ise özel okul türlerinde olduğu kaydedilmiştir. Mezun oldukları okul türlerine göre, 61'inin ilkokul, 41'inin ortaokul, 120'sinin lise, 124'ünün lisans, 40'ının yüksek lisans, 7'sinin ise doktora mezunu olduğu belirlenmiştir. Velilerden toplam 393'ü mezun olduğu okul bilgisini demografik özelliklerine işaretlemiştir. Araştırmaya katılan velilerden 12'si okul bilgisini işaretlememekle birlikte, sınıf öğretmenine dair beklentilerini yazılı bir şekilde belirtmiştir. Velilerin 40'ı 21-30 yaş aralığında, 99'u 31-35 yaş aralığında, 141'i 36-40 yaş aralığında, 86'sı 41-45 yaş aralığında, 31'i 46-50 yaş aralığında, 8'i 51 yaş ve üstünde olmak üzere toplam 405 veli olduğu görülmektedir. Velilerin öğrencilerinin 47'sinin 1.sınıf, 103'ünün 2.sınıf, 137'sinin 3.sınıf, 118'inin ise 4. sınıfa devam ettikleri görülmektedir. Dolayısıyla toplam 405 veli olduğu belirtilmektedir.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Velilerin Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	365
Akademik Başarı	285
Öğrenciye Sevgi ve İlgı Gösterme	196
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	193
Veli ile İletişim Halinde Olma	129
Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma – Adaletli Olma	107
Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye	78
Sınıf Yönetimi ve Disiplin	72
Mesleki Donanıma Sahip Olma	70
Yeteneklerin Keşfi – Yönlendirme	69
Sosyal Aktivite Üretme	68
Öğrenciyi Takdir ve Onare Etme	45
Öğrenciye Kendini İfade Etme Fırsatı Tanıma	37
Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma	29
Mesleğini Sevme - Adanmışlık	28
Öğrencinin Sağlık ve Güvenliğini Koruma	27
Tecrübe Sahibi Olma	23
Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme	22

Tablo 8’de belirtildiği üzere, velilerin sınıf öğretmenlerinden beklenti frekanslarının 365’inin Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, 285’inin Akademik Başarı, 196’sının Öğrenciye Sevgi ve İlgı Gösterme, 193’ünün Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi, 129’unun Veli ile İletişim Halinde Olma, 107’sinin Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma – Adaletli Olma, 78’inin Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye, 72’sinin Sınıf Yönetimi ve Disiplin, 70’inin Mesleki Donanıma Sahip Olma, 69’unun Yeteneklerin Keşfi – Yönlendirme, 68’inin Sosyal Aktivite Üretme, 45’inin Öğrenciyi Takdir ve Onare etme, 37’sinin Öğrenciye Kendini İfade Etme Fırsatı Tanıma, 29’unun Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma, 28’inin Mesleğini Sevme – Adanmışlık, 27’sinin Öğrencinin Sağlık ve Güvenliğini Koruma, 23’ünün Tecrübe Sahibi Olma, 22’sinin Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme beklentileri olduğu kaydedilmiştir. Araştırmaya katılan velilerin, sınıf öğretmenlerine dair beklentilerine ilişkin görüşleri, Tablo 8’de verilen sıralamaya göre incelenmiştir:

Sınıf öğretmenlerine dair en başat beklenti, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergilemedir. Araştırmaya katılan 405 velinin 365 frekansla, sınıf öğretmenlerinden olumlu rol model özelliklerinin sergilenmesini beklediklerini belirtmişlerdir. Tablo 9’da bu tema altına kaydedilen verilerin kodları işlenmiştir.

Tablo 9: Veli Beklentilerinden Olumlu Rol Model Özelliklerinin Kodları

<i>Olumlu Rol Model Özellikleri Kodları</i>	<i>f</i>
Saygı	56
Sabır – Hoşgörü	53
Çözüm Odaklılık	51
Merhamet	40
Güleryüz	38
Dürüst – Samimi	31
Açık Fikirli – Özgürlükçü	30
Eğlenceli – Komik	24
Mutlu – Neşeli	18
Güvenilir	12
Atatürkçü	12

Tablo 9’da belirtilen veriler incelendiğinde Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme teması altına kaydedilen kodların frekanslarının 56’sının saygı, 53’ünün sabır – hoşgörü, 51’inin çözüm odaklılık, 40’ının merhamet, 38’inin güleryüz, 31’inin dürüst – samimi, 30’unun açık fikirli – özgürlükçü, 24’ünün eğlenceli – komik, 18’inin mutlu – neşeli, 12’sinin güvenilir, 12’sinin Atatürkçü olarak görülmüştür.

Olumlu Rol Model Özelliklerinin Sergilenmesi beklentisi velilerin demografik özellikleri bakımından incelendiğinde tüm eğitim seviyelerine, yaş aralığına ve çocuklarının okudukları sınıf düzeylerine göre homojen bir dağılım içerisinde. Bu durumu göz önünde bulundurarak veli görüşlerine göre, sınıf öğretmenlerinin kişisel özelliklerinin veli üzerinde yüksek düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu tema aynı zamanda okul yöneticileri, veliler, öğrenciler ve sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiş olan ortak bir beklenti temasıdır.

“En çok vakit geçirdikleri öğretmenlerini rol model aldıkları için, öğretmenlerin her anlamda örnek davranışlar içinde olması gerekir.”

“Başkalarını örnek göstermemeli, kendisi örnek olmalı.”

“Her zaman güleryüzlü olmalı.”

“Saygılı ve sevecen olmalı.”

“Yumuşak huylu olmalı. Anlayışlı ve güleryüzlü olmalı.”

Yapılan araştırmada eşitlikçi – adaletli olma özelliği, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme teması altında işlenmemiştir. Bu durumun sebebi, velilerin görüşme formları okunduğunda öğrenciler ve veliler arasında gösterilmesi beklenen adalete

vurgu yapılmasıdır. Öğrenci ve veliler arasında ayırım yapılmaması, taraf tutulmaması ile bir öğretmenin kişisel özellik bakımından adil olması, araştırmacı tarafından farklı özellikler olarak yorumlanmıştır. Benzer durum disiplin kavramı için de geçerli olmuştur. Veliler tarafından disiplinli olma algısı, sınıf yönetimi ile ilişkilendirilmiştir. Yapılan araştırmanın veri toplama yöntemi olan içerik analizi, araştırmacının tümevarımsal yaklaşımını özgür bırakır. Dolayısıyla araştırmacı tarafından “Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma, Adaletli Olma” ve “Sınıf Yönetimi – Disiplin” olmak üzere iki farklı tema oluşturulmuştur. Bu temalar beklenti sıralaması içerisinde ilerleyen paragraflarda ele alınacaktır.

Velilerin sınıf öğretmenlerinden bir diğer yüksek beklentisi de 285 frekans ile çocuklarının Akademik Başarı edinmeleridir. Bu tema okul yöneticileri, veli, öğrenci ve öğretmenler tarafından ifade edilmiş ortak temalardan biridir. Araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları açısından, yüksek derecede önem taşımaktadır. Akademik başarıya dair velilerin farklı yaklaşımlarını içeren ifadeler şu şekildedir:

“Sınıf öğretmenimizden beklentim akademik olarak gereken bilgi ve becerileri kazandırması.”

“Kodlama ve zaman tutarak bol bol test çözdürmelidir. Bursluluk sınavlarını aileleri bilgi verip, bu yönde çocuklara bol test çözdürmelidir.”

“Öğrencilerin yarış atı gibi sınavlara hazırlanamaması yerine onların kabiliyet ve yetenekleri göz önüne alınarak kapasiteleri ve ilgileri doğrultusunda geliştirilmesini istiyorum.”

“Dersi derste öğretmesi.”

Velilerin açık uçlu anket formlarına dürüstlükle yorum yaptıkları, yazdıkları ifadelerden görülmektedir:

“Sınıf zaten çok iyi, tüm öğrenciler çok başarılı vb. gibi bir genelleme yapılmasından ziyade her çocuk farklı ve özel, dolayısıyla eğitim de özel yapılmalı düşüncesi olmalı.”

“Ailelerin beklentileri dikkate alınacak şekilde hareket edilmelidir. Müfredata uymak için konuların anlaşılmadan geçilmesi yerine sınıf geneli anlayınca geçilmelidir.”

Araştırma bulguları incelendiğinde velilerin öğrencileri için ders tekrarı, etüt, etkili ve kontrolünün yapılacağı ödevleri istediklerine dair ifadeler rastlanmıştır. Veliler öğrencilerinin akademik durumları hakkında öğretmenden geribildirim istemekte ve eksik bir süreç varsa bunun giderilmesi için çalışma talep etmektedirler.

“Sınıftaki farklı öğrenme seviyesindeki çocukları belirleyip, geride kalanlar ve ileride olanlar için ek çalışmalara teşvik edilmesi.”

Akademik başarı teması altına alınan, öğrencilerinin var olan akademik gelişim eksikliği ile ilgili veli ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Başarılı bir öğrenci zaten başarılıdır. Önemli olan geride kalan öğrenciyi bir yere getirmektir.”

“Mevcut müfredata bağlı kalmaması, ek bilgilerle eğitimi geliştirmesi.”

“Öğretmenin derse materyallerle gelmesi ve bunları öğrencilerle paylaşması gerekir.”

Velilerin sınıf öğretmenlerinden bir diğer beklentisi 196 frekans ile öğrenciye Sevgi ve İlgis gösterilmesi beklentisidir. Bu tema veli, öğrenci ve öğretmenler tarafından ifade edilmiş temalardan biridir.

“Öncelikle şevkat. Çocuklar kendilerini seven öğretmenlerin elinde daha başarılı olurlar.”

“İkili diyalog içerisinde olunmalı. Güler yüzlü olunması öğrenciye verilen değer ve saygının bir göstergesidir.”

Öğrenciye Sevgi ve İlgis gösterme beklentisinin, öğrencisi 1 ve 2. sınıfta öğrenim göre kadın veliler tarafından daha çok dile getirildiği görülmüştür. İlkokulun ilk yarısındaki veliler tarafından, sevgi ve ilgi, sahiplenme kavramıyla da ilişkilendirilmiştir. Aşağıdaki ifadeler bu duruma örnektir:

“Bizim öğretmenimiz güler yüzlü ve sevecen bir insan. Biz de onu çok seviyoruz. Çok ilgili, çocuklara sahip çıkan, seven bir öğretmen. 3, 4. sınıflarda inşallah bizimle kalır.”

“Ben kızımı ilkokulu kayıt ettirdiğimde çok tereddüt içerisindeydim. Ama zaman içerisinde öğretmenimizin ne kadar ilgili, alakalı olduğunu fazlasıyla gördüm. Hani derler ya okul değil öğretmen önemli, işte bizim öğretmenimiz

de bizim için fazlasıyla değerli. Kızım da ben de öğretmenimizi çok seviyoruz. İyi ki bizim öğretmenimiz olmuş.”

“Merhaba öncelikle biz Suriyeli bir aileyiz. Türkiye’ye göç edince kızımız bu okulda okumaya başladı. Öğretmenin yakın ilgisinden dolayı kızım okuma yazma öğrendi. Kendisinden çok memnun olup teşekkür ediyoruz. Kendilerine saygı ve sevgi duyuyoruz.”

“Öğretmenimizden tek ricam öğrencilerini kendi çocuğu gibi görmesidir.”

Veliler tarafından belirtilen Öğrenciye Sevgi ve İlgı Gösterme teması altında, öğrencilerin problemlerini çözme, onlarla sohbet edip rahatlatma beklentileri de kaydedilmiştir:

“Arada öğrencilerle sohbetler yapıp, sıkıntıları varsa yardımcı olmalı.”

Yapılan araştırmada velilerin sınıf öğretmenlerinden beklentilerinin bir diğeri, Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi beklentisi olduğu görülmüştür. Veliler, sınıf öğretmenlerinin öğrencileri üzerinde etkisi olduğunu, öğrencilerinin karakter gelişiminde sınıf öğretmenlerinden olumlu yönde destek beklediklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan velilerin 193’ünün, sınıf öğretmenlerinden, bu beklenti içinde oldukları belirlenmiştir. Bu tema okul idarecileri, veli, öğrenci ve sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiş ortak temalardan biridir. Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi beklenti teması, aynı zamanda sınıf öğretmeninden Olumlu Rol Model Özellikleri Sergilemesinin beklenmesi teması ile paraleldir. Velilerin, sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları olumlu rol model özelliklerinin, öğrencilerini de olumlu yönde etkileyeceklerine inandıkları görülmektedir.

“Güzel ahlak öğretmesini istiyorum.”

“Çocuklara terbiye ve görgü kurallarını öğretmesi.”

“Çocuklarımıza vatan millet sevgisini anlatmalı. Çocuklarımıza kendine güvenmeyi öğretmeli.”

“İnsan yetiştirmek amacıyla hareket etmesi. Bir insanın yaşam boyu sürdüreceği alışkanlıklarının temelini bu yaşta atıldığıının bilincinde olması. Dürüst ve sözünü tutan çocuk olmasını, sorumluluk sahibi olmasını sağlaması. Başlıklar değil, içeriklerle ilgili olmasını sağlaması. Sıradışı

olabilme cesaretini desteklemesi. Özgüveni desteklemesi. Güdüme yatkın olmayan çocuklar yetiştirmesi.” (

“Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunmak. Ailenin yetersiz olduğu durumda örf ve adetlere vakıf olmasına katkıda bulunmak.”

“Çocuklarımız geleceğimizi oluşturacak yapı taşlarıdır. Siz öğretmenlerimizden tek istediğim Atamızın ilke ve inkılaplarına, cumhuriyetimize layık, geleceğe ışık saçan bireyler yetiştirmemizde büyük destekçimiz olmanızdır.”

“Çocuğuma vereceği ahlaki kurallar. Kazandıracağı özgüven. Temizlik alışkanlığı kazandırma. Saygı kurallarını öğretme.”

Velilerin yüksek oranda sınıf öğretmenleri ile iletişim halinde olmak istedikleri görülmüştür. Veli ile İletişim Halinde Olma teması 129 frekansa sahiptir. Bu tema okul yöneticileri, veli ve sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiş bir beklenti temasıdır.

“Problemlili olan öğrenciler için gerekirse evlerde ziyaret edilip, aileleriyle çocuğun ortamı incelenebilir.”

Açık uçlu anket formlarından elde edilen bulgular incelendiğinde, velilerin, sınıf öğretmenin düzenleyeceği toplu veya bireysel toplantıları, telefon görüşmelerini, öğrencilerine dair bilgilerin kendileri ile paylaşılmasını talep ettikleri görülmektedir.

“Öğrenci velileri ile doğrudan iletişim kurabilmesi ve çocukların gelişimi için ortak yollar belirlenmesine açık olması.”

“Velilerle işbirliği içinde olması, onlarla görüş alış verişinde bulunması.”

“Çocuğun hal ve gidişi hakkında düzenli bilgi aktarımı.”

Yapılan araştırmaya katılan veli görüşleri incelendiğinde, bazı velilerin sınıf öğretmenleri ile iletişim ve işbirliği durumlarında problemler yaşadıkları görülmektedir:

“Öğretmen – veli ilişkisi çok yetersiz. Daha ilgili ve konuşkan olunabilir. Öğrenciler ve sınıfla ilgili problemler daha uygun stilde velilerle paylaşılabilir. Karşılıklı istişare yapılarak konular, sıkıntılar daha kolay çözümlenebilir. Tek taraflı karar alınmamalı.”

“Velilerle olan ilişkilerinde dedikodularla değil, gerçeklerle, sorgulayarak, mantıklı şekilde hareket etmesini beklerim.”

Araştırmaya katılan velilerin beklentilerinden bir diğeri olan Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma, Adaletli Olma teması, öğretmen – veli arasındaki iletişim ile de yakından ilgilidir. Bu tema okul idarecileri, veli, öğrenci ve öğretmenler tarafından ifade edilmiş ortak temalardan biridir. Velilerin 107’si, sınıf öğretmenlerinden Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma, Adaletli Olma beklentisi içindedir. Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma, Adaletli Olma beklenti teması içeriğinde, akademik başarı, yönlendirme, disiplin, gibi pek çok olguyu barındırmaktadır. Araştırmaya katılan veliler hem öğrencileri, hem de kendileri için eşit bir yaklaşım istediklerini belirtmişlerdir.

“Sınıftaki tüm öğrencilere ayırım yapmaksızın eğitim verebilmesi.”

“Öğrenciler arasında ayırım yapılmamalıdır. Ben bu okulda okudum. İlkokul öğretmenimiz bize sadece okumayı öğretti. İleriye dönük hiçbir şey öğretmediler. Bu okuldan çıkan bir grup öğrenci dışında hiçbir öğrencinin kaliteli bir eğitim aldığını düşünmüyorum. Öğrenciye gerekli değeri vermedikleri için bu haldeyiz.”

“Bütün öğrencilere eşit mesafede olması. Öğrenci aileleri ile olan sosyal durumu ve özel paylaşımlarını diğer öğrencileri dışlamayacak şekilde ayarlamalı.”

“Öncelikle bütün öğrencilere eşit şekilde davranılması taraftarıyım. Yapılan faaliyetlerde belirli öğrenciler değil, isteyen bütün öğrencilere şans verilmesini isterim. Öğrenci yaramaz veya çok konuşuyor diye mahrum edilmemeli. Aile durumuna göre öğrenci ayırımı yapılmasına karşıyım.”

Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye beklentisi 78 frekansa sahiptir. Bu tema, araştırmaya katılan eğitim paydaşlarından yalnızca veli ve sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilmiş bir beklenti temasıdır.

“Çocuklara okulu sevdirecek etkinlikler yapması.”

“İlkokulun başlarında çocuğu okula adapte etmek, sevdirmek çok zor. Bu yaşta çocukların dikkatini derse vermek de zor. Büyükler gibi değiller. Bizim öğretmenimiz bunu zaten çok güzel yapıyor. Oğlumuz okuldan çok mutlu dönüyor.”

Beklentilerden bir diğeri olan Sınıf Yönetimi – Disiplin teması, araştırmaya katılan veliler tarafından 72 frekansla dile getirilmiştir. Bu tema okul idarecileri, veli, öğrenci ve öğretmenler tarafından ifade edilmiş ortak temalardan biridir. Bu tema altında toplanan veli görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Doğru iletişim ile birlikte disiplin ve sorumluluk duygusunu geliştirmesi.”

“Sınıftaki her türlü sorunu çözmesi.”

“Velilerin sınıfa müdahale etmesine izin vermemesi.”

“Varsa, problemi zamanında ve yerinde çözmesi. Veli ya da velileri karşı karşıya getirmemesi.”

Araştırmaya katılan velilerin 70’inin Mesleki Donanıma Sahip Olma beklentisinden bahsettikleri görülmektedir. Bu tema veli, öğrenci ve öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Görüş bildiren velilere göre mesleki donanım, çocukların akademik gelişimini ve okul ile öğrenmeyi sevmelerini etkileyecektir.

“Çocuklara seçenekler sunabilecek donanıma sahip olması. Seçimi çocuğun yapmasını sağlaması.”

“Eğitim içeriğinde uzman, bilgi, beceri, tutum ve davranışlara sahip olup bunu öğrencilerine yansıtmak.”

“Kendileri gibi eğitilmiş ve donanımlı bireylerin yetişmesi için öğrencileri de aynı şekilde yetiştirmek.”

“Özel öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencileri hakkında bilgi sahibi olmalarını istiyorum.”

Veliler tarafından beklenti olarak ifade edilen durumlardan bir diğeri 69 frekansla Yeteneklerin Keşfi – Yönlendirme temasıdır. Bu tema, görüşü alınan paydaşlardan yalnızca veliler tarafından ifade edilmiştir.

“Özellikle okullarda çocukların yeteneklerini keşfedip, ona göre yönlendirilme yapmalarını isterim.”

“Öğrencinin meslek ve kariyer planlamasına katkıda bulunmak.”

“Öğrencinin yeteneğine ve ilgisine göre hareket edip, daha verimli olmasını sağlamak.”

“Öğrencilerin üstün özelliklerini tespit edip doğru yönlendirmelerde bulunması.”

Sosyal Aktivite Üretme beklentisinin ifade edilme durumu 68 frekanstır. Bu tema okul idarecileri, veli, öğrenci ve öğretmenler tarafından ifade edilmiş ortak temalardan biridir.

“Sosyal alanda piknik, gezi gibi faaliyetler olmalı.”

“Sosyal faaliyetlere daha çok zaman ayrılması. Okul kulüplerinde (satranç) çocukların aktif olmaları. Spor zamanlarının arttırılması.”

“Öğretmenler ders dışında farklı etkinlikler düzenleyerek sınıfın motivasyonunun üst seviyesinde tutabilir. Böylece derse katılım oranının artacağına inanıyorum.”

Araştırmaya katılan velilerin belirttikleri bir diğer tema 45 frekansla Öğrenciyi Takdir ve Onare Etme temasıdır. Bu tema ile ilgili veli görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmenin kimi zaman öğrenciyi onare etmek için motive edici post-itler vermesi ve bunları odasına asması için şevklendirmesi gerekir.”

“Öğrenciyi motive edici ifadeler kullanıp, özgüveninin gelişimini sağlamak.”

Öğrenciye Kendini İfade Etme Fırsatı Tanıma beklentisi, 37 frekanslık alanı kapsamaktadır. Bu beklenti teması, araştırmaya katılan eğitim paydaşlarından yalnızca veli ve öğrenciler tarafından belirtilmiş bir temadır.

“Öğrencinin korkmadan kendini ifade edebilmesinin sağlanması. Pozitif enerji, her zaman otoriteden daha etkilidir.”

“Korkulan değil, sevilen olması.”

“Kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlamak için, soru sorma ve yorum yapmalarını sağlasın.”

Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma beklentisi, 29 frekansla ifade edilmiştir. Bu beklenti teması veliler ve öğrenciler tarafından dile getirilmiş bir temadır.

“Kızımın kitap okumayı sevmesini sağlamaya çaba göstermesi.”

Araştırmaya katılan veliler 28 frekansla Mesleğini Sevme – Adanmışlık beklentilerini belirtmişlerdir. Bu tema, araştırmaya katılan paydaşlardan yalnızca

veliler tarafından dile getirilmiştir. Tema isimlendirilirken “Adanmışlık” kavramının da eklenmesinin sebebi velilerin içtenlikle ifade ettikleri görüşleri olmuştur:

“Öğretmenlik, diğer işler gibi bir meslek alanı değil. Ben öğretmenim, diyen kendini bu mesleğe adanmıştır. Öğretmenlik sevmeden, para için yapılamaz. Ülkemizin, kendini bu milletin evlatlarına adayacak öğretmenlere ihtiyacı vardır.”

Öğrencinin Sağlık ve Güvenliğini Koruma teması 27 frekansa sahiptir. Sağlık ve güvenlik hakkında tek beklenti sahibi paydaş, veliler olmuştur. Araştırmaya katılan veliler tarafından okulların revir, kantin, güvenlik, temizlik gibi hizmetlerinin gelişmesine ilişkin beklentiler de dile getirilmiştir. Bu beklentilerin birincil muhattapları sınıf öğretmenleri olmamasına karşın, belirtilen görüşler Öğrencinin Sağlık ve Güvenliğini Koruma teması altında kaydedilmiştir. Elde edilen bu veriler şu şekildedir:

“Sınıf öğretmeninden çok okulların fiziki şartları düzeltilmeli. Okullar sağlığa uygun ortamlar olmalı.”

“Çocukların gelişimi açısından beslenmelerine yönelik düzenleme yapılması, kantinlerin gözden geçirilmesi, çocukların sıcak yemeğe alıştırılması.”

“Okullarda muhakkak bir ambulans sağlık ekibi ve gerektiğinde öğrenci ve velisine psikolojik destek verilmesini isterim. Bir de güvenlik sistemi tamamen polis kontrolü altına alınmalı. Çocuklar kendini daha güvende hissederler.”

Sınıf öğretmenlerinden beklentilerden bir başkası da 23 frekansla Tecrübe Sahibi Olma beklentisidir. Bu tema, yalnızca veliler tarafından dile getirilmiştir. Bu tema altına kaydedilen görüşlerden bir örnek şu şekildedir:

“Bizim öğretmenimize karışmak gibi bir hakkımız yok. Kendisi yılların tecrübesini taşıyor. Kaç çocuk yetiştirip kimleri neralere getirmiş.”

Araştırmaya katılan velilerin sınıf öğretmenlerine dair beklentilerinde en düşük frekansa sahip tema, Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme temasıdır, toplam 22 frekansla belirtilmiştir. Bu tema dâhilinde sınıf öğretmenlerine dair beklentiler şu şekildedir:

“Hakaret ve en ufak vurmak asla olmamalı. Psikolojik baskı yapmamalı.”

3.3. Öğrenciler ile İlgili Bulgular

İlkokul öğrencileri ile yapılan çalışmada, etik kurallar gereği ailelerinden yazılı izin alınmıştır. İzin formu bulunan 504 ilkokul öğrencisine, sınıf ortamında açık uçlu anket formu uygulanmış, öğrenciler yanıtlarını yazarken sınıf öğretmenleri dışarıda beklemişlerdir. Açık uçlu anket formu dolduran öğrencilerden 58'i sınıf öğretmeninden bir beklentisi olmaadığını belirtmiştir. Bu 58 öğrencinin “Sınıf öğretmenimden memnunum. Bir beklentim yok.”, “Sınıf öğretmenimden bir şikâyetim yok.”, “Sınıf öğretmenim elinden geleni yaptığı için ondan bir beklentim yok.” vb. açıklamalar yazdıkları görülmüştür. Araştırma bulguları görüş bildiren 446 öğrenci üzerinden düzenlenmiştir.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

<i>Demografik Özellikler</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyetleri	Kız	239	53,5
	Erkek	207	46,4
	Toplam	446	100
Öğrencilerin Devam Ettikleri Okul Türü	Resmi Okul	405	90,8
	Özel Okul	41	9,1
	Toplam	446	100
Öğrencilerin Sınıf Düzeyi	1	44	9,8
	2	91	20,4
	3	152	34,08
	4	159	35,6
	Toplam	446	100

Tablo 10'a göre araştırmaya katılan ilkokul öğrencilerinin 239'u kız, 207'si de erkek olmak üzere toplam 446 öğrenci oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 405'i resmi okulda, 41'i özel okulda öğrenim görmektedirler. Öğrencilerin 44'ü 1. sınıf, 91'i 2. sınıf, 152'si 3. sınıf, 159'u 4. sınıf öğrencileridir. Dolayısıyla elde edilen veriler toplam öğrenci sayısı olan 446 frekans üzerinden işlenmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin, Sınıf Öğretmenlerinden Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	306
Akademik Başarı	295
Sevgi ve İlgi Görme	252
Beden Eğitimi Dersi ve Oyun	184
Serbest Zaman – Sosyal Aktivite	153
Az Ödev	88
Eğlenerek Öğrenme	83
Kendini İfade Etme Fırsatı Bulma	73
Haftalık Ders Programına Uyuma	72
Olumlu Karakter Gelişimi	66
Öğrencilere Eşit Davranma – Adaletli Olma	56
Sınıf Yönetimi – Disiplin	52
Takdir ve Onare Edilme	47
Öğrenciye Fiziksel-Psikolojik Şiddet Göstermeme	43
Kitap Okuma Saati	32
Mesleki Donanım Sahibi Olma	15

Tablo 11’de verilen 446 ilkokul öğrencisinin sınıf öğretmenlerinden beklenti frekanslarının, 306’sının Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, 295’inin Akademik Başarı, 252’sinin Sevgi ve İlgi Görme, 184’ünün Beden Eğitimi Dersi ve Oyun, 153’ünün Serbest Zaman – Sosyal Aktivite, 88’inin Az Ödev, 83’ünün Eğlenerek Öğrenme, 73’ünün Kendini İfade Etme Fırsatı Bulma, 72’sinin Haftalık Ders Programına Uyuma, 66’sının Olumlu Karakter Gelişimi, 56’sının Öğrencilere Eşit Davranma – Adaletli Olma, 52’sinin Sınıf Yönetimi – Disiplin, 47’sinin Takdir ve Onare Edilme, 43’ünün Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme, 32’sinin Kitap Okuma Saati, 15’inin Mesleki Donanım Sahibi Olma beklentileri olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre Tablo 8’de verilen velilerin beklenti temaları ile Tablo 11’de verilen öğrencilerin beklenti temaları kıyaslandığında, ilk üç basamağının aynı temaları yansıttığı görülmektedir. Araştırma bulgularına göre veli ve öğrencilerin sınıf öğretmenlerinden en öncelikli beklenti temalarının Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, Akademik Gelişim, Sevgi ve İlgi Gösterme/Görme temaları olduğu görülmektedir. Öğrencilerin açık uçlu anket formlarına, sınıf ortamında yanıt vermiş olmaları, araştırmanın bulgularındaki bu kıyaslamaların güvenilir olduğunu düşündürmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin, sınıf öğretmenlerine dair beklentilerine ilişkin görüşleri, Tablo 11’de verilen sıralamaya göre incelenmiştir:

Öğrencilerin en yüksek düzeyde beklenti içinde oldukları tema, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergilemedir. Bu beklenti araştırmaya katılan toplam 306 öğrenci tarafından 306 frekansla dile getirilmiştir. Bu tema aynı zamanda araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları tarafından dile getirilmiş olan ortak bir temadır.

Tablo 12: Öğrencilerinin Beklentilerinden Olumlu Rol Model Özelliklerinin Kodları

<i>Olumlu Rol Model Özellikleri Kodları</i>	<i>f</i>
İyikalplilik - Sevecenlik	168
Sabır – Hoşgörü – Sakinlik	96
Eğlenceli – Komik Olma	56
Güleryüzlülük	51
Saygılı Olma	35
Mutlu – Neşeli Olma	23
Merhamet – Yardımseverlik	19
Güzellik	17
Nezaket	16

Tablo 12’deki verilere göre, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme beklentisini belirten öğrencilerin 168’inin iyikalplilik – sevecenlik, 96’sının sabır – hoşgörü – sakinlik, 56’sının eğlenceli – komik olma, 51’inin güleryüzlülük, 35’inin saygılı olma, 23’ünün mutlu – neşeli olma, 19’unun merhamet – yardımseverlik, 17’inin güzellik, 16’sının nezaket beklentileri içinde oldukları görülmektedir. Bu beklenti ile ilgili öğrenci görüşleri örnekleri şu şekildedir:

“Bize hep gülücük saçmasını, hep komiklik yapmasını isterim.”

“Bize karşı sabırlı olmasını, güler yüzlü olmasını.”

“Bize hoşgörülü olması.”

“Bize saygı gösterebilir.”

“Güzel biri olması. Biraz eğlenceli olması”

“Öğretmenimin daha nazik olmasını isterim.”

“Öğretmenimin her gün mutlu olmasını isterim.”

Akademik Başarı temasını öğrenciler, 295 frekanla ifade etmişlerdir. Bu tema okul yöneticileri, veliler, öğrenciler ve sınıf öğretmenleri tarafından belirtilmiş ortak bir

temadır. Araştırmaya katılan ilkokul öğrencileri Akademik Başarı teması altında konu anlatımı, ders tekrarı, etüt, sınav gibi öğretimsel olguları dile getirmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrenciler akademik gelişim sağlayabilmek için, sınıf öğretmenlerinden kendilerini iyi yetiştirmesini istemektedirler:

“Öğretmenimizin bize her şeyi anlatmasını istiyorum. Merak ettiklerimi söylemesini istiyorum. Atatürk’ün bütün anılarını anlatmasını istiyorum. Yaptığımız ödevlere anlamadığımıza yardım etmesini istiyorum.”

“Öğretmenim güzel davranıyor. Anlattıklarını çok iyi anlıyorum. Çünkü eğer anlamazsak bir konuyu bize örneklerle anlatıyor ve anlıyoruz.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde çok defa dersi anlamakta zorlandıkları görülmektedir:

“Öğretmenim yeni konu anlattıktan sonra, anlamayan var mı, diye sorması.”

“Öğretmenimiz bazen anlayamadığınız bir şey var mı diyor, çocuklar yok diyor. Ama ben aslında parmak kaldırıyorum.”

“Konuları sık sık tekrar etmesini. Konuyu daha yüksek sesle anlatmasını. Konuları örnek vererek anlatmasını. Konuları tahtaya yazarak anlatmasını.”

“Bir şey yazarken öğretmenimin kelimeleri daha yavaş söylemesi.”

Araştırmaya katılan ilkokul öğrencileri, sınıf öğretmenlerinin fazla sayıda sınav yaptıklarını, bazı sınavları zamanını söylemeden gerçekleştirdiğini dile getirmişlerdir:

“Öğretmenimden sürpriz sınavları azaltıp daha çok normal sınavları daha çok seviyorum.”

Sevgi ve İlgi Görme teması, öğrencilerin 252 frekansla belirttikleri bir beklenti temasıdır. Bu temaya ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Öğrencilerin görüşlerini azıcık daha iyi anlaması.”

“Bana daha çok ilgi göstermesini.”

“Öğretmenim beni çok seviyor. Ben ona sarılmayı seviyorum. Bana göz kırmasını seviyorum. Öğretmenimin evine gitmek istiyorum.”

“Ben öğretmenimden çok memnunum ve onu çok seviyorum. Öğretmenim çok güzel, canayakın ve sıcakkanlıdır. Onu çok seviyorum. Gitmesini istemiyorum.”

“Bir şey söyleyince önemsesin.”

“Bizi anlayıp dinlemesi.”

Araştırmaya katılan ilkokul öğrencilerinin bir diğer beklentisi Beden Eğitimi Dersi ve Oyun temasıdır. Bu tema başlığında beden eğitimi dersinden söz edilmesinin sebebi, öğrencilerin oyun ihtiyaçları ile beden eğitimi dersini eşgüdümlü görmeleridir. Bu tema öğrenciler tarafından 184 frekanla belirtilmiştir.

“Öğretmenimden istediğim bize bedene çıkarması.”

“Okul müdürünün top oynama yasağını kaldırmasını istiyorum.”

“Çarşamba günleri oyuncak günü olsun.”

“Bütün son derslerde oyun oynamak.”

“Öğretmenimden en çok beklediğim şey bedene çıkarması.”

“Haftada üç gün bedene çıkalım.”

Araştırmaya katılan öğrencilerden, yalnızca resmi okullar devam eden öğrencilerin beden eğitimi ve oyun ihtiyaçlarından söz ettikleri görülmüştür. Özel okula devam eden öğrencilerin, sınıf öğretmenlerinden beklentilerinde bu temaya dair ifadeler bulunmamaktadır. Resmi okullara devam eden ilkokul öğrencilerinin, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersini yapmadığına ilişkin söylemleri şu şekildedir:

“Neden matematik dersinde hemen gelip, beden eğitimi dersinde çok geç geldiğini anlamıyorum. Sanki yalan söylüyor.”

“1-2 haftadır bedene çıkamıyoruz. Çıkmasak bile oyuncak veya eşortman giymemize izin vermiyor. Bedene çıkmak, eşortman giymek veya oyuncak getirmek, bunlardan birini yapmak istiyoruz. Hatta sınıfça herkes istiyor.”

“Keşke bizi bedene çıkarsa.”

“Beden eğitimi yapması.”

Serbest Zaman – Sosyal Aktivite, öğrenciler tarafından 153 frekansla ifade edilen bir beklenti temasıdır. Öğrencilerin ifade ettikleri beklentilerden gezi, boş zaman,

serbestlik, serbest resim yapma vb. etkinlikler bu tema altında gruplanmıştır. Serbest Zaman – Sosyal Aktivite temasına kaydedilen öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Haftada bir kere film izlese güzel olur (beden eğitimi dersi yerine değil)”

“Bütün sınıflarla etkinlik yapılmasını isterdim.”

“Bazı günler şarkı söylesek. Resim yapsak.”

“Son dersler boş olsun.”

“Her gün bir ders bir öğrencinin istediği etkinliği yapmasını isterdim.”

“Ben öğretmenimden beni akvaryuma götürmesini isterdim. Ben öğretmenimden bizi başka bir yere götürmesini isterim. Ben öğretmenimden beni pikniğe götürmesini isterim.”

Araştırmaya katılan ilkokul öğrencilerinin dile getirdikleri bir diğer beklenti ise Az Ödev temasıdır. Bu tema 88 frekansla belirtilmiştir. Bu tema altında görüş bildiren öğrenciler, yalnızca evde değil gün içerisinde dahi ödevlendirildiklerini belirtmişlerdir:

“Az ödev.”

“Daha az ödev vermesi.”

“Teneffüs ödevi vermesin. Dersleri teneffüslere taşımasın.”

“Hafta içi tatilleri, kar tatilleri ve yaz tatillerinde hiç ödev verilmemesi.”

Eğlenerek Öğrenme teması, araştırmaya katılan öğrenciler tarafından 83 frekansla belirtilmiştir. Bu temaya ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Dersleri daha çok kaynaktan, daha eğlenceli işlenmesini isterim.”

“Derslerimizin eğlenceli geçmesini isterdim.”

“Neşeli ders anlatması.”

“Bir ders işlerken bahçeye çıkıp oyun oynasak. Türkçe dersinin oyun oynayarak yapılması. Matematik dersinde zarflar koyup zarflarda öğrendiğimiz konu olması. Sosyal bilgiler dersinde yine oyun oynanması, eğlenceli ders işlenmesi.”

Araştırmaya katılan öğrencilerin 73 frekansla, Kendini İfade Etme Fırsatı Bulma beklentisini dile getirmişlerdir. Öğrencilerin bu tema dâhilinde belirttikleri görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmenim ben parmak kaldırdığımda beni görmemesi. Bu beni üzüyor. Öğretmenimin dibinde olsam bile.”

“Bir ders konuşma hakkı.”

“Bir dersin konuşma olmasını isterim.”

Haftalık Ders Programına Uyuma beklenti teması, araştırmaya katılan ilkökul öğrencilerinin 72’si tarafından dile Araştırmaya katılan bazı ilkökul öğrencilerinin görüşlerine göre, sınıf öğretmenleri haftalık ders programına uygun ders işlemeyip, kendi önceliklerine göre birtakım derslerin saatlerini artırmaktadırlar. Araştırmaya katılan öğrencilerden, özel okula devam eden öğrencilerin hiçbiri bu beklentiye dile getirmemişlerdir. Araştırma bulgularına göre haftalık ders programına uyuma beklentisi, yalnızca resmi okullara devam eden öğrencilerin yaşadıkları bir durumdur.

“Ders programına göre ders işleyelim.”

“Bedende neredeyse tüm öğretmenler gibi bize biraz spor yaptırın yani. Birazcık görsel faaliyetler yaptırın. Hadi geçtim faaliyeti görsel sanatlar dersini 5-6 aydır yaptırdığı yok. Evet öyle bir karar aldı.”

“Beden eğitimi derslerinin düzenli yapılmasını istiyorum.”

Olumlu Karakter Gelişimi beklentisi, araştırmaya katılan ilkökul öğrencilerinin 66’sı tarafından ifade edilmiş bir temadır. Öğrenciler, kendi gelişimlerini olumlu yönde takip edebilmeleri için sınıf öğretmenlerinin dikkat etmesi gereken durumları dile getirmişlerdir. Olumlu Karakter Gelişimi teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Beni düzgün bir insan yaptığını düşünüyorum.”

“Öğrencilerin, arkadaşlarına sevgili, saygılı ve hoşgörülü davranmayı öğretmesi.”

“Bana her şeyi öğretmesini istiyorum. Nasıl davranılır? Nasıl iyi olunur? Nasıl öğrenilir? Nasıl konuşulur? Nasıl meslek kazanılır? Nasıl para kazanılır?”

Araştırmaya katılan öğrencileri, Öğrencilere Eşit Davranma – Adaletli Olma beklentisini 56 frekansla ifade etmişlerdir. Bu tema veli, öğrenci ve sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilmiş bir beklentidir. Temaya ilişkin örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmenimin erkeklerle kızlara eşit davranmasını.”

“Öğrencilere kız erkek ayrımı yapmaması.”

“Hiç görev almayan veya az görev alan kişilere görev vermesini isterdim.”

Sınıf Yönetimi – Disiplin teması öğrenciler tarafından 52 frekansla belirtilmiştir. Bu tema içeriğine kaydedilen örnek öğrenci görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Sınıfı daha iyi idare etmesi.”

“Disipline göndermemesini isterdim.”

“Sınıfın daha temiz tutulması.”

“Öğretmenimizin konuşanlara ve yaramazlara çok az kızmasını isterdim.”

“Furkan’ı başkanlıktan atsın. Yani hiç görevlerini yerine getirmiyor. Öyle başkan mı olur?”

Araştırmaya katılan öğrencilerden Sınıf Yönetimi – Disiplin teması altına kaydedilen görüşlerinden bazıları da ceza ile ilgilidir:

“Birileri yaramazlık yaptığında, bütün sınıfı değil yaramazlık yapanı cezalandırınız.”

“Mesela bazen yaramazlık yapıyoruz. Çöpün orada ayakta bekleme cezası veriyor. Bu duruma üzüliyorum. Ben herkes gibi şikayet etmeyi sevmiyorum. Ama arkadaşlar çok şikayet ediyorlar. İşte böyle durumlarda bazen zor durumda kalabiliyoruz. Ben duygularımı anlatamıyorum. Böyle olunca da ya da beni dinlemediklerinde sinirleniyorum. Eve gidince ağlıyorum.”

Takdir ve Onare Edilme beklentisi öğrenciler tarafından 47 frekansla belirtmişlerdir. Bu tema veli, öğrenci ve sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilen bir beklenti temasıdır.

“Defterime yıldız atmasını istiyorum.”

“Öğretmenimin en çok beni tahtaya kaldırmasını isterim.”

“Resimlerimi duvara asmasını.”

“Defterime yıldız atmasını.”

“Uslulara ödül versin. Haftanın öğrencisini seçsin”

Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme teması, 43 frekansla ifade edilmiştir. Bu tema veliler ve öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Öğrencilerin görüşleri değerlendirildiğinde bağırma, korkutma, çok kızma, rencide etme, vurma davranışları bu tema altında toplanmıştır. Öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmenim ödevde yanlış yapınca bütün arkadaşlarımızın önünde kızmak yerine bizi yanına alıp hiç kimsenin haberi olmadan anlatsa.”

“Çok fazla kızmamasını, bağırmasını isterdim.”

“Şiddete başvurmasın, önce sorguya çeksın.”

“Bizi bağırıp korkutmasın. Erkeklerle vurmamasın, sert davranmasın ve onları tahtaya itip popolarına tekme atmasın. Bizi başka sınıflarla karşılaştırmamasın. Onu seviyoruz, bizden ayrılmasın.”

“Bir arkadaşım yanlış bir şey yapınca herkese bağırıyor. Ama öğretmenim bağırınca ben de etkileniyorum. Öğretmenimiz bize daha az bağırarsa ben etkilenmem.”

Kitap Okuma Saati, araştırmaya katılan öğrenciler tarafından 32 frekansla ifade edilmiştir. Bu beklentinin Serbest Aktivite – Sosyal Etkinlikler teması altında değinilmemesinin sebebi, bir gereklilik ve alışkanlık edinimi olmasından dolayıdır. Öğrencilerin anket formlarına yazdıkları örnek bir görüş şu şekildedir:

“Daha çok kitap okuma dersi olması.”

Araştırmaya katılan öğrencilerin, sınıf öğretmenlerine dair son beklentileri Mesleki Donanıma Sahip Olma beklentisidir. Öğrenciler bu beklentiye 15 frekansla ifade etmişlerdir. Bu beklenti okul idarecileri ve sınıf öğretmenleri tarafından detaylandırılarak aktarılmıştır.

“Bütün dersleri sevmesi ve anlatımının iyi olması.”

İlkokul öğrencilerinin görüşme formlarında kullandıkları üsluplar, yetişkinlerden alınan görüşlere göre daha dürüst ve samimidir. İlkokul öğrencilerinin, sınıf öğretmenlerinden beklentilerini, öğretmenleri ile konuşur gibi içtenlikle anlattıkları görülmüştür. Bazı öğrenciler öğretmenlerine olan derin sevgisini anlatırken, bazıları pek çok temaya değinmiş, bazı öğrenciler de yaşadıkları tüm olumsuzlukları dile getirmişlerdir.

“Bizim boş zamanlarda istediğimizi yapmamıza izin veriyor. Bizi bilgilendirmek için etüt yapıyor. Fikirlerimize önem veriyor. Bizi parka çıkarması çok güzel. Ders anlatırken dersi keyifle yapıyor. Bize özel davranıyor. Bize önem veriyor. Bize saygı duyuyor.”

“Öğretmenimizin anlayamadığımız konuları tekrar tekrar anlatması. Yaramazlık yapan öğrencileri öğretmenimizin uyarması ve tekrar yapmalarını için uyarmalı. Öğretmenimizin sınıfta etkinlik yaptırması. Önemli olan derslerde matematik, fen bilgisi, Türkçe bu derslerimizde öğretmenimizin bize daha çok yardımcı olması. Sınıfta yaramazlık yapan öğrencileri aynı sırada oturtmamalı. Yazılı sınavlarda yani yüksek not alan öğrencileri ödüllendirmesi.”

“Arkadaşlarımın bana vurmasını istemiyorum. Fazla fazla ders istemiyorum. Her zaman ders programına göre ders işlemek istiyorum. Cuma günleri olan beden eğitimi, resim dersinin yerine başka ders istemiyorum. Haksız yere suçlama, iftira istemiyorum. Sınıfımızda adalet istiyorum. Bir şeye, ben de dâhil arkadaşlarım da, hevesimizi kırmasını istemiyorum. Öğretmenimin ben konuşmuyorken, bana konuşma demesini istemiyorum. Öğretmenimizin kızmamasını istiyorum.”

3.4. Sınıf Öğretmenleri ile İlgili Bulgular

Eğitim paydaşlarının beklentilerini göz önünde bulundurdıklarında sınıf öğretmenlerinin sistem içinde kendilerini nasıl algıladıklarını ve hangi konularda güçlük yaşadıklarını incelemek amacıyla gönüllü katılım gösteren 60 sınıf öğretmenine açık uçlu anket formları uygulanmıştır.

3.4.1. Sınıf Öğretmenlerine Göre, Okul Yöneticilerinin, Velilerinin ve Öğrencilerinin Beklenti Temaları

Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde okul yöneticilerinin, velilerinin ve öğrencilerinin beklentilerinin neler olduğuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin belirttikleri verilere yer verilmiştir.

Tablo 13: Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

<i>Demografik Özellikler</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyetleri	Kadın	43	71,6
	Erkek	17	28,3
	Toplam	60	100
Çalıştıkları Okul Türü	Resmi Okul	24	40
	Özel Okul	36	60
	Toplam	60	100
Öğrenim Düzeyleri	Lisans	37	77,08
	Lisansüstü	11	22,9
	Toplam	48	100
Yaş Aralıkları	21-30	8	13,3
	31-35	19	31,6
	36-40	8	13,3
	41-45	6	10
	46-50	5	8,3
	51 ve üstü	16	26,6
	Toplam	60	100
Mesleki Kıdemleri	0-5	4	6,6
	5-10	17	28,3
	11-15	15	25
	16-20	3	5
	21-25	9	15
	25 üstü	12	20
	Toplam	60	100

Tablo 13'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 43'ünün kadın, 17'sinin erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan toplam 60 sınıf öğretmenin 24'ünün resmi okullarda, 36'sının özel okullarda çalıştıkları kaydedilmiştir. Öğrenim düzeylerine incelendiğinde toplam 48'ininden, 37'sinin lisans, 11'inin lisansüstü öğrenimden geldiği belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin 12'si, öğretmen okulu mezunu olduklarını görüşme formuna yazarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerinin 8'i 21-30 yaş aralığı, 19'u 31-35 yaş aralığı, 8'i 36-40 yaş aralığı, 6'sı 41-45 yaş aralığı, 5'i 46-50 yaş aralığı, 14'ü 51 yaş ve üstündedir. Mesleki kıdemlerine göre 4'ünün 0-

5 yıl, 17'sinin 5-10 yıl, 15'inin 11-15 yıl, 3'ünün 16-20 yıl, 9'unun 21-25 yıl, 12'sinin 25 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip toplam 60 öğretmenin verilerinin kaydedilmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 14: Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul İdarecilerinin Kendilerinden Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Olumlu Öğrenci – Veli İletişimi	27
İş Ahlakına Sahip Olma	27
Akademik Başarı	23
Sosyal Aktivite Üretme	19
Ekip İçi İletişim	17
Nöbet	17
Disiplin – Sınıf Yönetimi	16
İtaat	14
Olumlu Rol Model Özellikleri	12
Belge İşleri	11

Tablo 14'teki veriler incelendiğinde yöneltilen “Okul idaresinin sizden beklentileri nelerdir?” sorusuna araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 27'si Olumlu Veli – Öğrenci İletişimi, 27'si İş Ahlakına Sahip Olma, 23'ü Akademik Başarı, 19'u Sosyal Aktivite Üretme, 17'si Ekip İçi İletişim, 17'si Nöbet, 16'sı Disiplin – Sınıf Yönetimi, 14'ü İtaat, 12'si Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, 11'i Belge İşleri beklentilerini sıralamışlardır.

Tablo 6 ve Tablo 14'teki bulgulara göre Olumlu Öğrenci – Veli İletişimi teması okul idarecileri ve sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilmiş en yüksek beklentidir. Yanı sıra İş Ahlakına Sahip Olma, Akademik Başarı, Sosyal Aktivite Üretme, Ekip İçi İletişim, Disiplin – Sınıf Yönetimi, İtaat ve Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme beklentilerini ortak bir dille ifade etmişlerdir.

Tablo 15: Sınıf Öğretmenlerine Göre Velilerinin Kendilerinden Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Veli ile İletişim Halinde Olma	50
Öğrenciye Sevgi ve İlgı Gösterme	49
Akademik Başarı	36
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	23
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	20
Disiplin – Sınıf Yönetimi	7

Tablo 15’te “Öğrenci velilerinizin sizden beklentileri nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar tablollaştırılmıştır. Buna göre sınıf öğretmenlerinin, 50’sinin Veli ile İletişim Halinde Olma, 49’unun Öğrenciye Sevgi ve İlgı Gösterme, 36’sının Akademik Başarı, 23’ünün Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi, 20’sinin Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, 7’sinin Disiplin – Sınıf Yönetimi beklentilerini dile getirdikleri görülmektedir.

Tablo 8 ve Tablo 15’teki bulgular incelendiğinde ortak olarak Veli ile İletişim Halinde Olma, Akademik Başarı, Olumlu Karakter Gelişimi, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, Öğrenciye Sevgi ve İlgı Gösterme, Sınıf Yönetimi – Disiplin temalarının belirtildiği görülmektedir. Sınıf Yönetimi – Disiplin teması harcindeki diğer beklentilerin Tablo 19’daki verilere göre, veliler tarafından ilk 5 sırada belirtilen beklentiler olduğu görülmektedir. Buna karşılık velilerin sınıf öğretmenlerinden beklentileri 18 farklı tema altında toplanmışken, sınıf öğretmenlerinin 6 tema üzerinde durdukları görülmüştür. Aynı zamanda sınıf öğretmenleri Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme temasını düşük bir önemle belirtirken, veliler tarafından bu tema yüksek bir frekansla belirtmişlerdir. Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme beklentisinin, sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilmediği görülmüştür.

Tablo 16: Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğrencilerinin Kendilerinden Beklentileri

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Sevgi ve İlgi Görme	48
Beden Eğitimi Dersi ve Oyun	37
Serbest Zaman – Sosyal Aktivite	35
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	34
Eğlenerek Öğrenme	29
Akademik Başarı	18
Az Ödev	15
Takdir ve Onare Edilme	13

Tablo 16’da sınıf öğretmenlerine “Öğrencilerinizin sizden beklentileri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre 48’inin Sevgi ve İlgi Görme, 37’sinin Beden Eğitimi Dersi ve Oyun, 35’inin Serbest Zaman – Sosyal Aktivite, 34’ünün Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, 29’unun Eğlenerek Öğrenme, 18’inin Akademik Başarı, 15’inin Az Ödev, 13’ünün Takdir ve Onare Edilme beklentilerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 11 ve Tablo 16’daki bulgular incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerinin kendilerinden beklentilerinden en yüksek düzeydeki 7 temayı ifade ettikleri görülmüştür. Öğrenciler beklentilerini 16 tema altında belirtirken, sınıf öğretmenleri 8 tema başlığı ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenleri, öğrencilerinin kendilerine dair beklentilerini belirtirken öğrencilerin yüksek bir frekansla ifade ettikleri, Haftalık Ders Programına Uymama temasından bahsetmemişlerdir. Akademik Başarı teması öğrenciler tarafından daha yüksek bir önemle söylenirken, sınıf öğretmenleri bu temaya daha az oranda değinmişlerdir. Aynı zamanda öğrenciler tarafından belirtilen Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme beklentisinin, sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmediği görülmüştür. Veliler ve öğrenciler tarafından önem gösterilen bu temaya dair sınıf öğretmeni görüşü kaydedilmemiştir.

3.4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerine Dair Mesleki Beklentileri ve Bu Beklentilere İlişkin Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair mesleki beklentileri ve bu beklentilerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 17: Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerine Dair Mesleki Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Mesleki Doyum – Takdir ve Onare Edilme	26
Yenilikleri Takip Etme	17
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	12
Daha İyi Ders Anlatma	12
Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma – Adaletli Olma	10
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	8
Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi	6
Ekonomik Kalkınma	2

Tablo 17’de sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Bir sınıf öğretmeni olarak kendinize dair mesleki beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlara göre öğretmenlerin 26’sı Mesleki Doyum – Takdir ve Onare Edilme, 17’si Yenilikleri Takip Etme, 12’si Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi, 12’si Daha İyi Ders Anlatma, 10’u Adaletli Olma, 8’i Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, 6’sı Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi, 2’si Ekonomik Kalkınma beklentilerine sahip oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 8’inin, mesleki bir beklentisinin olmadığını, yazdıkları görülmüştür. Veriler, görüşme formunu doğru bir şekilde dolduran 52 öğretmen üzerinden değerlendirilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair en güçlü beklentileri 26 frekansla Mesleki Doyum – Takdir ve Onare Edilmedir. Bu beklenti ile ilgili bir sınıf öğretmeni görüşü şu şekildedir:

“Sınıf öğretmeni olarak kendime dair birkaç beklentim var. Mesleğimi seviyorum ve mutlu çalışmak istiyorum. Öğrencilerimi mutlu etmek istiyorum. Benim için mesleki doyum: Öğrencilerim ile sevgi bağının kuvvetlenmesi. Onların mutluluğunu görerek, bana olan sevgilerini görerek mutlu olabilmek. Bütün bunlar için sınıfta 20-25 kişiden fazla öğrenci olmaması ve öğretmenlerin saygınlığını kazanması gerektiğini düşünüyorum.”

“Mutlu, huzurlu ve rahat bir şekilde mesleğimi yapmak ve yetiştirdiğim çocukların iyi yerlere geldiğini görmek.”

“Devletimizden saygı bekliyoruz. Velilerimizden saygı bekliyoruz.”

“Her şeyden önemlisi öğretmenlik mesleğine saygı duyulması.”

“Mesleğimizin gerçek değerinde olmaması.”

Sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair beklentilerinden biri Yenilikleri Takip Etme beklentisidir. Sınıf öğretmenleri bu temayı 17 frekansla ifade etmişlerdir. Yenilikleri Takip Etme teması aynı zamanda okul idarecileri tarafından da belirtilen bir beklentidir. Bu tema altına kaydedilen sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Alanımla ilgili seminerlere ve eğitimlere katılmak.”

“Yeni olanı en kısa sürede öğrenmek ve uygulayabilmek.”

“Yeniliklere açık olmak.”

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri kendilerinden, Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi beklentisi içinde olduklarını söylemişlerdir. Bu tema tüm eğitim paydaşları tarafından ortak ifade edilen bir temadır. Okul idarecileri, veli ve öğrencilerin belirttikleri bu beklenti, sınıf öğretmenleri tarafından 12 tekrarla söylenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin gerçekleştirme amacıyla oldukları beklentileri aşağıda verilmiştir:

“Her öğrencinin hayatında olumlu anlamda bir değişiklik gerçekleştirmek.”

“Vatana ve millete faydalı, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı Türk gençleri yetiştirmek.”

“Toplumsal kuralları kavratmak. Ahlaki değerleri vermek.”

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri 12 frekans ile Daha İyi Ders Anlatma beklentilerini dile getirmişlerdir. Okul idarecileri, veliler ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda Akademik Başarı olarak kategorileştirilen derslerle ilgili süreç, sınıf öğretmenleri tarafından kendilerinin ders anlatımının iyileşmesi olarak belirtilmiştir. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin akademik süreçlerinde kendilerine dair takip, ödev, etüt gibi olgulardan bahsetmemişlerdir. Daha İyi Ders Anlatma teması, sınıf öğretmenlerinin şu görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur:

“Yeni öğrenme stratejileri ile öğrencilerime daha iyi ders anlatmak istiyorum.”

“Farklı anlatım tekniklerini kullanmak.”

“Sınıf içinde öğretimi daha verimli hale getirmek.”

“Tüm öğrencilerime yetecek şekilde daha iyi ders anlatabilmek.”

Öğrenci ve Velilere Eşit Davranmak – Adaletli Olmak teması, sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair beklentilerinden biri olarak tekrar karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler 10 frekansla eşitlik ve adalet içerisinde bir yaklaşım göstermek amacıyla olduklarını dile getirmişlerdir. Bu temanın, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme kapsamında görülmemesinin sebebi, sınıf öğretmenleri tarafından sınıf yönetimi, iletişim, derse katılım süreçlerinin belirtilmiş olmasıdır. Öğrenci ve Velilere Eşit Davranmak – Adaletli Olmak teması altındaki sınıf öğretmeni beklentileri şu şekildedir:

“Öğrencilerime adil davranmak.”

“Veliler kendi aralarında özel problemler yaşadıklarında bile benden yardım istiyorlar. Öğretmen olarak hepsine eşit mesafede durmaya çalışıyorum. Ama beni çok zorluyorlar.”

“Öğrenci velisi, öğrencisinin bütün isteklerinin karşılanmasını bekler. Sadece kendi çocuğu varmış gibi. Her veli bunu istiyor. Bense hepsine karşı adaletli davranmaya çalışıyorum.”

“Özel öğretim öğrencim var. Onun eğitim öğretim sürecinde daha verimli, diğerlerinin içinde daha adaletli olmayı istiyorum.”

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, kendilerine dair beklentilerinde 8 frekans ile Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme beklentisini ifade etmişlerdir. Bu tema ile ilgili sınıf öğretmeni görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Güleryüzlü, sevecen, sabırlı ve esprili olma.”

“Hoşgörülü ve sabırlı olmak.”

“Çocuklara saygı göstermek.”

Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi teması, sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair beklentilerinden bir diğeridir. 6 frekans ile ifade edilen bu beklenti, okul yöneticileri tarafından4 tekrarla dile getirilmiştir. Bu tema dâhilindeki görüş örnekleri şu şekildedir:

“Teknolojik gelişmeleri takip etmek.”

“Teknolojiyi daha üst seviyede kullanmak.”

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri tarafından en düşük yüzdeye sahip tema 2 frekans ile Ekonomik Kalkınma beklentisidir. Bu beklenti teması ile ilgili örnek görüşlerden biri aşağıdaki gibidir:

“Ekonomik açıdan daha iyi olmak.”

3.4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Karşulamakta Güçlük Yaşadıkları Beklentiler ve Bu Beklentilere İlişkin Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde, sınıf öğretmenlerinin karşulamakta güçlük yaşadıkları beklentiler ve bunlara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 18: Sınıf Öğretmenlerinin Karşulamakta Güçlük Yaşadıkları Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>
Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği Kurma	44
Sınıf Yönetimi – Disiplin	14
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	9
Eğlenceli Ders Üretme	6
Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye	6
Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi	5
Aynı Zaman Diliminde Farklı İş İstekleri	5
Öğrenciye Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma	4

Tablo 18’deki veriler incelendiğinde görüş bildiren sınıf öğretmenlerin 44 frekansla Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği Kurma, 14’ünün Sınıf Yönetimi – Disiplin, 9’unun Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi, 6’sının Eğlenceli Ders Üretme, 6’sının Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye, 5’inin Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi, 5’inin Aynı Zaman Diliminde Farklı İş İstekleri, 4’ünün Öğrenciye Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma beklentilerini karşulamakta zorlandıkları görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin 16’sı bu soruya “Karşulamadığım bir beklentim yok.” yanıtını vermişlerdir. Dolayısıyla Tablo 18’deki veriler, 44 sınıf öğretmeni üzerinden frekans ve yüzdelik hesaplanmasıyla oluşturulmuştur. Tablo 18’de verilen temalar, aşağıda sırasıyla incelenmiştir:

Paydaşlarla İşbirliği Kurma teması, sorulan soruya yanıt veren 44 sınıf öğretmenin tamamı tarafından ifade edilmiş bir güçlük yaşanan durumdur. Sınıf öğretmenleri sınıf ile ilgili durumlarda öğrencileri ile, öğrencilerin gelişimi ile ilgili velileri ile, veli ve okul içinde işleyen süreçler ile ilgili okul idarecileri ile işbirliği kurmakta zorlanmaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinin içtenlikle ifade ettikleri görüşleri şu şekildedir:

“Her şeyi istemeyi kendilerinde hak gören öğrenciler. Öğrencileri ile ilgilenmeyen veliler. Derdimizi anlamayan, kendini korumak için veli tarafını tutan idareciler.”

“Velinin ve öğrencinin hiçbir şeyi umursamadan ve düşünmeden sadece kendini bağlayan özel istekleri.”

“Öğrencilerin velilerinin, öğretmenden her konuda beklenti ve istekleri çoktur. Onlara düşen kuralları çocuklarına göstermemektedirler. Sadece kendi çocuklarına özel ilgi isterler, çocuklarının başarılı ve iyi olmaları sadece öğretmenden beklentileri olur.”

“Öğrencinin akademik ve duygusal gelişimini anlatırken ailenin daha işbirlikçi olması.”

“İdarecilerin mesleki sorumlulukları artmaya başlayınca öğretmen önceliklerini unutmaları, kendileri hiç öğretmen olmamış gibi davranmaları.”

“Velilerin bireysel istekleri ama çocuklarıyla ilgilenmemeleri. Düzensiz öğrenciler.”

“Bazı durumlarda veli ile işbirliği içerisinde hareket edememek.”

“Korumacı veli sorunu.”

“Velilerin büyük çoğunluğu çocukları ile ilgili problemleri kabul etmekte zorluk çekiyor. Veliler çocuklarındaki yetersizlikleri göremiyor. Bu konuda öğretmenin önerilerini dikkate almıyor.”

“Çocuğunun yeteneği olup olmadığını hesaba katmadan her türlü faaliyette en iyi rolde çocuğunu görmek isteyen veliler nedeniyle sosyal faaliyetler yapmak konusunda motivasyonum sıfırlandı.”

“İnsanları veli toplantısına çağırdığımda, benden eğitim ve öğretim durumları hakkında beklentileri olmasını görmek isterdim. Veliler bizden daha çok öğrencinin evdeki durumuna (annesinin sözünü dinlemesi, yatağını toplaması, tırnaklarını kesmesi) yönelik beklentiler söylüyorlar.”

“Problemi olan öğrencileri yönlendirdiğimiz alanlarda istenilen verimin alınamaması.”

Sınıf öğretmenleri paydaşlarından veliler ile etkili iletişim ve işbirliği kuramamalarının bir sebebi olarak, velilerinin özel ilgi beklentilerini dile getirmişlerdir:

“Kendi çocuklarıyla daha fazla ilgilenilmesini istiyorlar. Diğer çocukların takdir edilmesi durumunda kendi çocuklarının ayrıldığını, dışlandığını düşünüyorlar.”

“En çok kendi çocuğuna değer verilmesi.”

“Yapılan herhangi bir faaliyette kendi çocuğunu başrolde görmek ve öğretmenin de böyle görmesini istemek.”

Sınıf Yönetimi – Disiplin teması, araştırmaya katılan sınıf 14 frekansla ifade edilmiştir. Sınıf Yönetimi – Disiplin teması altında kaydedilen görüşlerin içeriği, hem öğrenci hem de veliler ile ilgilidir. Tema ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri şunlardır:

“Velilerin, sınıf işleyişi ile ilgili her şeye müdahale etmeye çalışmaları konusunda zorlanıyorum.”

“Kuralsızlığın özgürlük olduğu yanlışını yıkmakta zorlanıyorum.”

“Kapalı alanlarda koşmamak, dolap vb. gibi yerlere tırmanmamak gibi olumsuz davranışların yapılan tüm uyarılara rağmen önüne geçilemiyor. Özgüveni yüksek olsun niyetiyle her istediği yapılarak büyütülen çocuklar, okul kurallarına uymada büyük sorunlar yaşıyor.”

“Toplum kurallarına uymamak kural olmuş. Öğrenciler, aileleri yüzünden iyi davranışlar kazanamıyor. Çocuktaki disiplin problemini, ailesi ile karşılaştığımızda da görüyoruz. Önce aile içinde kurallar oturtulmalı ki biz okullarda disiplin sorunu yaşamayalım.”

Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi beklentisi, araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri tarafından 9 tekrarla belirtilmiştir. Bu beklenti teması, araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları tarafından ortak bir dille ifade edilmiştir. Tema ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Sınıf içerisinde ve dışında olumlu davranış kazandırmak.”

“Öğrencilerimde olumlu davranışlar görmek için çabalıyorum. Ama var olan problemleri ailelerine anlattığımda kabul etmiyorlar.”

Eğlenceli Ders Üretme beklentisi, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 6’sı tarafından dile getirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin kendilerinden beklentilerinde ifade ettikleri Daha İyi Ders Anlatma teması ile aynı görüşleri içermektedir. Sınıf öğretmenleri, öğrencilerine daha etkin ve eğlenceli ders anlatmak istediklerini belirtmiş, buna engel olan durumları şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Okul ve sınıf ihtiyaçlarım karşılanmıyor. Öğrencilerime zengin materyaller sunamıyorum. Ailelerden bir şey istemeye utanıyorum. Okulumuzun imkânları da ortada. Derslerimizi bu yüzden hep kitap ve defter kullanarak işliyoruz. Ben de sıkılıyorum, çocuklar da sıkılıyorlar.”

“Farklı, renkli ve eğlenceli ders ortamları sunmak.”

“Zevkli bir eğitim ortamı sunmak isterken klasik bir eğitim sunmak.”

“Program çok yoğun. Dersler çok hızlı ilerliyor. Çocuklar biraz olsun eğlenmek istiyorlar. Değil eğlenmemize, pekiştirme yapmaya bile zamanımız kalmıyor.”

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, karşılamakta zorlandıkları bir diğer beklentinin 6 frekans ile Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye olduğunu belirtmişlerdir. Bu beklenti teması veliler ve sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye teması ile ilgili görüşleri şunlardır:

“Dersi sevmeyen öğrenciye dersi sevdirmek. Okulu sevdirmek.”

“Eğitim-öğretime hazır olmayan çocuklar okula başladıklarında sıkıntı yaşıyorlar. Çocuk başarısız oldukça benden, dersten, okuldan kopuyor.”

“Sınıf mevcudunun fazla olmasından dolayı öğrencilerimle yeterince ilgilenemiyorum.”

Daha İyi Ders Anlatma, Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye ve Eğlenceli Ders Üretme temalarında sözü geçen engellerden biri sınıf mevcudlarının fazla olmasıdır. Sınıf öğretmenlerinden bazılarının dile getirdiği bu durumun, veliler ve öğrenciler tarafından da ifade edildiği görülmüştür.

Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin hem kendilerinden beklentilerinde hem de karşılamakta zorlandıkları beklentilerde ifade edilmiştir. Bu tema okul idarecileri ve sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinden 21 ve üstü kıdem yılına sahip olanların bu temayı ifade ettikleri görülmüştür. Veliler ve öğrenciler tarafından belirtilmemiş olmasına karşın, bu temanın sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilme örnekleri şunlardır:

“Karşılamakta zorlandığım veli, öğrenci veya idareci beklentisi yok. Ama sadece gençlere göre teknoloji becerimin yetersiz olduğunu düşünüyorum.”

“Teknolojiyi üst seviyede kullanabilmek isterdim.”

Aynı Zaman Diliminde Farklı İş İstekleri, sınıf öğretmenleri tarafından belirtilmiş bir diğer temadır. Bu tema görüş bildiren 44 sınıf öğretmeni içerisinde 5 frekansa sahiptir ve bu öğretmenlerin tümü özel okulda çalışan sınıf öğretmenleridir. Bu temaya ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Aynı zaman dilimi içerisinde birden fazla iş beklentisini karşılayamıyorum.”

“Dar zamanda çok yüksek beklentiler var.”

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin karşılamakta zorlandıkları beklentilerden sonuncusu Öğrenciye Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma teması olduğu görülmektedir. Bu tema sınıf öğretmenleri tarafından 4 tekrarla belirtilmiştir. Tema ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri şunlardır:

“Kitap okuma alışkanlığı ebeveynlerde hiç olmadığı için, çocuklarına kazandırmak neredeyse imkânsızlaştı.”

“Kitap okuma alışkanlığı bir türlü yerleştiremedim. Çocuklar kendilerini televizyonlardan, tabletlerden telefonlardan uzak tutamıyorlar.”

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümü, araştırmanın bulgularına ilişkin sonuçlar ve önerilerden oluşmaktadır.

4.1. Sonuç

Çalışmada öne sürülen beklentiler ve bunların öncelik sıralamaları göz önünde bulundurulduğunda ortaya şu sonuçlar çıkmaktadır:

· Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme teması, araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları tarafından en yüksek düzeyde ifade edilmiş beklentidir. Sınıf öğretmenlerine okul idarecilerinin, velilerinin ve öğrencilerinin kendilerinden beklentileri sorulduğunda, bu temayı ilk sırada dile getirmediikleri görülmüştür. Bu durumun sonucunda sınıf öğretmenlerinin olumlu kişilik özelliklerinin, mesleki kimliklerindeki yeri ve öneminin yeterince farkında olmadıkları anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin sahip olması beklenen bu rol model özellikleri, onların kişilik özelliklerinden bağımsız değildir. Bu özelliklerden öne çıkanlar; sevecenlik, gülyüz, sabır ve hoşgörü, eğlenceli ve komik, saygılı ve dürüst, mutlu ve neşeli, nazik ve güzel olma özellikleridir.

· Akademik Başarı teması, tüm eğitim paydaşları tarafından ortak bir dille belirtilmiş en yüksek ikinci beklenti temasıdır. Sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair mesleki beklentileri ve zorlandıkları durumlar içerisinde dile getirdikleri Yenilikleri Takip Etme, Daha İyi Ders Anlatma, Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi, Eğlenceli Ders Üretme, Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye temaları altında kaydedilen görüşlerinde Akademik Başarı temasına değindikleri görülmüştür. Dolayısıyla sınıf öğretmenleri bu beklentinin ne kadar önemli olduğunda farkındadırlar ve buna ulaşmak için daha iyi ders anlatmak, teknolojiden daha verimli faydalanmak, eğlenceli dersler üreterek öğrencilerine okulu ve öğrenmeyi sevdirmek amacındadırlar. Sınıf öğretmenleri bu beklentiye karşılamakta, mevcutlarının kalabalık olması, ders materyallerine diledikleri özgürlükte ulaşım imkânlarının sağlanmaması, kaynak kitaplara istedikleri miktarda erişimlerinin olmaması, eğitim-

öğretim programının yoğunluğu, sınıf düzeninin anlatılacak derse uyarlanamaması gibi sorunlar yaşamaktadırlar.

· Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği Kurma teması, sınıf öğretmenlerinden beklenen en yüksek üçüncü beklentidir. Bu tema sınıf öğretmenlerinin tamamı tarafından dile getirilmiştir. Bağlantılı olarak okul yöneticilerinin tamamı Olumlu Öğrenci – Veli İletişimi temasını, velilerin büyük çoğunluğu Veli ile İletişim Halinde Olma temasını ortaya koymuşlardır. Görüşme formlarından elde edilen verilere göre okul idarecileri, sınıf öğretmenlerinin velileri ve öğrencileri ile iyi bir iletişim içinde olmalarını istemektedirler. Bunlara karşılık sınıf öğretmenleri, okul idarecilerinin onların yaşadıkları sıkıntılara duyarlı davrandıklarını, veli odaklı davrandıklarını dile getirmişlerdir. Veliler de sınıf öğretmenlerinden, öğrencilerinin gelişimlerine ilişkin düzenli bilgi talep etmekte, yaşanabilecek olumsuz durumlarda beraber çözüm bulunmasını amaçlamaktadırlar. Sınıf öğretmenleri ise velilerinin, çoğunlukla kendi öğrencilerine özel ilgi beklentisinde olduklarını, yine öğrencinin gelişimine ilişkin bilgileri kabul etmediklerini, bu durumun sınıf öğretmenlerine sorun oluşturduğunu ifade etmektedirler. Dolayısıyla okul yöneticileri, veliler ve sınıf öğretmenleri birbirlerinden, etkili iletişim ve işbirliği beklentisi içindedirler; buna rağmen bazı durumlarda karşılıklı anlaşmazlıklar yaşanmaktadır.

· Öğrenciye Sevgi ve İlgi Gösterme teması, sınıf öğretmenlerinden yüksek düzeyde beklenen dördüncü temadır. Araştırmaya katılan okul yöneticileri tarafından aynı verilerle temalaştırılmadığı halde Olumlu Veli – Öğrenci İletişimi temasında vurgulamak istedikleri düşünülebilir. Bu beklenti teması, yüksek öncelik taşımasına rağmen sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair beklentileri içerisinde veya karşılamakta zorlandıkları beklentiler içerisinde ifade edilmemiştir. Bunun sebebinin sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerine yeterince sevgi ve ilgi gösterdiklerine olan inançları olabilir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, velilerinin kendileri ve çocukları için özel ilgi beklediğini ve bu tutumu adaletsiz buldukları için zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde şöyle özetlenebilir ki, sınıf öğretmenleri öğrencilerine sevgi ve ilgi göstermekte değil, velilerinden ve öğrencilerinden gelen özel ilgi beklentilerinde zorlanmaktadır.

· Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi teması, sınıf öğretmenlerinden yüksek düzeyde beklenen beşinci temadır. Okul yöneticileri, veliler ve sınıf öğretmenlerinin kendileri, ülkemizin geleceği düşünüldüğünde, öğrencileri doğru bir karakter üzerinde yetiştirme işinin, sınıf öğretmenlerinin görevlerinden olduğuna

inanmaktadırlar. Öğrenciler bu beklentiye hayata hazırlanmak, arkadaşlarıyla daha iyi anlaşmak ve iyi bir insan olmak ile ilişkilendirmişlerdir.

· Sınıf Yönetimi – Disiplin teması, araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşlarının ortak bir dille ifade ettikleri son beklenti temasıdır. Araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde, sınıfın tüm bileşenlerinin öğretmenin hâkimiyetinde olduğu, bunları doğru ve etkin bir şekilde ancak sınıf öğretmenlerinin yöneteceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Görüş bildiren tüm paydaşlarının görüşlerine göre sınıf öğretmenleri, öğrenci – öğretmen, öğrenci – ders, öğrenci – öğrenci, öğrenci – yönetici, öğrenci – veli, veli – veli, veli – yönetici arasındaki tüm disiplin işlerinden ve oluşması istenen olumlu iklimden sorumludur. Sınıf öğretmenlerine göre, öğrencilerinde istedik davranışların ortaya çıkmasında, karakter gelişimlerinin toplumsal yönde olgunlaşmasında, öğrenci velilerinden destek görememekteyler.

· Araştırma bulgularına göre veli ve öğrencilerin sınıf öğretmenlerinden en öncelikli beklentileri olumlu rol model özellikleri sergileme, akademik gelişim, sevgi ve ilgi gösterme/görme beklentileridir.

· Okul yöneticileri, veliler ve öğrenciler, sınıf öğretmenlerini okul sistemi içerisinde tüm süreç ve işlemlerden sorumlu görmekte, değişimin ve ilerlemenin temelinde yatan değişkenin öğretmen davranış ve yaklaşımları olduğunu vurgulamaktadırlar.

· Öğrenci ve veliler, sınıf öğretmenlerinden adaletli olmasını, eşit tutum sergilemesini beklemektedirler. Öğrenciler sınıf içerisinde diğer arkadaşları ile, veliler ise öğretmen yaklaşımlarına göre diğer veliler ile aynı seviyede tutulmak istemektedirler. Buna karşılık sınıf öğretmenleri, velilerin ve diğer öğrencilerinin kendilerinden bekledikleri özel ilgi isteklerinin, adalet ve eşitlik kavramlarına aykırı geldiğini, bundan dolayı zorlandıklarını belirtmişlerdir.

· Öğrenciye kendini ifade etme fırsatı tanıma ile ilgili beklentiler, öğrencilerin takdir ve onare edilmeleri ile bağlantılıdır. Öğrenciler, arkadaşları ile sohbet edip fikirlerini dile getirme imkânı bulmayı, iyi davranışlar sergilediklerinde onare edilmeyi, ürünlerinin sınıfta sergilenmesini, sınıf öğretmenlerinin onlara söz hakkı tanımalarını beklemektedirler.

· Sosyal aktivite üretkenliği, okul yöneticileri, veliler ve öğrenciler tarafından sınıf öğretmenlerinin görevi olarak atfedilmiştir. Öğrencilerin okulu ve öğrenmeyi sevmelerine, eğlenmelerine, velilerin eğitim – öğretim sürecine dâhil olmalarına,

okulun kalkındırılmasına etki edecek etkinlik ve projeler, sınıf öğretmenlerinin ilgi ve emekleri doğrultusunda gerçekleşecektir. Sınıf öğretmenleri ise bu durumun kendilerine yoğunluk getirdiğini, velilerin kendi öğrencilerinin görevlendirilmesinde talepkar olmalarının çaresizlik hissi yarattığını ifade etmişlerdir.

· Sınıf öğretmenlerinin mesleki donanım sahibi olması, diğer eğitim paydaşlarını olumlu yönde etkileyecektir. Okul idarecileri, veliler, öğrenciler ve sınıf öğretmenleri, mesleki donanım dâhiline iyi ders anlatma, etkinlik üretme, yenilikçi ve gelişime açık olma, teknolojiyi kullanabilme becerilerini sıralamışlardır.

· Sınıf öğretmenleri mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak seminer ve kursları talep etmektedirler. Teknoloji kullanımına, oyunlaştırma ile eğlenceli ders üretmeye, sorgulama programlarına, vb. eğitimlere katılarak kendilerini geliştirmek amacındadırlar.

· Sınıf öğretmenleri, öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmak istediklerini belirtmişlerdir. Aynı beklenti, veli ve öğrencilerden de kitap okuma saatinin artması, kitaplığın zenginleşmesi, kitap ödülleri verilmesi örnekleriyle dile getirilmiştir. Sınıf öğretmenleri bu alışkanlığın edinilmeme sebeplerini, öğrencilerin teknoloji kullanımlarının aileler tarafından sınırlandırılmaması, yine ailelerin kitap okuma alışkanlığına sahip olmamaları şeklinde vurgulamışlardır.

· Öğrenciler, sınıf öğretmenlerinin kendilerine fazla ödev verdiklerini dile getirmişlerdir. Veriler incelendiğinde, aynı yönde veli görüşlerine de rastlanmıştır.

· Öğrenciler, serbest zaman ihtiyacındadırlar. Resim yapma, müzik dinleme, oyun oynama, sohbet etme gibi başat çocuk ihtiyaçlarını dile getiren öğrenciler, sınıf öğretmenlerinin ders yoğunluğunda kendilerini dinlendirmediklerini, serbest zaman dilimleri tanımadıklarını söylemişlerdir.

· Araştırmaya katılan öğrenciler, sınıf öğretmenlerinin haftalık ders programına uymayan şekilde bazı derslere yoğunluk verdiklerini, beden eğitimi ve görsel sanatlar gibi dersleri ise yapmadıkları haftalar olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 446 öğrencinin 184 frekansla beden eğitimi dersini yapmadıklarını, buna ihtiyaç duyduklarını dile getirmeleri, sınıf öğretmenlerinin özelleştiri yapmalarını gerektirmektedir. Öğrenciler, tüm derslerini haftalık programlara göre işlemek istemektedirler.

· Araştırmaya katılan öğrencilerden bazıları anket formlarına, sınıf öğretmenlerinden fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldıklarını yazmışlardır.

Öğrenciler, sınıf öğretmenlerinin kendilerine haksız yere bağırdığını, bağırarak korkutma amacı taşıdığını, sorgulamadan cezalandırdığını, kız ve erkek öğrencilerine farklı yaklaşım sergilediğini, onlara vurduğunu, arkadaşlarının karşılarında fiziksel şiddet gördüklerini dile getirmişlerdir. Araştırma dâhilinde öğrencilerin sınıf numaralarına göre alınan izin formları, çalışılan okullara göre farklı isimlendirilmediğinden, bu ifadeleri paylaşan öğrencilerin öğretmenlerinin kimliklerini belirlemek olanaksızdır. Milli Eğitim Bakanlığınca cezai yaptırım gerektiren bu halin devam etmediği umulmaktadır.

4.2. Öneriler

- Yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerine dair en yüksek beklentinin Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme teması olması, sınıf öğretmenliği mesleğine seçilecek adayların, mesleğe uygun bir kişilik taşımalarını gerektirir. Sınıf öğretmeni yetiştirecek eğitim fakülteleri, aday öğrencilere bir kişilik envanteri uygulayarak mesleğe yatkın kişilik özellikleri taşıyıp taşımadıklarını değerlendirilebilir.
- Eğitim paydaşları arasında var olan karşılıklı beklentiler ile belirtilen iletişim problemlerinin çözümünde okullarda bulunan rehberlik birimlerinin arabuluculuk rolü üstlenmesi, ilişkilerin sağlık ve devamlılığına fayda sağlayacaktır.
- Sınıf öğretmenlerinin, okul yöneticileri tarafından kendilerine atfedilen görevleri yerine getirmeleri, yasal bir zorunluluktur. Öğretmenlerin, yöneticilerinin ilettikleri iş ve işlemleri kabullenerek yapmaları hem kendi kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak, hem de okul içerisindeki ekip işbirliği ve iletişimini güçlendirecektir.
- Sınıf öğretmenleri, çalıştıkları yaş grubunun ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, ders dışı sosyal faaliyetleri artırmalıdır. Öğrencilerin yoruldukları zamanlarda onları dinlendirici etkinliklere yer verilmeli, derse karşı ilgilerinin sönmeyeceği aktiviteler kullanılmalıdır.
- Sınıf öğretmenlerinin, öğrencileri tarafından bildirilen haftalık ders programına uymama durumunun devam etmemesi önemlidir. MEB tarafından belirlenen ders saatlerine riayet edilmesi gerekmektedir.
- Yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin okul ve sınıf içerisinde kendilerini daha çok ifade edecekleri, takdir hissini tadacakları, arkadaşları ile paylaşımında bulunup seslerini duyurabilecekleri etkinlikler oluşturulmalıdır. Bu

etkinlik örnekleri kulüp, kurs, proje, gezi, dans veya bilgi yarışmaları, festivaller şeklinde çoğaltılabilir.

· Sınıf öğretmenleri, eğitim paydaşlarının beklentileri dikkate alındığında tüm iş ve işlemlerden, öğrencinin okul içerisindeki bütün süreçlerinden sorumlu olan muhattap kişidir. Sınıf öğretmenlerinin kendilerine biçilen lider rolünü benimseyerek, tüm eğitim paydaşları arasındaki etkili iletişim ve işbirliği kurmayı sağlamaları gerekmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik yaşamamaları amacıyla, okullarda rehberlik servisleri tarafından desteklenmeleri gerekebilir.

· Sınıf öğretmenlerinin daha iyi ders anlatma ve öğrencilerine yeterince ilgi ile ilgi göstermelerine imkan sağlayacak iyileştirmeler yapılabilir. Bu iyileştirme çalışmaları; sınıf mevcutlarının azaltılması, eğitim – öğretim materyallerine daha rahat ulaşım şeklinde özetlenebilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, Cevdet. 2004. Meslek ve Öğretmenlik Mesleği. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. ed. Veysel Sönmez. Ankara: Anı: 243-294. ISBN ISBN 975-6956-42-9
- Altun, A. Sadegül. 2009. İlköğretim Öğrencilerinin Başarısızlıklarına İlişkin Veli, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. **İlköğretim Online**. c. 8. s. 2: 567-586.
- Akbıyıkoglu, Fatma. 2011. İlköğretim 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentilerinin Karşılama Düzeyinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, Ayhan. 2003. **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Alfa. ISBN 975-316-705-9
- Bacanlı, Hasan. 2013. **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Pegem Akademi. ISBN 978-605-0022-07
- Başar, Hüseyin. 1999. Sınıf Yönetimi. Ankara: Milli Eğitim. ISBN 975-11-1704-6
- Bakioğlu, Aysen. 1998. Lider Öğretmen. M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. s. 10:1119-1127. <http://hdl.handle.net/11424/3408>
- Berg, Bruce, Howard Lune. 2015. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. çev. Hasan Aydın. Konya: Eğitim. ISBN 978-605-9831-11-6
- Bircan, İsmail, Meryem Sefunç. 2004. Eğitimin Yönetimsel Temelleri. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. ed. Veysel Sönmez. Ankara: Anı: 209-241. ISBN ISBN 975-6956-42-9
- Bloom, Benjamin. 2012. **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**. Ankara: Pegem Akademi. ISBN 978-605-364-253-4
- Büyükkaragöz, Savaş, Muammer Muştı. 1998. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri)**. Konya: Mikro.
- Büyüköztürk, Şener, Ebru Çakmak, Özcan Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel. 2012. **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Pegem Akademi. ISBN 978-994-4919-28-9
- Celep, Cevat. 2004. **Sınıf Yönetimi ve Disiplin**. Ankara: Anı. ISBN 975-6956-28-3
- Cresswell, John W. 2015. **Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve ve Araştırma Deseni**. çev. M. Bütün, S. B. Demir. Ankara: Siyasal.
- Çelik, Emel Özden. 2013. Değer Aktarımında Sınıf Öğretmeninin Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çelikten, Mustafa, Niyazi Can. 2003. Yönetici, Öğretmen ve Veli Gözüyle İdeal Öğretmen. **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. s. 15: 253-267.
- Çelikten, Mustafa, Mustafa Şanal, Yeliz Yeni. 2005. Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. c. 1. s. 19: 207-237. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/erusosbilder/issue/25118/265225>
- Çınar, Orhan. 2010. Okul Müdürlerinin İletişim Sürecindeki Etkililiği. **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. s. 26. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/dpusbe/issue/4768/65590>
- Demir, Ebru, Meliha Köse. 2016. Öğretmenlerin Rol Modelliği Hakkında Öğretmen Görüşleri. **Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi**. s. 53: 38-57. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/abuhsbd/issue/32947/366153>
- Demirel, Özcan. 1992. Türkiye’de Program Geliştirme Uygulamaları. **H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**. c. 7. s. 7: 27-43. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/88251>
- Dewey, John. 2011. **Deneyim ve Eğitim**. Ankara: ODTÜ.
- _____. 2012. **Okul ve Toplum**. Ankara: Pegem Akademi. ISBN 978-605-0022-148
- Dülger, Halit. 2015. İlkokulda Öğrencisi Bulunan Velilerin Öğretmenlerden Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erden, Münire, Yasemin Akman. 2009. **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Arkadaş. ISBN 978-975-509-058-0
- Gardner, Howard. 2010. Çoklu Zekâ Kuramı, Yaratıcılık, Gelecek İçin Beş Akıl. **1. Uluslararası Yaşayan Kuramcılar Konferansı, 23-24 Mayıs, 2009**. Burdur, Mehmet Akif Üniversitesi. ISBN 978-9944-729-06-2
- Glasser, William. 1999. **Başarısızlığın Olmadığı Okul**. İstanbul: Beyaz.
- Good, Thomas, Jere Brophy. 1986. **Educational Psychology**. 3rd ed. N.Y.: Longman.
- Gorden, Thomas. 1996. **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**. Ankara: Sistem.
- Gottschalk, Herbert. 1984. **Bertrand Russel Yaşamı**. İstanbul: Aziz.
- Gökçe, Erten. 2000. İlköğretimde Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi. **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. c. 7. s. 7: 204-209. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/pauefd/issue/11136/133222>

- _____.2002. İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Etkililiği. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. c. 35. s. 1: 111-119. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/auebfd/issue/38408/445475>
- Gündüz, Hasan Basri. 2012. Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. **Eğitim Bilimine Giriş**. ed. Mehmet Durdu Karşlı. Ankara: Pegem Akademi: 217-240. ISBN 978-9944-919-81-4
- Hotoman, Davut. 2011. Eğitim Fakülteleri Kendi Öğrencilerini Seçebilir mi. **Kurumsal Eğitimbilim Dergisi**. c. 4. s. 1: 126-136. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/akukeg/issue/9342/313996>
- İllich, İvan. 2015. **Okulsuz Toplum**. İstanbul: Şule. ISBN 978-975-7796-66-2
- Kant, İmanuel. 2009. **Eğitim Üzerine**. İstanbul: Say. ISBN 978-975-468-858-0
- Karakelle, Sema. 2005. Öğretmenlerin Etkili Öğretmen Tanımlarının Etkili Öğretmenlik Boyutlarına Göre İncelenmesi. **Eğitim ve Bilim**. c. 30. s. 135: 1-10. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5044/1266>
- Karataş, Emre. 2015. Tolstoy'a Göre Eğitim. **Bir Eğitimci Olarak Leo Tolstoy ve Yasnaya Polyana Okulu'ndaki Uygulamaları**. ed. Bahri Ata. Ankara: Pegem Akademi: 1-12. ISBN 978-605-364-297-8
- Kaya, Şeyda. 2012. İlköğretim 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyi. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kowalski, Theodore, Ulrich Reitzug. 1993. **Contemporary School Dministration: An Introduction**. U.A.: Longman.
- Küçükahmet, Leyla. 1983. **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: A.Ü.E.B.F.
- _____. 2003. Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Nobel: 1-26.
- Kyriacou, Chris. 2016. **Öğretmenlerde Stresi Giderme**. İstanbul: Pegem Akademi. ISBN 978-0748-12-5
- Locke, John. 2004. **Eğitim Üzerine Düşünceler**. İstanbul: Morpa Kültür.
- MEB. 2017. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf
- Merriam, Sharan. 2013. **Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber**. çev. S. Turan. Ankara: Nobel. ISBN 978-605-133-250-5
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. 2014. **Resmi Gazete**. 29072, 26 Temmuz. <http://resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm>

- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 2018. **Resmi Gazete**. 30471, 7 Temmuz. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1963.pdf>
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği. 2012. **Resmi Gazete**. 28239, 20 Mart. http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/06162448_Yzel_YYretim_kurumlarY_yYnetmeliYi.pdf
- Milli Eğitim Temel Kanunu. 1973. **Resmi Gazete**. 14574, 24 Haziran. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html
- Montessori, Maria. 1975. **Çocuk Eğitimi Montessori Metodu**. İstanbul: Sander.
- Özer, Bayram, İsmail Gelen. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. c. 5. s. 9: 39-55. <http://sbed.mku.edu.tr/article/view/1038000512>
- Pajares, Frank. 2005. Self-Efficacy During Childhood And Adolescence, Implications For Teachers And Parents. **Self-Efficacy Beliefs of Adolescents**. Greenwich, CT: Information Age Publishing: 339-367.
- Patton, Michael Quinn. 2002. **Qualitative Research and Evaluation Methods**. Thousand Oaks, C. A.: Sage.
- Rousseau, Jean Jacques. 2009. **Emile Bir Çocuk Büyüyor**. İstanbul: Selis. ISBN 975-8724-12-6
- Ryan, Kevin, Karen Bohlin. 1999. **Building Character In Schools: Practical Ways to Bring Moral Instruction To Life**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Sarı, Tamer. 2005. İlköğretim Öğretmenlerinin Öğretmenlerin Stres Düzeyini Etkileyen Etkenlere İlişkin Alguları (Denizli İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sadık, Fatma. 2006. Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Edilme Stratejilerinin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi ve Güvengen Disiplin Modeli Temele Alınarak Uygulanan Eğitim Programının Öğretmenlerin Baş Etme Stratejilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Schlecty, Philip. 2011. **Okulu Yeniden Kurmak**. Ankara: Nobel. ISBN 978-605-5426-00-2
- Seferoğlu, Süleyman. 2004. Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim. **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim**. s. 58: 40-45.
- Sönmez, Selami. 2003. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme’nin Kısa Tarihçesi ve Yeniden Yapılanma. **Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi**. s. 7: 280-290.

- Sünbül, Murat. 1996. Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Rollerini. **Eğitim Yönelimi**. c. 2. I: 597-607. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ogusbd/issue/10988/131497>
- Şahin, Tülay. 2010. İlköğretim Okulu Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencileri, Öğretmenleri ve Velilerin Okulla İlgili Görüş ve Beklentileri (Kayseri İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tatar, Mustafa. 2004. Etkili Öğretmen. **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi**. c. 1. s. II:1-26. <http://dergipark.gov.tr/yyuefd/issue/13722/166079>
- Öğretmen Yeterlikleri**. 2009. Ankara: TED. ISBN 978-9944-5128-6-2
- Topçu, Nurettin. 2016. **Türkiye'nin Maarif Davası**. İstanbul: Dergâh. ISBN 978-975-995-557-1
- Tümekaya, Songül. Öğretmenlerin Sınıf İçi Disiplin Anlayışları ve Tükenmişlikle İlişkisi. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**. c. II. s. 4: 549-568. <http://kuey.net/index.php/kuey/article/view/400>
- Ulusoy, Mustafa. 2013. Sınıf Öğretmeni Adaylarının İdeal Öğretmen ve Mesleki Yeterliklerle İlgili Değerlendirmeleri. **Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. c. 6. s. 4: 324-341. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/usaksosbil/issue/21640/232606>
- Ünal, Semra, Sefer Ada. 2004. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. İstanbul: Marmara Üniversitesi. ISBN 975-400-197-9
- Waller, Willard. 1967. **The Sociology of Teaching**. N. Y.: Wiley.
- Woods, Peter. 1990. **Teacher Skills and Strategies**. London: The Falmer Press.
- Yaman, Erkan, Özge Vidinlioğlu, Nihan Çitemel. 2010. İşyerinde Psikoşiddet, Motivasyon ve Huzur: Öğretmenler Çok Şey mi Bekliyor? Psikoşiddet Mağduru Öğretmenler Üzerine. **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**. c. 7. s. 1: 1136-1151. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423936694.pdf>
- Yıldırım, Ali, Hasan Şimşek. 2013. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. İstanbul: Seçkin.
- Yıldız, Ahmet. 2014. **Öğretmenliğin Dönüşümü**. İstanbul: Kalkedon. ISBN 978-605-4979-29-5

EKLER

Ek 1. Anket Araştırma İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.1267837
Konu: Anket Araştırma İzni

31.01.2017

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi: a) 16.01.2017 ve 1701160567 sayılı yazımız.
b) Valilik Makamının 27.01.2017 tarih ve 1160925 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Hülya ÇELİK'in "Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenlerine Dair Beklentilerin İncelenmesi" konulu tezi hakkındaki ilgi (a) yazımız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

İbrahim POLAT
Müdür a.
Müdür Yardımcısı V.

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2c1d-f43e-3ccd-a132-4ae9 koda ile teyit edilebilir.

Ek 2. Anket ve Araştırma İzin Talebi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.1160925
Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

27/01/2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Yıldız Teknik Üniversitesinin 16.01.2017 ve 1701160567 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 27.01.2017 tarihli tutanağı.

Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Hülya ÇELİK'in "Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenlerine Dair Beklentilerin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında, ilimiz genelinde bulunan özel/resmi ilkokullarda görev yapan öğretmen, yönetici, öğrenim gören öğrenci ve öğrencilerin velilerine; görüşme soru formunu uygulama hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
27/01/2017

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0bd5-2a0e-3727-9cd6-b211 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3. Veli İzin Yazısı

Sayın Veli,

Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Bitirme Tezi kapsamında "Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenine Dair Beklentilerin İncelenmesi" konulu araştırma yürütülmektedir. Araştırmamızın amacı öğretmenlerin resmi görev ve sorumlulukları ile çevrelerindeki beklentilerin birbirlerine uyumluluğunun belirlenmesidir. Bu amaçla çocuklarınızın ve sizin birer soruluk görüşme formlarını doldurmanıza ihtiyaç duymaktayız.

Katılmasına izin verdiğiniz takdirde çocuğunuz anketi okulda ders saatinde dolduracaktır. Anne-baba görüşme formları ise size çocuğunuz aracılığıyla ulaştırılacaktır. Size zarf içinde gönderilecek formları sizin ve eşinizin ayrı ayrı doldurması gerekmektedir.

Öğrencinizin cevaplayacağı soru sizinkine paralel bir biçimde "Sınıf öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir?" sorusu olacaktır. Sizin ve çocuğunuzun dolduracağı formlarda cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacak ve bu cevaplar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu formu imzaladıktan sonra hem siz hem de çocuğunuz katılımcılıktan ayrılma hakkına sahipsiniz. Araştırma sonuçlarının özeti tarafımızdan okula ulaştırılacaktır.

Araştırmayla ilgili sorularınızı aşağıdaki e-posta adresini veya telefon numarasını kullanarak bize yönltebilirsiniz.

Saygılarımızla,

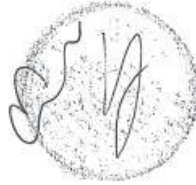
Hülya ÇELİK
Tel: 0(533)4930364
e-posta: perihulyacelik@gmail.com

Lütfen bu araştırmaya katılmak konusundaki tercihinizi aşağıdaki seçeneklerden size en uygun gelenin altına imzanızı atarak belirtiniz ve bu formu çocuğunuzla okula geri gönderiniz.

- A) Bu araştırmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve çocuğum'nın da katılımcı olmasına izin veriyorum izin vermiyorum
- B) Çalışmayı istediğim zaman yarıda kesip bırakabileceğimi biliyorum ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı olarak kullanılmasını kabul ediyorum kabul etmiyorum

Veli Kodu :

İmza :

Ek 4. Veli Anket Formu Ön Sayfası

Sayın Veli,

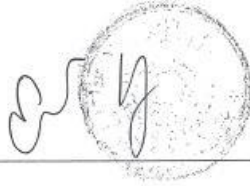
Bu görüşme "Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenine Dair Beklentilerin İncelenmesi" konulu araştırmaya veri toplama amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme sırasında size sorulacak olan soru, sizin kişisel algılamanız ve beklentiniz ile ilgilidir.

Görüşmenin ilk bölümünde kişisel bilgileriniz, ikinci bölümünde araştırma konusu ile ilgili başvurulacak görüşme sorusu mevcuttur.

Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması, görüşmeyi samimiyet ve titizlikle gerçekleştirmenize bağlıdır. Görüşmeye katılımınız ve cevaplandırmanızda tamamen gönüllük esastır. (Görüşme formları isminizin geçmeyeceği şekilde analiz edilecektir.)

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz
a. Kadın b. Erkek
2. Eğitim Durumunuz
a. İlkokul b. Ortaokul
c. Lise d. Lisans
e. Yüksek Lisans f. Doktora
3. Yaşınız
a. 21-30 Arası b. 31-35 Arası
c. 36-40 Arası d. 41-45 Arası
e. 46-50 Arası f. 51 ve üstü
4. Velisi Olduğunuz Kurum
a. Özel Okul b. Resmi Okul
5. Velisi Olduğunuz Öğrenci/Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri
a. 1.Sınıf b. 2.Sınıf
c. 3.Sınıf d. 4.Sınıf

Ek 5. Veli Anket Formu Arka Sayfası

1) Öğrenci velisi olarak sınıf öğretmeninizden beklentileriniz nelerdir? Sizin için önem sırasına göre belirtiniz.

a)

b)

c)

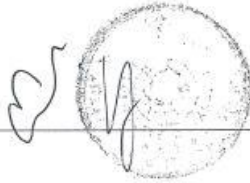
d)

e)

f)

g)

h)

Ek 6. Öğrenci Anket Formu Ön Sayfası

Sevgili Öğrenci,

Bu görüşme "Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenine Dair Beklentilerin İncelenmesi" konulu araştırmaya veri toplama amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme sırasında sana sorulacak olan soru, senin kişisel algılamaların ve beklentilerin ile ilgilidir.

Görüşmenin ilk bölümünde kişisel bilgilerin, ikinci bölümünde araştırma konusu ile ilgili başvurulacak görüşme sorusu mevcuttur.

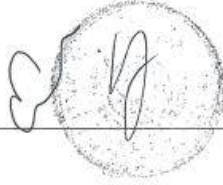
Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması, görüşmeyi samimiyet ve titizlikle gerçekleştirmene bağlıdır. Görüşmeye katılımın ve cevaplandırmanın tamamen gönüllük esastır. (Görüşme formları isminin geçmeyeceği şekilde analiz edilecektir.)

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetin
a. Kız b. Erkek

2. Öğrenim Gördüğün Sınıf Düzeyi
a. 1.Sınıf b. 2.Sınıf
c. 3.Sınıf d. 4.Sınıf

3. Okuduğun Okul
a. Özel Okul b. Resmi Okul

Ek 7. Öğrenci Anket Formu Arka Sayfası

1) Öğrencisi olduğun sınıf öğretmeninden beklentilerin nelerdir? Senin için önem sırasına göre belirterek yaz.

a)

b)

c)

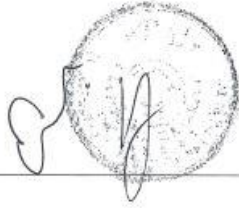
d)

e)

f)

g)

h)

Ek 8. Okul Yöneticisi Anket Formu Ön Sayfası

Sayın Okul İdarecisi,

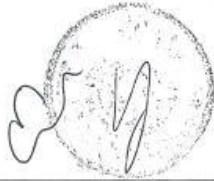
Bu görüşme "Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenine Dair Beklentilerin İncelenmesi" konulu araştırmaya veri toplama amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme sırasında size sorulacak olan soru, sizin kişisel algılamanız ve beklentiniz ile ilgilidir.

Görüşmenin ilk bölümünde kişisel bilgileriniz, ikinci bölümünde araştırma konusu ile ilgili başvurulacak görüşme sorusu mevcuttur.

Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması, görüşmeyi samimiyet ve titizlikle gerçekleştirmenize bağlıdır. Görüşmeye katılımınız ve cevaplandırmanızda tamamen gönüllük esastır. (Görüşme formları isminizin geçmeyeceği şekilde analiz edilecektir.)

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz
a. () Kadın b. () Erkek
2. Eğitim Durumunuz
a. () Lisans b. () Lisansüstü
3. Yaşınız
a. () 21-30 Arası b. () 31-35 Arası
c. () 36-40 Arası d. () 41-45 Arası
e. () 46-50 Arası f. () 51 ve üstü
4. Çalıştığınız Kurum
a. () Özel Okul b. () Resmi Okul
5. Okul İdarecisi Olarak Mesleki Kıdeminiz
a. () 0-5 Arası b. () 5-10 Arası
c. () 10-15 Arası d. () 16-20 Arası
e. () 21-25 Arası f. () 26 ve üstü

Ek 9. Okul Yöneticisi Anket Formu Arka Sayfası

1) Okul idarecisi olarak sınıf öğretmeninden beklentileriniz nelerdir? Sizin için önem sırasına göre belirtiniz.

a)

b)

c)

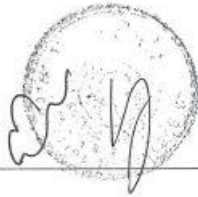
d)

e)

f)

g)

h)

Ek 10. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 1. Sayfası

Sayın Sınıf Öğretmeni,

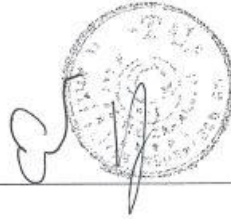
Bu görüşme "Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenine Dair Beklentilerin İncelenmesi" konulu araştırmaya veri toplama amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme sırasında size sorulacak olan soru, sizin kişisel algılamanız ve beklentiniz ile ilgilidir.

Görüşmenin ilk bölümünde kişisel bilgileriniz, ikinci bölümünde araştırma konusu ile ilgili başvurulacak görüşme sorusu mevcuttur.

Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması, görüşmeyi samimiyet ve titizlikle gerçekleştirmenize bağlıdır. Görüşmeye katılımınız ve cevaplandırmanızda tamamen gönüllük esastır. (Görüşme formları isminizin geçmeyeceği şekilde analiz edilecektir.)

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz
a. Kadın b. Erkek
2. Eğitim Durumunuz
a. Lisans b. Lisansüstü
3. Yaşınız
a. 21-30 Arası b. 31-35 Arası
c. 36-40 Arası d. 41-45 Arası
e. 46-50 Arası f. 51 ve üstü
4. Çalıştığınız Kurum
a. Özel Okul b. Resmi Okul
5. Sınıf Öğretmeni Olarak Mesleki Kıdeminiz
a. 0-5 Arası b. 5-10 Arası
c. 10-15 Arası d. 16-20 Arası
e. 21-25 Arası f. 26 ve üstü

Ek 11. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 2. Sayfası

1) Okul idaresinin (müdür ve müdür yardımcılarınızın) sizden beklentileri nelerdir? Sizin en sık karşılaştığınız durumlara göre belirtiniz.

a)

b)

c)

d)

e)

2) Öğrenci velilerinizin sizden beklentileri nelerdir? Sizin en sık karşılaştığınız durumlara göre belirtiniz.

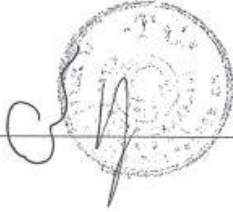
a)

b)

c)

d)

e)

Ek 12. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 3. Sayfası

3) Öğrencilerinizin sizden beklentileri nelerdir? Sizin en sık karşılaştığınız durumlara göre belirtiniz.

a)

b)

c)

d)

e)

4) Bir sınıf öğretmeni olarak kendinize dair mesleki beklentileriniz nelerdir?

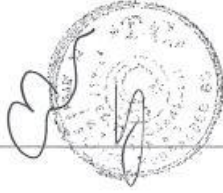
a)

b)

c)

d)

e)

Ek 13. Sınıf Öğretmeni Anket Formu 4. Sayfası

5) Sınıf öğretmeni olarak size dair beklentilerden karşılamakta zorlandığınız durumlar nelerdir? Sizin için önem sırasına göre belirtiniz.

a)

b)

c)

d)

e)

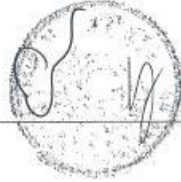
f)

g)

h)

i)

j)

Ek 14. Bilimsel Etik Sayfası

Bilimsel Etik Sayfası

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Hülya ÇELİK

ÖZ GEÇMİŞ

Doğum Tarihi:	06.12.1987	
Doğum Yeri:	İstanbul	
Lise:	2001-2005	Gaziosman Paşa Anadolu Lisesi
Lisans:	2005-2009	Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği
Yüksek Lisans:	2015-2018	Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi
Çalıştığı Kurumlar:	2009-2010	Özel İskender İlköğretim Okulu
	2010-2015	Özel Topkapı Doğa İlkokulu
	2015-halen	İstek Özel Atanur Oğuz İlkokulu